

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 71 Год. LXII

Четврток, 8 јуни 2006

Цена на овој број е 390 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1005. Закон за надзор на државната граница	2	1015. Одлука за давање концесија за експлоатација на минералната суровина оникс и травертин на ДАПГМ "ОНТ-РА-МЕР" ДООО Битола на локалитетот "Декова Дабица" во близина на с. Бешиште, општина Прилеп.....	54
1006. Закон за стручно образование и обука..	19	1016. Одлука за давање концесија за експлоатација на минералната суровина минерална вода и гас CO ₂ на ДТУП "ГЕО-ГАС" ДООЕЛ Битола на локалитетот "Брборник" во близина на с.Трн, општина Битола.....	54
1007. Закон за забрана на развивање, производство, складирање и употреба на хемиски оружја.....	30	1017. Одлука за давање концесија за експлоатација на минералната суровина мермер и мермеризирани варовници на ТД "ВИРЦИНИЈА" - Радовиш, на локалитетот "Змејова Дупка" с. Липовиќ, општина Конче.....	54
1008. Закон за санитарната и здравствената инспекција.....	37	1018. Одлука за давање концесија за експлоатација на минералната суровина – варовник на "ШАЗА ТРАНС" ДООЕЛ с. Слатина, општина Теарце на локалитетот "Марков Кран" с. Градиште - Тетово.....	55
1009. Закон за ментално здравје.....	43	1019. Одлука за давање согласност на Одлуката за отуѓување на опрема од Фабриката за иверица во ПШС "БОР" – Кавадарци.....	55
1010. Одлука за дополнителни квоти за запишување студенти припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, во прва година на државните високообразовни установи на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Универзитетот "Св. Климент Охридски" во Битола и на Државниот универзитет во Тетово во учебната 2006/2007 година	52	1020. Одлука за давање согласност на договор за давање моторно возило на трајно користење без надоместок.....	55
1011. Одлука за бројот на редовни и вонредни студенти за запишување на Полициската академија - Скопје, во учебната 2006/2007 година, за стекнување високо образование.....	52	1021. Одлука за престанок на користење и давање на користење на недвижна ствар.....	56
1012. Одлука за бројот на студенти за запишување во прва година на државните високообразовни установи на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Универзитетот „Св.Климент Охридски“ во Битола и на Државниот универзитет во Тетово, во учебната 2006/2007 година.....	52	1022. Одлука за изменување на Одлуката за замена на правото на сопственост на земјоделско земјиште.....	56
1013. Одлука за видот и карактеристиките на државните хартии од вредност во 2006 година.....	53		
1014. Одлука за давање во закуп на недвижни ствари.....	53		

1023.	Одлука за престанок на користење и за давање на користење на недвижни ствари без надомест.....	56	1036.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1024.	Одлука за одобрување на Програмата за изменување на Програмата за реализација на задачите на Бирото за стопански недоволно развиените подрачја во 2006 година.....	56	1037.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1025.	Правилник за поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Научно-техничката комисија за најдобри достапни техники.....	57	1038.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1026.	Правилник за содржината на Годишниот извештај за извршениот инспекциски надзор како и начинот и рокот за негово доставување.....	57	1039.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1027.	Правилник за начинот на уписот и водењето на регистарот на агенциите за привремени вработувања.....	68	1040.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1028.	Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за определување на висината на правото на еднократна парична помош.....	68	1041.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70
1029.	Решение за впишување на Здружението на граѓани во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита.....	68	1042.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	71
1030.	Решение за впишување на Здружението на граѓани во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита.....	69	1043.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	71
1031.	Решение за впишување на Здружението на граѓани во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита.....	69	1044.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	71
1032.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	69	1045.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	71
1033.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	69	1046.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	71
1034.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	69	1047.	Календар за организација и работа на основните училишта во учебната 2006/2007 година.....	71
1035.	Решение за определување на денот за отпочнување со работа на извршителот	70	1048.	Одлука на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр. 172/2005 од 24 мај 2006 година.....	72
			1049.	Одлука на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр. 177/2005 од 24 мај 2006 година.....	73
			1050.	Одлука на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр. 219/2005 од 24 мај 2006 година.....	74
			1051.	Решение на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр. 74/2006 од 17 и 18 мај 2006 година.....	76
				Објава за стапката на пораст на трошоците на живот и платите за месец мај 2006 година.....	80
				Огласен дел	1-80

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1005.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАДЗОР НА ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА

Се прогласува Законот за надзор на државната граница,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 мај 2006 година.

Бр. 07-2192/1
30 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН ЗА НАДЗОР НА ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

Со овој закон се уредуваат надзорот на државната граница, соработката меѓу државните органи кои имаат надлежност во граничното управување, надлежностите на полицијата во внатрешноста и меѓународната полициска соработка.

Надзор на државната граница

Член 2

Под надзор на државната граница во смисла на овој закон се сметаат работите што се однесуваат на обезбедување на државната граница и контрола на преминување на државната граница (во натамошниот текст: гранична контрола), заради:

- заштита на неповредливоста на државната граница;
- спречување и откривање на кривични дела и прекршоци и откривање и фаќање на нивните сторители;
- спречување и откривање на незаконско преминување на државната граница и илегалната миграција;

- заштита на животот, здравјето на луѓето, личната сигурност, имотот, животната средина и природата и
- спречување и откривање на други опасности по јавниот ред, правниот поредок и националната безбедност.

Значење на одделни изрази

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. "Гранична линија" е точно дефинирана линија која ја разграничува територијата на Република Македонија од териториите на соседните држави;

2. "Државна граница" е замислена вертикална рамнина која ја сече земјината површина долж граничната линија и ги дели нејзиниот воздушен простор, површината на земјата, нејзината длабочина и внатрешните води, како и границата на аеродромите и пристаништата преку кои се одвива меѓународниот сообраќај;

3. "Гранична контрола" е контрола што се спроведува исклучиво при намерното преминување на државната граница или непосредно по преминувањето на државната граница;

4. "Гранично управување" се активности и мерки што ги преземаат државните органи кои имаат надлежности во граничното управување во согласност со закон;

5. "Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор" е Конвенција од 19 јуни 1990 година за спроведување на Шенгенскиот договор од 14 јуни 1985 година меѓу владите на државите на Бенелукс-економска унија, Сојузна Република Германија и Република Франција, за постепено укинување на контролата на заедничките граници;

6. "Држава потписничка" е секоја држава за која се однесуваат одредбите на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор;

7. "Надворешна граница по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија" е државната граница на Република Македонија со држава која не е потписничка на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор, како и границите на аеродромите и пристаништата преку кои се одвива меѓународен сообраќај, доколку не се внатрешни граници;

8. "Внатрешна граница по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија" е заедничка граница на Република Македонија со држава потписничка, како и аеродромите и пристаништата преку кои се одвива меѓународен сообраќај, од и кон територијата на држава потписничка;

9. "Внатрешен лет по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија" претставува директен лет меѓу државите потписнички;

10. "Внатрешна пловидба по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија" е непосредна редовна патничка пловидба меѓу државите на кои се однесуваат одредбите на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор и

11. "Оператор" се јавни претпријатија и други правни лица, како и физички лица кои стопанисуваат или во чија сопственост се меѓународни воздухопловни пристаништа, меѓународни езерски пристаништа и патни и железнички премини.

II. НАДЛЕЖНОСТИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО ВРШЕЊЕТО НА НАДЗОР НА ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА

Орган кој врши надзор на државната граница

Член 4

Надзорот на државната граница е во надлежност на Министерството за внатрешни работи (во натамошниот текст: Министерството).

Работите што се однесуваат на надзорот на државната граница ги врши полицијата на Министерството.

Во извршувањето на работите на надзорот на државната граница Министерството соработува со другите државни органи кои имаат надлежности во граничното управување во согласност со закон.

Органи меѓу кои се остварува соработката и областите на соработката на државната граница

Член 5

Соработката од членот 4 став 3 на овој закон се остварува меѓу Министерството и Министерството за одбрана, Министерството за надворешни работи, Министерството за финансии - Царинска управа, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерството за здравство, Министерството за транспорт и врски, Министерството за животна средина и просторно планирање и други државни органи кои имаат надлежност во граничното управување.

Државните органи од ставот 1 на овој член остваруваат соработка во следниве области:

- надзор на законитоста на влезот и излезот на лица, стоки и превозни средства во Република Македонија;
- спречување и откривање на организираниот криминал;
- собирање и размена на податоци и информации во врска со граничното управување и
- други области согласно со надлежностите на државните органи утврдени со закон.

Начин на соработка меѓу државните органи на државната граница

Член 6

На барање на еден од државните органи од членот 5 став 1 на овој закон, државните органи даваат стручна помош за поефикасно остварување на соработката во врска со граничното управување во рамките на нивните надлежности утврдени со закон.

За поефикасно остварување на соработката од членот 5 став 2 на овој закон, државните органи можат да склучат меморандуми за соработка.

Национален координативен центар за гранично управување

Член 7

За постигнување на ефикасна координација, олеснување на размената на податоци и информации и поголема интеграција во граничното управување се формира Национален координативен центар за гранично управување (во натамошниот текст: Националниот координативен центар).

Националниот координативен центар е составен од координатор, заменик координатор и претставници од Министерството за внатрешни работи, Министерството за финансии - Царинска управа и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Во работата на Националниот координативен центар може да учествуваат и претставници на други државни органи кои имаат надлежност во граничното управување.

Во работата на Националниот координативен центар во согласност со ратификуван меѓународен договор може да учествува и офицер за врска на странска држава и меѓународна организација.

Координаторот и заменикот на координаторот од ставот 2 на овој член ги именува и разрешува Владата на Република Македонија за време од пет години.

За координатор може да биде именувано лице со завршено високо образование и работно искуство од десет години во државен орган што има надлежност во граничното управување.

За заменик координатор може да биде именувано лице со завршено високо образование и работно искуство од осум години во државен орган што има надлежност во граничното управување.

Претставниците од ставот 2 на овој член од редот на своите вработени ги определува функционерот кој раководи со државниот орган кој има надлежности во граничното управување.

Работи кои ги врши Националниот координативен центар

Член 8

Националниот координативен центар од членот 7 на овој закон ги врши следниве работи:

- ги координира активностите во врска со граничното управување меѓу државните органи што имаат надлежности во граничното управување;

- врши активности во насока на олеснување на размената на податоци и информации меѓу државните органи што имаат надлежност во граничното управување;

- остварува поголема интеграција во граничното управување меѓу државните органи што имаат надлежности во граничното управување;

- остварува координација во спроведувањето на заедничките планови и постапки за постапување во итни случаи и

- ги координира активностите во прекуграничната соработка во врска со граничното управување меѓу државните органи што имаат надлежности во граничното управување во согласност со ратификуван меѓународен договор.

Националниот координативен центар за својата работа донесува деловник.

Националниот координативен центар еднаш годишно доставува извештај за својата работа до Владата на Република Македонија.

Овластувања

Член 9

При вршењето на надзорот на државната граница полициските службеници работат согласно со овластувањата утврдени со овој и друг закон.

Овластувањата од ставот 1 на овој член полициските службеници можат да ги применат на целата територија на Република Македонија.

Овозможување на надзорот на државната граница

Член 10

Во вршењето на надзорот на државната граница, полицијата е овластена да поставува и употребува технички средства за вршење на надзор на државната граница, да користи службени кучиња и да поставува препреки со кои се оневозможува незаконско преминување на државната граница.

Сопствениците, односно корисниците на земјоделско земјиште се должни да овозможат слободно поминување на полициските службеници за непречено вршење на надзор на државната граница и поставување и одржување на граничните табли, ознаки и другата сигнализација на подрачјето на граничниот премин, како и на граничните и други ознаки долж државната граница.

Полициските службеници, независно од одредбите утврдени со друг закон и волјата на лицата од ставот 2 на овој член, можат да се движат преку земјиштето и за таа намена да ги користат сите видови превозни средства, во случај кога тоа е неопходно за вршење на работите од ставот 1 на овој член.

III. ГРАНИЧНА ЛИНИЈА

Определување и обележување на граничната линија

Член 11

Работите во врска со определувањето и обележувањето на граничната линија спаѓаат во надлежност на Министерството за надворешни работи.

Предупредување на граничната линија

Член 12

Покрај патиштата што водат кон граничната линија и на аеродромите и пристаништата преку кои се одвива меѓународниот сообраќај, на соодветен начин со гранични табли, ознаки и друга сигнализација се предупредува на членството на Република Македонија во Европската унија, а по потреба и на членството на соседните држави во Европската унија.

Ако граничната линија не е доволно забележлива, во нејзина близина, на патиштата и другите комуникации, се поставуваат гранични табли, ознаки и друга сигнализација со кои се предупредува на приближувањето на граничната линија.

Граничните табли, ознаките и другата сигнализација на предлог на Министерството ги поставува и одржува Министерството за транспорт и врски.

На граничните табли, ознаките и на другата сигнализација е забрането поставување на други табли, ознаки или сигнализација со која би се намалила видливоста на граничните табли, ознаки и на другата сигнализација со која се предупредува на граничната линија.

Забрана за вршење активности долж граничната линија

Член 13

Владата на Република Македонија, ако тоа е потребно заради заштита на безбедноста на државната граница, може да забрани лов, риболов, прелет на воздухопловни средства и други направи за летање, движење, престој и населување долж граничната линија на целата или на дел од државната граница.

Забраната од ставот 1 на овој член трае додека траат причините за заштита на безбедноста на државната граница.

Видливост на граничната линија, мерки за нејзино одржување и забрана за вршење активности долж граничната линија

Член 14

Ако граничната линија во согласност со ратификуван меѓународен договор треба да биде исчистена од стебла, грмушки кои ја намалуваат видливоста на граничните табли, ознаки и другата сигнализација и протегањето на граничната линија и доколку со ратификуван меѓународен договор поинаку не е пропишано, за обезбедување на прегледноста е надлежно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Заради видливост на граничната линија министерот за внатрешни работи може да забрани сеидба на определени видови земјоделски култури, садење на дрвја и други растенија долж граничната линија.

Доколку поради забраната од ставот 2 на овој член правни или физички лица претрпат штета, истите имаат право на надомест согласно со прописите за облигациони односи.

За поединечен или групен лов во длабочина до 500 метри од граничната линија мора писмено да се известат надлежната полициска станица за обезбедување на државната граница најдоцна 48 часа пред почетокот на ловот.

Уредување на просторот долж државната граница

Член 15

Урбанистичките планови со кои се уредува просторот во длабочина до 100 метри од граничната линија се донесуваат со согласност на Министерството.

Министерството нема да даде согласност за донесување на урбанистичкиот план од ставот 1 на овој член, доколку со планските предвидувања се нарушува безбедноста и прегледноста на државната граница.

Обезбедување на државната граница

Член 16

Обезбедување на државната граница опфаќа надзор на движење на лица и превозни средства долж државната граница заради заштита на нејзината неповредливост.

Граничен инцидент

Член 17

Гранични инциденти, во смисла на овој закон, се активности на странски државни органи на територијата на Република Македонија, што не се допуштени со ратификувани меѓународни договори или со прописите на Република Македонија, како и секое друго нарушување на неповредливоста на државната граница извршени од страна на службеници на државните органи или на органите на локалната власт на соседните држави.

Работите во врска со утврдувањето и решавањето на граничните инциденти ги врши Министерството, во соработка со Министерството за надворешни работи.

IV. ПРЕМИНУВАЊЕ НА ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА И ГРАНИЧНИОТ ПРЕМИН

Преминување на државната граница

Член 18

Преминување на државната граница во смисла на овој закон е секое движење на луѓе преку државната граница.

Државната граница, а по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија и државната граница која не е внатрешна граница, смее да се преминува само на за тоа определен граничен премин, во време и на начин во согласност со намената на граничниот премин и со исправи пропишани за преминување на државната граница.

По исклучок од ставот 2 на овој член државната граница се преминува и на начин и под услови утврдени со овој закон.

Државната граница може да се преминува надвор од граничниот премин само во случај на виша сила или согласно со ратификуван меѓународен договор.

Лицето кое ќе ја премине државната граница на начин утврден во ставот 4 на овој член е должно без одлагање за тоа да ја извести полицијата.

Внатрешна граница

Член 19

Внатрешната граница, по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија може да се преминува во кое било време и на кое било место.

По влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија граничната контрола не се спроведува на внатрешните летови и внатрешната пловидба.

Ако е потребно заради заштита на јавниот ред и мир или заради заштита на безбедноста на Република Македонија, министерот за внатрешни работи може да определи дека внатрешната граница во определено време смее да се преминува само на за тоа определени гранични премини на кои ќе се врши гранична контрола.

Меѓународен транзитен промет

Член 20

Граничната контрола нема да се врши во меѓународниот воздушен сообраќај, ако патниците по пристигнувањето на авионот на аеродромот, не го напуштат авионот или се наоѓаат во просторот за транзит на патници на подрачјето на граничниот премин.

По исклучок од ставот 1 на овој член, од безбедносни причини и кога постојат основи за сомневање за злоупотреба на прописите за аеродромска транзитна виза, на одредени летови можат да се преземат соодветни мерки.

Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член се применуваат и на пристаништата на внатрешните води преку кои се одвива меѓународен промет.

Одредување на граничен премин

Член 21

Гранични премини се места определени за преминување на државната граница, во патниот, железничкиот, воздушниот и езерскиот сообраќај, на кои граничната контрола се врши постојано, сезонски или привремено.

Категоризацијата на граничните премини од ставот 1 на овој член ја определува Владата на Република Македонија.

Граничните премини можат да бидат отворени за меѓународен и пограничен сообраќај.

Граничен премин за меѓународен сообраќај е место преку кое границата ја преминуваат државјаните на Република Македонија и државјаните на другите држави.

Граничен премин за пограничен сообраќај е место преку кое државјаните на Република Македонија од одредено подрачје на Република Македонија и државјаните од определено подрачје на соседната држава ја преминуваат државната граница, врз основа на ратификуван меѓународен договор.

Граничниот премин, времето на работење и обемот на користење ги определува Владата на Република Македонија.

Граничниот премин со соседна држава, времето на работење и обемот на користење ги определува Владата на Република Македонија во согласност со ратификуван меѓународен договор.

Привремен граничен премин

Член 22

По исклучок од членот 21 ставови 5 и 6 на овој закон, министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за финансии и надлежниот орган на соседната држава, може со решение да определи привремен граничен премин, ако тоа е потребно за извршување на краткотрајни дејности, како што се:

- културни, научни, стручни и туристички приредби и активности;
- мерки за пренасочување на сообраќајот;
- спортски приредби;
- спроведување на активности што произлегуваат од ратификувани меѓународни договори;
- земјоделски и стопански активности и
- други работи од јавен интерес.

Привремениот граничен премин може да се определи во траење до три месеца во текот на една календарска година, а за случаите од ставот 1 алинеи 5 и 6 на овој член за време на траењето на тие активности, односно за времето додека постои јавен интерес.

Во решението од ставот 1 на овој член се одредува времето на работење, обемот на користење на граничниот премин и начинот на преминување на државната граница.

Трошоците за одредување и работење на привремениот граничен премин се на товар на подносителот на барањето за отворање на таков граничен премин.

Трошоците од ставот 4 на овој член се утврдуваат во решението за определување на привремен граничен премин.

Услови за изградба и уредување

Член 23

Граничните премини мора да бидат планирани, изградени и уредени така што ќе овозможат безбедно, непречено и економично извршување на граничната контрола, согласно со стандардите и нормативите што ги утврдува Владата на Република Македонија.

Операторот е должен да обезбеди соодветни услови за работа, простор и објекти што ќе овозможат непречено извршување на граничната контрола, согласно со одредбите на овој закон.

Операторот на аеродромите на кои се врши меѓународен сообраќај, потребно е да создаде услови за развојување на патниците на меѓународни летови од патниците на внатрешните летови, услови за сместување на странци кои не ги исполнуваат условите за влез во Република Македонија, во согласност со закон или патниците кои транзитираат преку Република Македонија.

Трошоците за обезбедување на условите и стандардите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член ги поднесува операторот.

Меѓусебните односи меѓу операторите и надлежните државни органи за извршување надзор на државната граница во врска со користење на просторот и објектите за извршување на граничната контрола се уредува со договор.

Подрачје на граничниот премин

Член 24

Подрачјето на граничниот премин го опфаќа просторот кој е потребен за вршење на граничната контрола и на другите гранични формалности, како и непосредната околина со објектите што се потребни за непречено и сигурно одвивање на сообраќајот и вршење на гранична контрола и на другите гранични формалности.

Подрачјето на граничниот премин го одредува министерот за внатрешни работи, по претходно прибавено мислење од Министерството за финансии - Царинска управа и Министерството за транспорт и врски.

На заедничките локации на граничните премини, подрачјето на граничниот премин се одредува во согласност со ратификуван меѓународен договор.

Означување на граничниот премин и неговото подрачје

Член 25

Граничниот премин и неговото подрачје се означуваат со гранични табли, ознаки и друга сигнализација.

Граничните табли, ознаките и другата сигнализација од ставот 1 на овој член, по предлог на Министерството ги поставува и одржува Министерството за транспорт и врски.

По исклучок од ставот 2 на овој член, граничните табли, ознаките и другата сигнализација на граничниот премин и неговото подрачје на аеродромите, пристаништата и во железничкиот сообраќај по предлог на Министерството ги поставува и одржува операторот.

Изградба, поставување и пренамена на објекти на подрачјето на граничниот премин

Член 26

Изградбата, поставувањето и пренамената на објекти на подрачјето на граничниот премин не смеат во својата реализација да го оневозможуваат извршувањето на граничната контрола и спроведувањето на безбедносните мерки на државната граница.

Инвеститорот или проектантот е должен пред поднесување на барање до органот надлежен за издавање на градежна дозвола, да прибави одобрение од Министерството за усогласеноста на главниот, односно идејниот проект со посебните услови од ставот 1 на овој член.

Одобрението од ставот 2 на овој член нема да се издаде доколку со објектот или дејноста се спречува непречено извршување на граничната контрола и спроведувањето на мерките за безбедност на државната граница.

Движење и престој на подрачјето на граничниот премин

Член 27

Движење и престој на подрачјето на граничниот премин е дозволено само на лица кои имаат намера да ја преминаат државната граница или веќе ја преминале и на граничниот премин се задржуваат поради гранична контрола, како и на други лица кои имаат оправдани причини за тоа.

Патниците и другите лица кои се наоѓаат на граничниот премин, односно на подрачјето на граничниот премин, се должни да ги почитуваат упатствата и наредбите на полицискиот службеник.

Обврска на лицата кои извршуваат дејност на подрачјето на граничниот премин

Член 28

Операторот и другите правни и физички лица кои на подрачјето на граничниот премин извршуваат дејност, се должни на надлежната полициска станица за гранична контрола да ѝ достават лични податоци за вработените, пред да започнат со работа на подрачјето на граничниот премин.

Министерот за внатрешни работи донесува наредба вработените од ставот 1 на овој член, на видно место да носат бец кој содржи податоци за името и презимето, фотографија и податоци за називот на операторот, односно правното или физичкото лице кај кое се вработени.

Операторот, другото правно или физичко лице од ставот 1 на овој член, се должни да обезбедат бец за вработените пред нивното започнување со работа на подрачјето на граничниот премин, како и да ги поднесат трошоците за нивната изработка.

Одобрение за странец - член на екипаж за движење на подрачјето во местото каде што се наоѓа аеродромот

Член 29

На странец - член на екипаж на воздухоплов, кој нема потребна виза, за време на задржување на воздухопловот на подрачјето на граничниот премин или аеродромот, може да му се издаде одобрение за движење на подрачјето во местото каде што се наоѓа аеродромот.

Одобрението од ставот 1 на овој член, на барање на заповедникот на воздухопловот го издава надлежната полициска станица за гранична контрола, за време на задржување на воздухопловот, а најдолго до 30 дена.

Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член соодветно се применуваат и на езерскиот промет.

Обврска на машиновозачот во меѓународниот сообраќај

Член 30

Машиновозачот на воз во меѓународниот сообраќај не смее да го запре возот во делот од пругата меѓу граничната линија и подрачјето на граничниот премин, освен кога тоа е нужно заради регулирање на железничкиот сообраќај или во случај на виша сила.

Ако машиновозачот го запре возот што ја преминал државната граница, на отворена пруга надвор од подрачјето на граничниот премин, или по излегување од подрачјето на граничниот премин пред државната граница, е должен да преземе потребни мерки со цел за оневозможување на патниците да го напуштат возот, односно да оневозможи влез на лица во возот и за застанувањето на возот е должен да ја извести полицијата.

Обврска на заповедникот на пловниот објект

Член 31

Заповедникот на пловниот објект е должен при доаѓањето од странство и заминувањето во странство на полицискиот службеник да му предаде препис од списокот на членовите на екипажот и патниците на плов-

ниот објект, освен ако со ратификуван меѓународен договор или со друг закон поинаку не е уредено и да ги даде на увид исправите пропишани за патување во странство на членовите на екипажот и на патниците.

При доаѓање од странство, членовите на екипажот и патниците не смеат да го напуштат пловниот објект пред да биде извршена граничната контрола пропишана со овој закон.

Обврска на заповедникот на пловниот објект по пристигнувањето во пристаништето

Член 32

Заповедникот на пловниот објект е должен по пристигнувањето во пристаништето на полицискиот службеник да му пријави секое лице кое се наоѓа на пловниот објект без важечка и призната исправа пропишана за преминување на државната граница.

Заповедникот на пловниот објект не смее да дозволи лице без важечка и призната исправа пропишана за преминување на државната граница да се симне од пловниот објект без одобрение на полицискиот службеник.

Во случај лицето од ставот 2 на овој член да се симне од пловниот објект без одобрение на полицискиот службеник, заповедникот на пловниот објект е должен да ги намира трошоците за неговиот престој и оддалечување од Република Македонија.

Влегување и напуштање на пловен објект надвор од граничниот премин

Член 33

Надвор од граничниот премин, освен во случај на спасување на лица, заповедникот на пловниот објект во меѓународна пловидба, не смее да прими лице на пловниот објект ниту да дозволи патниците да го напуштат пловниот објект.

Случајот од ставот 1 на овој член заповедникот на пловниот објект во меѓународниот промет е должен веднаш да го пријави во најблиската полициска станица.

V. ГРАНИЧНА КОНТРОЛА

Место на извршување на граничната контрола

Член 34

Граничната контрола се врши на подрачјето на граничниот премин.

Гранична контрола може да се врши и надвор од подрачјето на граничниот премин во воз, воздухоплов или на пловен објект или на друго место.

По исклучок од ставовите 1 и 2 на овој член, во согласност со ратификуван меѓународен договор, граничната контрола може да се изврши и на територијата на друга држава.

Обврска за овозможување на извршување на гранична контрола

Член 35

Лицето кое има намера да ја премине граничната линија или веќе ја преминало граничната линија, освен граничната линија на внатрешната граница по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија, е должно да ја даде на увид исправата пропишана за преминување на државната граница, да овозможи да се изврши граничната контрола и не смее да го напушти подрачјето на граничниот премин додека не се изврши граничната контрола или на друг начин да ја избегне граничната контрола.

Лицето од ставот 1 на овој член е должно на барање на полицискиот службеник кој врши гранична контрола да му даде известување за сите околности во врска

со исполнување на условите за преминување на државната граница и да постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ја врши граничната контрола.

Работи на гранична контрола

Член 36

Граничната контрола ги опфаќа следниве работи:

- контрола на лица;
- контрола на предмети и
- контрола на превозни средства.

Контрола на лица

Член 37

Полицискиот службеник при извршувањето на контрола на лица, може:

- да ги бара на увид исправите пропишани за преминување на државната граница;
- да провери дали се исполнети условите за влез во Република Македонија утврдени со закон;
- во исправата пропишана за преминување на државната граница да внесе податоци за влез и напуштање на Република Македонија и други релевантни податоци;
- да даде упатства и наредби со цел непречено и брзо одвивање на граничната контрола;
- ако на друг начин не е можно да се изврши контрола, со овластените службени лица и лицата кои се вработени во државните органи кои имаат надлежност во граничното управување согласно со членот 5 став 1 на овој закон, може да изврши преглед или претрес на лицето согласно со закон;
- кога постои сомневање во веродостојноста на исправата пропишана за преминување на државната граница, може да земе отисоци од прсти и дланки и други биометриски податоци;
- да изврши проверка во оперативните (потражни) евиденции и
- да го задржи лицето за време неопходно потребно за извршување на граничната контрола.

Контрола на предмети и превозни средства

Член 38

Контролата на предмети, во смисла на овој закон, опфаќа контрола на предмети кои лицето, кое има намера да ја премине државната граница ги носи со себе или во превозното средство.

Овластените службени лица и лицата кои се вработени во државните органи кои имаат надлежност во граничното управување согласно со членот 5 став 1 на овој закон, овластени се да побараат од лицето да ги покаже предметите кои ги има кај себе и да изврши нивен преглед со цел за пронаоѓање на забранети предмети или поради утврдување на идентичност.

Контрола на превозно средство, во смисла на овој закон, опфаќа надворешен и внатрешен визуелен преглед на превозното средство и претрес на превозното средство.

Доколку постојат основи за сомневање дека лицето во превозното средство превезува сокриени лица и забранети предмети што би придонеле за утврдување на идентитет на лицето или идентитет на другите патници во превозното средство, овластените службени лица и лицата од ставот 2 на овој член ќе извршат претрес на превозното средство и ако е потребно претрес на сите негови делови, вклучувајќи и расклопување на превозното средство согласно со закон.

Право на присуство при преглед или претрес

Член 39

Сопственикот на превозното средство, сопственикот на предметите, односно лицето кое ги поседува има право да присуствува при прегледот, односно претресот на превозното средство.

Постапување во согласност со друг закон**Член 40**

Ако овластените службени лица и лицата од членот 38 став 2 на овој закон, при преглед или претрес на лицето, предметите или превозното средство пронајдат предмети што според одредбите на Законот за кривичната постапка и Законот за прекршоците треба да се одземат, или предмети што се потребни за водење на кривичната или прекршочната постапка, постапката ќе се продолжи согласно со закон.

Попуштање во режимот на граничната контрола**Член 41**

Ако поради посебни причини граничната контрола не може да се врши во целост и ако и покрај искористувањето на сите кадровски и организациони можности, дојде до неприфатливо чекање за преминување на државната граница или се случат други неприфатливи пречки во одвивањето на сообраќајот преку граничниот премин, полицискиот службеник надлежен за организација и водење на граничната контрола, може привремено да определи делумно невршење на граничната контрола.

Во случаите од ставот 1 на овој член, полицискиот службеник надлежен за организација и водење на граничната контрола ги утврдува приоритетните цели на граничната контрола кои мора да се прилагодат на конкретните услови, со цел за поефикасна гранична контрола.

При утврдување на приоритетните цели на граничната контрола, контролата за влез во Република Македонија по правило има предност пред контролата за напуштање на Република Македонија.

Влез на припадници на странски безбедносни органи во Република Македонија**Член 42**

Влез во Република Македонија може да се одобри на припадници на странски безбедносни органи во униформа со огнено оружје и со возило што е означено со нивни ознаки.

Одобрение за влез на припадниците на странски безбедносни органи од ставот 1 на овој член на подрачјето на Република Македонија издава Министерството под услов тоа да не е во спротивност со националната безбедност на Република Македонија.

Во одобрението од ставот 2 на овој член можат да се одредат посебни услови за влез во Република Македонија.

Припадници на странски безбедносни органи од ставот 1 на овој член, кои се членови на делегации во службени посети смеат да влезат во Република Македонија и без посебно одобрение, да носат униформа и огнено оружје доколку истото е составен дел на униформата, по претходно писмено известување до Министерството.

Припадници на странски безбедносни органи кои непосредно го штитат претставникот на странска држава и претставници на меѓународни организации и институции за време на посетата на Република Македонија можат да внесат и носат кусо огнено оружје и муниција врз основа на одобрение издадено од Министерството.

По исклучок, одобрението од ставовите 2 и 5 на овој член може да се издаде и за транзитирање преку територијата на Република Македонија.

Одобренијата од овој член се ослободени од плаќање на административни такси.

VI. РАБОТИ НА ПОЛИЦИЈАТА ВО ВНАТРЕШНОСТА**Работи на полицијата во внатрешноста****Член 43**

Работи на полицијата во внатрешноста, во смисла на овој закон, се мерките и активностите што полициските службеници ги преземаат на целата територија на Република Македонија, со цел за откривање и суз-

бивање на илегалната миграција, незаконско преминување на државната граница и престој во внатрешноста, како и откривање и спречување на прекуграничниот криминал.

Полициските службеници вршат контрола на лица, контрола на предмети и контрола на превозните средства на прометните правци и објекти на територијата на Република Македонија значајни за прекуграничен промет, доколку постојат сознанија дека на тој начин можат да се пронајдат сторителите на делата од ставот 1 на овој член и доколку тоа го оправдува безбедносната состојба, како и доколку по полициски сознанија или известувања на други државни органи и надлежни безбедносни служби можат да се пронајдат изршителите на делата од ставот 1 на овој член.

VII. МЕЃУНАРОДНА ПОЛИЦИСКА СОРАБОТКА**Облици на меѓународна полициска соработка****Член 44**

Меѓународна полициска соработка во вршењето на надзорот на државната граница опфаќа активности на странските полициски служби на територијата на Република Македонија, односно на полицијата на Министерството на подрачје на други држави, соработка со странски безбедносни органи и размена на офицери за врска.

Соработка со странски полициски службеници**Член 45**

Во Република Македонија смеат да влезат овластени полициски службеници на други држави и да извршуваат со ратификуван меѓународен договор предвидени работи за надзор на државната граница и други работи за меѓународна полициска соработка.

Полициските службеници на Министерството, во согласност со ратификуван меѓународен договор во други држави ги извршуваат работите од ставот 1 на овој член.

Странските полициски службеници од ставот 1 на овој член можат на територијата на Република Македонија, под услови на реципроцитет, без посебно одобрение да користат техничка опрема и возила со свои ознаки, да носат униформа, кусо оружје и други средства на присилба, доколку се составен дел на нивната униформа.

Соработка со странски безбедносни органи**Член 46**

Министерството во согласност со ратификуван меѓународен договор соработува со странски безбедносни органи во вршењето на надзорот на државната граница.

Офицер за врска**Член 47**

Министерството во согласност со ратификуван меѓународен договор може да упати во странство офицери за врска, заради извршување на работи на меѓународна полициска соработка, при што им утврдува конкретни задачи и овластувања.

VIII. СОБИРАЊЕ НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ И ЕВИДЕНЦИИ**Собирање, обработка и користење на личните податоци****Член 48**

При извршувањето на надзорот на државната граница и други работи утврдени со овој закон полицијата е овластена од лицата кон кои ги применува полициските овластувања, непосредно да собира лични пода-

тоци што се обработуваат во евиденции, со примена на технички уреди во согласност со овој закон, како и да користи лични и други податоци од евиденциите што се формираат и водат врз основа на други закони.

Полицијата е должна при собирање, обработка и користење на личните податоци од ставот 1 на овој член да се придржува на прописите за заштита на личните податоци.

Технички уреди за собирање на податоци

Член 49

Полицијата е овластена при извршувањето на надзорот на државната граница, со цел потрага, утврдување на идентитет и пронаоѓање на извршителите на кривични дела и прекршоци, да врши фотографирање, снимање и видео надзор, како и да применува други технички уреди.

Техничките уреди од ставот 1 на овој член, кога се поставени на подрачјето на граничниот премин, мора да бидат видливи и лицата кои се наоѓаат на вакво подрачје мора да бидат предупредени за постоењето на такви уреди.

Доколку со примената на техничките уреди од ставовите 1 и 2 на овој член се снимаат лични податоци, потребно е тие снимки да се уништат во рок од една година од денот на снимањето, освен ако не се потребни за гонење на сторителите на кривични дела или прекршоци.

Евиденции

Член 50

Полицијата е овластена за потребите на надзорот на државната граница и другите работи согласно со овој закон да води:

- евиденција на лица над кои е извршена гранична контрола;
- евиденција за лица за кои е извршена постапка за утврдување на идентитет согласно со членот 43 од овој закон;
- евиденција на издадени одобренија за влез во Република Македонија на припадници на странски безбедносни органи со униформа, оружје и возила;
- евиденција на извршени гранични инциденти;
- евиденција на лица кои најавиле лов долж граничната линија и
- евиденција за личните податоци на вработените на подрачјето на граничниот премин кои извршуваат стопанска дејност.

Лични податоци во евиденциите

Член 51

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 1 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум на раѓање, податоци за исправата пропишана за преминување на државната граница со која лицето ја преминало државната граница, престојувалиште, државјанство, место, време, правец (влез, односно излез) на преминување, отисоци на прсти, дланки и податоци за други телесни идентификациски знаци, доколку биле земени.

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 2 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум на раѓање, податоци за исправата врз основа на која е утврден идентитетот на лицето и начинот на утврдување на идентитетот, престојувалиште, државјанство, отисоци на прсти, дланки и податоци за други телесни идентификациски знаци, доколку биле земени.

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 3 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум и место на раѓање, престојувалиште, државјанство, вид и број на патната исправа врз основа на која е издадено одобрението и рок на важење на одобрението.

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 4 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум и место на раѓање, престојувалиште, државјанство, време и место на извршување на граничниот инцидент, вид, број и рок на важење на исправите врз основа на кои е утврден идентитетот.

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 5 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум и место на раѓање, живеалиште или престојувалиште, државјанство, назив на левичкото друштво чие подрачје се наоѓа долж граничната линија каде што се најавува ловот, место и време на траење на ловот, вид, број и рок на важење на исправите врз основа на кои е утврден идентитетот.

Во евиденциите од членот 50 став 1 алинеја 6 на овој закон се собираат, обработуваат и чуваат следниве лични податоци: име и презиме, датум и место на раѓање, живеалиште или престојувалиште, државјанство, датум на започнување со работа на подрачјето на граничниот премин, назив на операторот, друго правно или физичко лице кај кое лицето е вработено.

Личните податоци од евиденцијата од ставовите 1 и 2 на овој член се чуваат пет години од денот на внесувањето на евиденцијата.

Личните податоци од евиденцијата од ставот 3 на овој член се чуваат пет години по поминување на времето за кое одобрението е издадено.

Личните податоци од евиденцијата од ставот 4 на овој член се чуваат десет години од денот на сторувањето на повредата, односно граничниот инцидент.

Личните податоци од евиденцијата од ставот 5 на овој член се чуваат пет години од денот на најавување на ловот долж граничната линија.

Личните податоците од евиденцијата од ставот 6 на овој член се чуваат две години од денот на престанокот на работниот однос на подрачјето на граничниот премин.

IX. ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ПОДЗАКОНСКИ ПРОПИСИ

Член 52

Се овластува министерот за внатрешни работи да донесе подзаконски прописи за:

- 1) начинот на извршување на обезбедување на државната граница и на контрола на преминување на државната граница;
- 2) начинот на преминување на внатрешната граница;
- 3) начинот за издавање на бец за вработените кои на подрачјето на граничниот премин извршуваат стопанска дејност, како и формата и содржината на образецот на барањето за издавање на бецот и на образецот на бецот и
- 4) начинот на поставување и користење на техничките уреди и вршење на фотографирање, снимање и видео надзор на граничните премини и долж граничната линија.

Се овластува министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за транспорт и врски да донесе подзаконски пропис за обликот, содржината и начинот за поставување на гранични табли, ознаки и друга сигнализација.

Се овластува министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за надворешни работи да донесе подзаконски пропис за начинот на утврдување и решавање на граничните инциденти.

X. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 53

Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари или со казна затвор до 60 дена, ќе се казни за прекршок физичко лице кое:

- 1) лови, риболови, прелетува со воздухопловни средства и други направи за летање, се движи, престојува и се населува долж граничната линија на целата или на дел од државната граница, ако тоа е забрането (член 13 став 1);

2) ќе ја премине или ќе се обиде да ја премине државната граница надвор од граничниот премин, надвор од работното време или спротивно на намената на граничниот премин (член 18 став 2);

3) ќе ја премине или ќе се обиде да ја премине државната граница спротивно на одредбата за преминување на внатрешната граница (член 19 став 3) и

4) при граничната контрола не ја даде на увид исправата пропишана за преминување на државната граница, не се подвргне на гранична контрола и го напушти подрачјето на граничниот премин пред да се изврши граничната контрола или на друг начин ја избегнува граничната контрола (член 35 став 1).

Член 54

Со парична казна од 5.000 до 30.000 денари ќе се казни за прекршок физичко лице:

1) кое нема да овозможи нужен премин на полициските службеници за непречено вршење на надзор на државната граница и ќе оневозможи поставување и одржување на граничните табли, ознаки и другата сигнализација на подрачјето на граничниот премин, како и на граничните и други ознаки долж државната граница (член 10 став 2);

2) кое на граничните табли, ознаките и на другата сигнализација поставува други табли, ознаки или сигнализација со која би се намалила видливоста на граничните табли, ознаки и на другата сигнализација со која се предупредува на граничната линија (член 12 став 4);

3) кое сее определени видови земјоделски култури или сади дрвја и други растенија долж граничната линија кога тоа е забрането (член 14 став 2);

4) кое без писмено известување до надлежната полициска станица за обезбедување на државната граница најдоцна 48 часа пред почетокот на ловот поединечно или во група лови во длабочина до 500 метри од граничната линија (член 14 став 4);

5) кое ќе ја премине државната граница во случај на виша сила и за тоа без одлагање нема да ја извести полицијата (член 18 став 5);

6) кое не прибавило одобрение од Министерството за усогласеноста на главниот, односно идејниот проект со посебните услови кои треба да ги исполнува објектот (член 26 став 2);

7) кое се движи или престојува на подрачјето на граничниот премин без намера да ја премине државната граница или веќе ја преминало и на граничниот премин не се задржи поради гранична контрола или нема оправдани причини да се движи или престојува на подрачјето на граничниот премин (член 27 став 1);

8) кое на подрачјето на граничниот премин не постапува по упатствата и наредбите на полицискиот службеник (член 27 став 2);

9) кое на надлежната полициска станица за гранична контрола нема да достави лични податоци за вработените, пред вработените да започнат со работа на подрачјето на граничниот премин (член 28 став 1);

10) кое на подрачјето на граничниот премин извршува дејност, а не обезбеди бец за вработените пред нивното започнување со работа на подрачјето на граничниот премин и не ги поднесе трошоците за нивната изработка (член 28 став 3);

11) машиновозачот кој при влегување на возот на територијата на Република Македонија, освен кога тоа е нужно поради регулирање на железничкиот сообраќај или поради виша сила го запре возот во делот од другата меѓу граничната линија и подрачјето на граничниот премин (член 30 став 1);

12) машиновозачот кој нема да ги преземе потребните мерки со цел за оневозможување на патниците да го напуштат, односно нема да оневозможи влез на лица во возот и за застанувањето на возот нема да ја извести полицијата (член 30 став 2);

13) заповедникот на пловниот објект кој по доаѓањето од странство и заминувањето во странство на полицискиот службеник нема да му предаде препис од списокот на членовите на екипажот и патниците на пловниот објект и нема да ги стави на увид патните исправи на членовите на екипажот и на патниците, освен ако со меѓународен договор или друг пропис поинаку не е уредено (член 31 став 1);

14) членовите на екипажот и патниците на пловниот објект кои при доаѓање од странство ќе го напуштат пловниот објект пред извршената гранична контрола пропишана со овој закон (член 31 став 2);

15) заповедникот на пловниот објект кој по пристигнувањето во пристаништето нема да ги исполни обврските од членот 32 ставови 1 и 2 на овој закон;

16) заповедникот на пловниот објект кој нема да ги намира трошоците за престој и оддалечување од Република Македонија на лицето кое без одобрение на полицискиот службеник го напуштил пловниот објект (член 32 став 3);

17) заповедникот на пловниот објект во меѓународна пловидба кој надвор од граничниот премин, освен во случај на спасување на лица, прими лице на пловниот објект, односно дозволи патниците да го напуштат пловниот објект (член 33 став 1);

18) заповедникот на пловниот објект во меѓународниот промет кој надвор од граничниот премин, освен во случај на спасување на лица, прими лице на пловниот објект, односно дозволи патниците да го напуштат пловниот објект, а тоа веднаш не го пријави до најблиската полициска станица (член 33 став 2) и

19) кое нема да даде известување за сите околности во врска со исполнување на условите за преминување на државната граница или не постапува по предупредувањата и наредбите на полицискиот службеник кој ја врши граничната контрола (член 35 став 2).

Член 55

Со парична казна од 30.000 до 150.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице:

1) кое нема да овозможи нужен премин на овластените службени лица за непречено вршење на надзор на државната граница и ќе оневозможи поставување и одржување на граничните табли, ознаки и другата сигнализација на подрачјето на граничниот премин, како и на граничните и други ознаки долж државната граница (член 10 став 2);

2) чиј работник лови, риболови, врши прелет со воздухопловни средства и други направи за летање, се движи или престојува долж граничната линија, доколку тоа е забрането (член 13 став 1);

3) кое сее определени видови земјоделски култури, сади дрвја и други растенија долж граничната линија, доколку тоа е забрането (член 14 став 2);

4) кое без писмено известување до надлежната полициска станица за обезбедување на државната граница, најдоцна 48 часа пред почетокот на ловот, лови во длабочина до 500 метри од граничната линија (член 14 став 4);

5) кое не обезбедува непречено извршување на граничната контрола во согласност со одредбите на овој закон (член 23 ставови 2 и 3);

6) кое без одобрение на Министерството за усогласеноста на главниот, односно идејниот проект со посебните услови што треба да ги исполни објектот, започне градење, поставување и пренамена на објекти на подрачјето на граничниот премин (член 26 ставови 1 и 2);

7) кое на надлежната полициска станица за гранична контрола нема да достави лични податоци за вработените, пред тие да започнат со работа на подрачјето на граничниот премин (член 28 став 1);

8) кое нема да обезбеди бец за вработените пред нивното започнување со работа на подрачјето на граничниот премин и не ги поднесе трошоците за нивна изработка (член 28 став 3);

9) чиј машиновозач при влегување на возот на територијата на Република Македонија, освен кога тоа е нужно поради регулирање на железничкиот сообраќај или поради виша сила го запре возот во делот од пругата меѓу граничната линија и подрачјето на граничниот премин (член 30 став 1);

10) чиј машиновозач нема да ги преземе неопходните мерки со цел за оневозможување на патниците да го напуштат, односно нема да оневозможи влез на лица во возот и за застанувањето на возот нема да ја извести полицијата (член 30 став 2);

11) чиј заповедник на пловниот објект по доаѓањето од странство или пред заминување во странство на полицискиот службеник не му предаде препис од списокот на членовите на екипажот и патниците на пловниот објект, односно не ги даде на увид нивните исправи пропишани за патување во странство (член 31 став 1);

12) чиј заповедник на пловниот објект не ги исполни обврските по пристигнувањето во пристаништето (член 32);

13) чиј заповедник на пловниот објект, освен во случај на спасување на лица, прими лице на пловниот објект или дозволи патниците да го напуштат пловниот објект (член 33 став 1) и

14) чиј заповедник на пловниот објект во случај на спасување на лица, прими лице на пловниот објект или дозволи патниците да го напуштат пловниот објект, а тоа веднаш не го пријави во најблиската полициска станица (член 33 став 2).

Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 56

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе продолжат да се применуваат подзаконските прописи донесени врз основа на Законот за преминување на државната граница и за движење во граничниот појас ("Службен весник на Република Македонија" број 36/92, 12/93, 11/94 и 19/2004), доколку не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 57

Одредбите од членот 19 и членот 53 став 1 точка 3 на овој закон ќе се применуваат по влегувањето во сила на Конвенцијата за имплементирање на Шенгенскиот договор во Република Македонија.

Одредбата од членот 12 став 1 на овој закон ќе се применува по влегувањето на Република Македонија во Европската унија.

Член 58

Со денот на почетокот на примената на овој закон престанува да важи Законот за преминување на државната граница и за движење во граничниот појас ("Службен весник на Република Македонија" број 36/92, 12/93, 11/94 и 19/2004).

Член 59

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 април 2007 година.

LIGJ

PËR MBIKËQYRJEN E KUFIRIT SHTETËROR

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet mbikëqyrja e kufirit shtetëror, bashkëpunimi ndërmjet organeve shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar, kompetencat e policisë në brendinë dhe bashkëpunimi ndërkombëtar policor.

Mbikëqyrja e kufirit shtetëror

Neni 2

Me mbikëqyrje të kufirit shtetëror në kuptim të këtij ligji konsiderohen punët që kanë të bëjnë me sigurimin e kufirit shtetëror dhe kontrollin e kalimit të kufirit shtetëror (në текстот е мѐтејмѐ: kontrolli kufitar), ме қѐллим тѐ:

- mbrojtjes së pacenueshmërisë së kufirit shtetëror;
- pengimit dhe zbulimit të veprave penale dhe kundërvajtjeve dhe zbulimit dhe kapjen e kryerësve të tyre;
- pengimit dhe zbulimit të kalimit joligjor të kufirit shtetëror dhe migrimit ilegal;
- mbrojtjes së jetës, shëndetit të njerëzve, sigurisë personale, pronës, mjedisin jetësor dhe natyrës dhe
- pengimit dhe zbulimit të rreziqeve të tjera ndaj rendit publik, rregullimit juridik dhe sigurisë nacionale.

Kuptimi i shprehjeve të veçanta

Neni 3

Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Vijë kufitare" është vija saktësisht e definuar, e cila e ndan territorin e Republikës së Maqedonisë nga territoret e shteteve fqinje;

2. "Kufi shtetëror" është rrafshi i paramenduar vertikal që e pret sipërfaqen tokësore përgjatë vijës kufitare dhe e ndan sipërfaqen e saj ajrore, sipërfaqen e tokës, thellësinë e saj dhe ujërat e brendshme, si dhe kufirin e aeroporteve dhe porteve nëpërmjet të cilave zhvillohet komunikacioni ndërkombëtar;

3. "Kontroll kufitar" është kontrolli që realizohet kryesisht gjatë kalimit të qëllim të kufirit shtetëror ose në mënyrë të drejtpërdrejtë pas kalimit të kufirit shtetëror;

4. "Administrim kufitar" janë aktivitetet dhe masat që i ndërmarrin organet shtetërore që kanë kompetenca në administrimin kufitar në pajtim me ligjin;

5. "Konventa për implementimin e Shengen Marrëveshjes" është Konventa e 19 qershorit të vitit 1990 për zbatimin e Shengen Marrëveshjes të 14 qershorit 1985 midis Qeverive të shteteve të Unionit ekonomik të Benelüksit, Republikës Federale të Gjermanisë dhe Republikës së Francës, për heqjen graduale të kontrollit të kufijve të përbashkët;

6. "Shtet nënshkrues" është secili shtet për të cilin kanë të bëjnë dispozitat e Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes;

7. "Kufiri i jashtëm pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes në Republikën e Maqedonisë" është kufiri shtetëror i Republikës së Maqedonisë me shtetin që nuk është nënshkruese e Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes, si dhe kufijtë në aeroporte dhe porte nëpërmjet të cilave zhvillohet komunikacioni ndërkombëtar, nëse nuk janë kufij të brendshëm;

8. "Kufiri i brendshëm pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes në Republikën e Maqedonisë" është kufiri i përbashkët i Republikës së Maqedonisë me shtetin nënshkrues, si dhe aeroportet dhe portet nëpërmjet të cilave zhvillohet komunikacioni ndërkombëtar, nga dhe drejt territorit të shtetit nënshkrues;

9. "Fluturimi i brendshëm pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes në Republikën e Maqedonisë" paraqet fluturim direkt midis shteteve nënshkruese;

10. "Lundrimi i brendshëm pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes në Republikën e Maqedonisë" është lundrimi i rregullt i drejtpërdrejtë i udhëtarëve midis shteteve që kanë të bëjnë dispozitat e Konventës për implementimin e Shengen Marrëveshjes dhe

11. "Operatorë" janë sipërmarrje publike dhe persona të tjerë juridikë, si dhe persona fizikë të cilët ekonomizojnë ose në pronë të të cilëve janë aeroportet ajrore, portet ndërkombëtare të liqeneve dhe kalimet rrugore dhe hekurudhore.

II. KOMPETENCAT DHE AUTORIZIMET NË KRYERJEN E MBIKËQYRJES SË KUFIRIT SHTETËROR

Organi që bën mbikëqyrjen e kufirit shtetëror

Neni 4

Mbikëqyrja e kufirit shtetëror është në kompetencë të Ministrisë së Punëve të Brendshme (në tekstin e mëtejme: Ministria).

Punët që kanë të bëjnë me mbikëqyrjen e kufirit shtetëror i bën policia e Ministrisë.

Në kryerjen e punëve të mbikëqyrjes së kufirit shtetëror Ministria bashkëpunon me organet e tjera shtetërore, të cilat kanë kompetenca në administrimin kufitar në pajtim me ligjin.

Organet midis të cilave realizohet bashkëpunimi dhe sferat e bashkëpunimit në kufirin shtetëror

Neni 5

Bashkëpunimi nga neni 4 paragrafi 3 i këtij ligji realizohet midis Ministrisë dhe Ministrisë së Mbrojtjes, Ministrisë së Punëve të Jashtme, Ministrisë së Financave, Drejtorisë doganore, Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së ujërave, Ministrisë së Shëndetësisë, Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve, Ministrisë së Mjedisit jetësor dhe Planifikimit hapësinor dhe organeve tjera shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar.

Organet shtetërore nga paragrafi 1 i këtij neni realizojnë bashkëpunim në sferat si vijon:

- mbikëqyrjen e ligjshmërisë në hyrje dhe dalje të personave, mallrave dhe mjeteve transportuese në Republikën e Maqedonisë;
- pengimin dhe zbulimin e krimit të organizuar;
- grumbullimin dhe këmbimin e të dhënave dhe informatave në lidhje me administrimin kufitar dhe
- sfera të tjera në pajtim me kompetencat e organeve shtetërore të përcaktuara me ligj.

Mënyra e bashkëpunimit ndërmjet organeve shtetërore të kufirit shtetëror

Neni 6

Me kërkesë të njërit nga organet shtetërore nga neni 5 paragrafi 1 i këtij ligji, organet shtetërore japin ndihmë profesionale për realizimin më efikas të bashkëpunimit në lidhje me administrimin kufitar në suazat e kompetencave të tyre të përcaktuara me ligj.

Për realizim më efikas të bashkëpunimit nga neni 5 paragrafi 2 i këtij ligji, organet shtetërore mund të lidhin memorandumet për bashkëpunim.

Qendra koordinative nacionale për administrim me kufirin

Neni 7

Për arritjen e koordinimit efikas, lehtësimit të këmbimit të të dhënave dhe informatave dhe integritet më të madh në administrimin kufitar formohet Qendra koordinative nacionale për administrim kufitar (në tekstin e mëtejme: Qendra koordinative nacionale).

Qendra koordinative nacionale përbëhet nga koordinatori, zëvendëskoordinatori dhe përfaqësuesit e Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ministrisë së Financave - Drejtorisë doganore dhe Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së ujërave.

Në punën e Qendrës koordinative nacionale mund të marrin pjesë edhe përfaqësuesit e organeve tjera shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar.

Në punën e Qendrës koordinative nacionale, në pajtim me Marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar mund të marrë pjesë edhe oficeri për lidhje i shtetit të huaj dhe organizatës ndërkombëtare.

Koordinatorin dhe zëvendëskoordinatorit nga paragrafi 2 i këtij neni i emëron dhe i shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë për periudhë prej pesë vjetëve.

Koordinator mund të emërohet personi me arsim sipëror të mbaruar dhe përvojë pune prej 10 vjetësh në organ shtetëror që ka kompetencë në administrimin kufitar.

Zëvendëskoordinator mund të emërohet personi me arsim sipëror të mbaruar dhe përvojë pune prej tetë vjetësh në organ shtetëror që ka kompetencë në administrimin kufitar.

Përfaqësuesit nga paragrafi 2 të këtij neni nga radhët e të punësuarve të vet i cakton funksionari i cili udhëheq me organin shtetëror që ka kompetencë në administrimin kufitar.

Punët të cilat i kryen Qendra koordinative nacionale

Neni 8

Qendra koordinative nacionale nga neni 7 i këtij ligji, i bën punët si vijon:

- i koordinon aktivitetet në lidhje me administrimin kufitar midis organeve shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar;
- bën aktivitete në drejtim të lehtësimit të këmbimit të të dhënave dhe informatave midis organeve shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar;
- realizon integrim më të madh në administrimin kufitar midis organeve shtetërore që kanë kompetencë në administrimin kufitar;
- realizon koordinim në zbatimin e planeve dhe procedurave të përbashkëta për veprim në raste urgjente dhe
- i koordinon aktivitetet në bashkëpunimin ndërkufitar në lidhje me administrimin kufitar midis organeve shtetërore që kanë kompetenca në administrimin kufitar në pajtim me marrëveshjen e ratifikuar ndërkombëtare ;

Qendra koordinative nacionale për punën e vet miraton rregullore pune.

Qendra koordinative nacionale një herë në vit paraqet raport për punën e vet në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë.

Autorizimet

Neni 9

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes të kufirit shtetëror, nëpunësit policorë punojnë në pajtim me autorizimet e përcaktuara me këtë ligj dhe me ligj tjetër.

Autorizimet nga paragrafi 1 të këtij neni nëpunësit policorë mund t'i zbatojnë në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë.

Mundësimi i mbikëqyrjes së kufirit shtetëror

Neni 10

Në kryerjen e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror, policia është e autorizuar të veprojë dhe të përdorë mjete teknike për kryerjen e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror, të përdorë qen zyrtarë dhe të vendosë barrierë me të cilat pamundësohet kalimi joligjor i kufirit shtetëror.

Pronarët, respektivisht shfrytëzuesit e tokës bujqësore janë të detyruar të mundësojnë kalimin e lirë të nëpunësve policorë për kryerjen e papenguar të mbikëqyrjes së kufirit shtetëror, vendosjen dhe mirëmbajtjen e tabelave kufitare, shenjave dhe sinjalizimit tjetër në territorin e kalimeve kufitare, si dhe shenjave kufitare dhe shenjave tjera përgjatë kufirit shtetëror.

Nëpunësit policorë, pavarësisht nga dispozitat e përcaktuara me ligj tjetër dhe vullnetin e personave nga paragrafi 2 të këtij neni, mund të lëvizin nëpër truall dhe për këtë dedikim t'i përdorin të gjitha llojet e mjeteve transportuese, në rast kur ajo është e domosdoshme për kryerjen e punëve nga paragrafi 1 të këtij neni.

III. VIJA KUFITARE

Përcaktimi dhe shënimi i vijës kufitare

Neni 11

Punët në lidhje me përcaktimin dhe shënimin e vijës kufitare bien në kompetencë të Ministrisë së Punëve të Jashtme.

Paralajmërimi në vijën kufitare

Neni 12

Përveç rrugëve që çojnë drejt vijës kufitare dhe aeroportëve e limaneve, nëpër të cilat zhvillohet komunikacioni ndërkombëtar, në mënyrë adekuate me tabela kufitare, shenja dhe sinjalizim tjetër paralajmërohet në anëtarësimin e Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, ndërsa sipas nevojës edhe në anëtarësimin e shteteve fqinje në Unionin Evropian.

Nëse vija kufitare nuk është e shënuar sa duhet, në afërsinë e saj, në rrugët dhe në komunikacionet tjera, vendosen tabela, shenja dhe sinjalizim tjetër me të cilat paralajmërohet në afrimin e vijës kufitare.

Tabelat kufitare, shenjat dhe sinjalizimi tjetër me propozim të Ministrisë i vendos dhe i mirëmban Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Në tabelat kufitare, shenjat dhe sinjalizimet tjera është e ndaluar vendosja e tabelave tjera, shenjave ose sinjalizimit me të cilin do të zvogëlohej dukshmëria i tabelave kufitare, të shenjave dhe sinjalizimit tjetër me të cilin paralajmërohet në vijën kufitare.

Ndalimi i kryerjes së aktiviteteve përgjatë vijës kufitare

Neni 13

Qeveria e Republikës së Maqedonisë, nëse ajo është e nevojshme për shkak të mbrojtjes së sigurisë të kufirit shtetëror, mund të ndalojë gjuetinë, peshkimin, fluturimin e mjeteve fluturuese dhe aparateve tjera për fluturim, lëvizjen, qëndrim dhe banimin përgjatë tërë vijës kufitare ose të një pjese të vijës kufitare.

Ndalimi nga paragrafi 1 i këtij neni zgjat deri sa zgjasin shkaqet për mbrojtjen e sigurisë së vijës kufitare.

Dukshmëria e vijës kufitare, masat për mirëmbajtjen e saj dhe ndalesa për kryerjen e aktiviteteve përgjatë vijës kufitare

Neni 14

Nëse vija kufitare në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar duhet të jetë e pastruar nga drurët, shkurret të cilat e zvogëlojnë dukshmërinë e tabelave të kufirit, shenjave dhe sinjalizimit tjetër dhe shtrirjen e vijës kufitare dhe nëse me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar nuk është rregulluar ndryshe, për sigurimin e dukjes kompetent është Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së ujërave.

Për shkak dukshmërisë të vijës kufitare ministri i Punëve të Brendshme mund të ndalojë mbjelljen e llojeve të caktuara të kulturave bujqësore, mbjelljes së drurëve dhe bimëve tjera përgjatë vijës kufitare.

Nëse për shkak të ndalimit nga paragrafi 2 të këtij neni personat fizikë ose juridikë pësojnë dëm, të njëjtët kanë të drejtë në kompensim në pajtim me dispozitat për marrëdhëniet obligative.

Për gjueti individuale ose grupe në thellësi prej 500 metra nga vija kufitare është e detyrueshme me shkrim të informohet stacioni policor kompetent për sigurimin e kufirit shtetëror më së voni 48 orë para fillimit të gjuetisë.

Rregullimi i hapësirës përgjatë kufirit shtetëror

Neni 15

Planet urbanistike me të cilat rregullohet hapësira në thellësi prej 100 metra nga vija kufitare sillen me pëlqim të Ministrisë.

Ministria nuk do të japë pëlqim për sjelljen e planit urbanistik nga paragrafi 1 i këtij neni, nëse me parashikimet e planit prishet siguria dhe dukshmëria e kufirit shtetëror.

Sigurimi i kufirit shtetëror

Neni 16

Sigurimi i kufirit shtetëror përfshin mbikëqyrjen e lëvizjes së personave dhe mjeteve transportuese përgjatë kufirit shtetëror për shkak të mbrojtjes së pacenueshmërisë së saj.

Incidenti kufitar

Neni 17

Incidentet kufitare në kuptim të këtij ligji janë aktivitetet e organeve tjera shtetërore në territorin e Republikës së Maqedonisë, që nuk janë të lejuara me Marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuara ose me dispozitat e Republikës së Maqedonisë, si dhe çdo prishje tjetër të pacenueshmërisë së kufirit shtetëror të bërë nga ana e nëpunësve të organeve shtetërore ose organeve të pushtetit vendor të shteteve fqinje.

Punët në lidhje me përcaktimin dhe zgjidhjen e incidenteve kufitare i bën Ministria, në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Jashtme.

IV. KALIMI I KUFIRIT SHTETËROR DHE VENDKALIMI KUFITAR**Kalimi i kufirit shtetëror**

Neni 18

Kalimi i kufirit shtetëror në kuptim të këtij ligji është çdo lëvizje e njerëzve përtej kufirit shtetëror.

Kufiri shtetëror, ndërsa pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Shengen marrëveshjes në Republikën e Maqedonisë edhe kufiri shtetëror që nuk është kufi i brendshëm, mund të kalohet vetëm në vendkalimin kufitar të caktuar për atë, në kohë dhe në mënyrë në pajtim me dedikimin e kalimit kufitar dhe me dokumente të përcaktuara për kalimin e kufirit shtetëror.

Me përjashtim nga paragrafi 2 i këtij neni kufiri shtetëror kalohet edhe në mënyrë dhe nën kushte të përcaktuara me këtë ligj.

Kufiri shtetëror mund të kalohet jashtë kalimit kufitar vetëm në rast të forcës madhore ose në pajtim me marrëveshje të ratifikuara ndërkombëtare.

Personi i cili do ta kalojë kufirin shtetëror në mënyrë të përcaktuar në paragrafin 4 të këtij neni është i detyruar pa shlyrje për atë ta informojë policinë.

Kufiri i brendshëm

Neni 19

Kufiri i brendshëm, pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e marrëveshjes së Shengenit në Republikën e Maqedonisë mund të kalohet në cilëndo kohë dhe në cilindo vend.

Pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e marrëveshjes së Shengenit në Republikën e Maqedonisë kontrolli kufitar nuk zbatohet për fluturimet e brendshme dhe lundrimin e brendshëm.

Nëse është e nevojshme për shkak të mbrojtjes së rendit dhe qetësisë publike ose për shkak të mbrojtjes së sigurisë të Republikës së Maqedonisë, ministri i Punëve të Brendshme mund të caktojë se kufiri i brendshëm në kohë të caktuara mund të kalohet vetëm kalimet kufitare të caktuara për atë në të cilat do të bëhet kontrolli kufitar.

Qarkullimi ndërkombëtar transit

Neni 20

Kontrolli kufitar nuk do të bëhet në komunikacionin ajror ndërkombëtar, nëse udhëtarët pas arritjes së avionit në aeroporte, nuk e lëshojnë aeroplanin ose gjenden në lokalim për transit të udhëtarëve në territorin e kalimit kufitar.

Me përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, nga shkaqet të sigurisë edhe kur ekzistojnë baza për dyshim për keqpërdorim të dispozitave për vizë transiti të aeroportit, të disa fluturimeve mund të ndërmerren masa adekuate.

Dispozitat nga paragrafi 1 dhe 2 të këtij neni zbatohen edhe në porte të ujërave të brendshme nëpërmjet të cilave zhvillohet qarkullimi ndërkombëtar.

Caktimi i vendkalimit kufitar

Neni 21

Vendkalimet kufitare janë vendet e caktuara për kalimin e kufirit shtetëror, në komunikacionin rrugor, hekurudhor, ajror dhe liqenor, në të cilat kontrolli kufitar bëhet vazhdimisht, në sezone ose përkohësisht.

Kategorizimin e vendkalimeve kufitare nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Vendkalimet kufitare mund të hapen për komunikacion ndërkombëtar kufitar.

Vendkalimi kufitar për komunikacion ndërkombëtar është vendi nëpërmjet të cilit kufirin e kalojnë shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e shteteve të tjera.

Vendkalimi kufitar për komunikacion ndërkufitar është vendi nëpërmjet të cilit shtetasit e Republikës së Maqedonisë nga territori i caktuar i Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit nga territori i caktuar të shtetit fqinj e kalojnë kufirin shtetëror, në bazë të marrëveshjes së ratifikuar ndërkombëtare.

Vendkalimin kufitar, kohën e punës dhe vëllimin e shfrytëzimit, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Vendkalimin kufitar me shtetin fqinj, kohën e punës dhe vëllimin e shfrytëzimit i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar.

Vendkalimi i përkohshëm kufitar

Neni 22

Me përjashtim të nenit 21 paragrafët 5 dhe 6 të këtij ligj, ministri i Punëve të Brendshme në pajtim me ministrin e Financave dhe organin kompetent të shtetit fqinj, me vendim mund të përcaktojë vendkalim të përkohshëm kufitar, nëse ajo është e nevojshme për kryerjen e veprimtarive afatshkurtra, siç janë:

- manifestimet dhe aktivitetet kulturore, shkencore, profesionale dhe turistike;
- masat për riorientimin e komunikacionit;
- manifestimet sportive;
- zbatimin e aktiviteteve që dalin nga marrëveshjet e ratifikuara ndërkombëtare;
- aktivitetet bujqësore dhe ekonomike dhe
- punë të tjera me interes publik.

Vendkalimi i përkohshëm kufitar mund të caktohet në kohëzgjatje deri tre muaj gjatë një viti kalendarik, ndërsa për rastet nga paragrafi 1 alinetë 5 dhe 6 të këtij neni gjatë kohës sa zgjasin ato aktivitete, respektivisht gjatë kohës sa ekziston interesi publik.

Në vendimin nga paragrafi 1 të këtij neni caktohet koha e punës, vëllimi i shfrytëzimit të vendkalimit kufitar dhe mënyrës së kalimit të kufirit shtetëror.

Shpenzimet për caktimin dhe punën e vendkalimit të përkohshëm kufitar janë në barrë të paraqitësit të kërkesës për hapjen e vendkalimit të tillë kufitar.

Shpenzimet nga paragrafi 4 të këtij neni përcaktohen në vendimin për caktimin e vendkalimit të përkohshëm kufitar.

Kushtet për ndërtim dhe rregullim

Neni 23

Vendkalimet kufitare detyrimisht duhet të planifikohen, ndërtohen dhe të rregullohen ashtu që do të mundësojnë që të kryhet në mënyrë të sigurt, pa ndërprerje dhe në mënyrë ekonomike, në pajtim me standardet dhe normativat që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Operatori është i detyruar të sigurojë kushte adekuate për punë, hapësirë dhe objekte që do të mundësojnë kryerjen e papenguar të kontrollit kufitar, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Operatori i aeroporteve në të cilat bëhet komunikacioni ndërkombëtar, është e duhur që të krijojë kushte për ndarjen e udhëtarëve të fluturimeve ndërkombëtare nga udhëtarët e fluturimeve të brendshme, kushte për vendosjen e të huajve të cilët nuk i plotësojnë kushtet për hyrje në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me ligjin ose udhëtarëve të cilët transitojnë nëpër Republikën e Maqedonisë.

Shpenzimet për sigurimin e kushteve dhe standardeve nga paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij neni i bart operatori.

Marrëdhëniet midis Operatorëve dhe organeve kompetente shtetërore për kryerjen e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror në lidhje me shfrytëzimin e hapësirës dhe objekteve për kryerjen e kontrollit kufitar përcaktohet me marrëveshje.

Rajoni i vendkalimit kufitar

Neni 24

Rajoni i vendkalimit kufitar përfshin hapësirën që është e duhur për kryerjen e kontrollit kufitar dhe të formaliteteve tjera kufitare, si dhe hapësirën e drejtpërdrejtë me objektet që janë të duhura për zhvillimin e papenguar dhe të sigurt të komunikacionit dhe kryerjen e kontrollit kufitar dhe të formaliteteve tjera kufitare.

Rajonin e vendkalimit kufitar e përcakton ministri i Punëve të Brendshme, pas sigurimit paraprakisht të mendimit nga Ministria e Financave - Drejtoria doganore dhe Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Për lokacionet e përbashkëta të vendkalimeve kufitare, rajoni i vendkalimit kufitar përcaktohet në pajtim me marrëveshjen e ratifikuar ndërkombëtare.

Shënimi i vendkalimit kufitar dhe rajoni i tij

Neni 25

Vendkalimi kufitar dhe rajoni i tij shënohen me tabela kufiri, shenja dhe sinjalizim tjetër.

Tabelat kufitare, shenjat dhe sinjalizimi tjetër nga paragrafi 1 i këtij neni, me propozim të Ministrisë i vendos dhe mirëmban Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Me përjashtim nga paragrafi 2 i këtij neni, tabelat kufitare, shenjat dhe sinjalizimi tjetër i vendkalimit kufitar dhe territori i tij në aeroportet, portet dhe në komunikacionin hekurudhor me propozim të Ministrisë i vendos dhe i mirëmban operatori.

Ndërtimi, vendosja dhe ridedikimi i objekteve në rajonin e vendkalimit kufitar

Neni 26

Ndërtimi, vendosja dhe ridedikimi i objekteve në rajonin e vendkalimit kufitar nuk guxon në realizimin e tij ta pamundësorë kryerjen e kontrollit kufitar dhe realizimin e masave të sigurisë të kufirit shtetëror.

Investitori ose projektuesi është i detyruar para paraqitjes së kërkesës në organin kompetent për dhënien e lejes ndërtimore, të sigurojë leje nga Ministria për harmonizimin e projektit kryesor respektivisht atij ideor me kushtet e veçanta nga paragrafi 1 i këtij neni.

Leje nga paragrafi 2 i këtij neni nuk do të lëshohet nëse me objektin ose veprimtarinë pengohet kryerja e papenguar e kontrollit kufitar dhe zbatimi i masave të sigurisë të kufirit shtetëror.

Lëvizja dhe qëndrimi në rajonin e vendkalimit kufitar

Neni 27

Lëvizja dhe qëndrimi në rajonin e vendkalimit kufitar është i lejuar vetëm për personat të cilët kanë qëllim ta kalojnë kufirin shtetëror ose vetëm që e kanë kaluar dhe në vendkalimin kufitar qëndrojnë për shkak të kontrollit kufitar, si dhe për personat e tjerë të cilët kanë shkaqe të arsyeshme për atë.

Udhëtarët dhe personat e tjerë të cilët gjinden në vendkalimin kufitar, respektivisht në rajonin kufitar, janë të detyruar t'i respektojnë udhëzimet dhe urdhëresat e nëpunësit policor.

Obligimi i personave të cilët e kryejnë veprimtarinë në territorin e vendkalimit kufitar

Neni 28

Operatori dhe personat e tjerë juridikë dhe fizikë të cilët në territorin e vendkalimit kufitar kryejnë veprimtari, janë të detyruar që stacionit kompetent policor për kontroll kufitar t'i paraqesin të dhëna personale për të punësuarit, para se të fillojnë me punë në territorin e vendkalimit kufitar.

Ministri i Punëve të Brendshme nxjerr urdhëresë që të punësuarit nga paragrafi 1 i këtij neni, në vend të dukshëm të mbajnë bexh që përmban të dhëna për emrin dhe mbiemrin, fotografi dhe të dhëna për emrin e operatorit, respektivisht personit juridik ose fizik të cili punojnë.

Operatori, personi tjetër fizik ose juridik nga paragrafi 1 i këtij neni, janë të detyruar të sigurojnë bexh për të punësuarit para fillimit të tyre me punë në territorin e vendkalimit kufitar, si dhe t'i paraqesin shpenzimet për përpunimin e tyre.

Leja për të huajt-anëtarë të ekuipazhit për lëvizje në territorin në vendin ku gjendet aeroporti

Neni 29

Të huajt-anëtarë i ekuipazhit të fluturakes, që nuk e ka vizën e duhur, gjatë kohës së qëndrimit të fluturakes në territorin e vendkalimit kufitar ose aeroport, mund t'i jepet leje për lëvizje në territorin në vendin ku gjendet aeroporti.

Lejen nga paragrafi 1 të këtij neni, me kërkesë të urdhëruesit të fluturakes e jep stacioni policor kompetent për kontroll kufitar, gjatë kohës së qëndrimit të fluturakes, e më së shumti deri 30 ditë.

Dispozitat nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni në mënyrë adekuate zbatohen edhe në qarkullimin liqenor.

Obligimi i makinistit të trenit në komunikacionin ndërkombëtar

Neni 30

Makinisti i trenit në komunikacionin ndërkombëtar nuk guxon ta ndalojë trenin në pjesën e hekurudhës midis vijës kufitare dhe territorit të vendkalimit kufitar, përveç kur ajo është e domosdoshme për shkak të rregullimit të komunikacionit hekurudhor ose në rast të fuqisë madhore.

Nëse makinisti e ndalon trenin që e ka kaluar kufirin shtetëror, në vend të hapur jashtë territorit të vendkalimit kufitar ose pas daljes nga territori i vendkalimit kufitar para kufirit shtetëror, është i detyruar të marrë masa të duhura me qëllim të pamundësimit të udhëtarëve ta lëshojnë trenin, respektivisht të pamundësojë hyrjen e personave në tren dhe për ndalimin e trenit është i detyruar ta njoftojë policinë.

Obligimi i kapitenit të objektit lundruar

Neni 31

Kapiteni i objektit lundruar është i detyruar gjatë ardhjes nga jashtë dhe vajtjes jashtë, nëpunësit policor t'i dorëzojë kopje nga lista e anëtarëve të ekuipazhit dhe udhëtarëve të objektit lundruar, përveç nëse me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare ose me ligj tjetër nuk është e rregulluar më ndryshe dhe ti jep në shikim dokumentet e përcaktuara për udhëtim jashtë vendit të udhëtarëve të ekuipazhit dhe të udhëtarëve.

Gjatë ardhjes nga jashtë, anëtarë e ekuipazhit dhe udhëtarëve nuk guxojnë ta lëshojnë objektin lundruar para se të jetë kryer kontrolli kufitar i përcaktuar me këtë ligj.

Obligimi i kapitenit të objektit lundruar pas arritjes në port

Neni 32

Kapiteni i objektit lundruar është i detyruar pas arritjes në liman nëpunësit policor t'ia paraqesë secilin person i cili gjendet në objektin lundruar pa dokument të vlefshëm dhe të pranuar të përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror.

Kapiteni i objektit lundruar nuk guxon të lejojë person pa dokument të vlefshëm dhe të pranuar të përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror të zbrësë nga objekti lundruar pa leje të nëpunësit policor.

Në rast se personi nga paragrafi 2 i këtij neni zbrer nga objekti lundruar pa leje të nëpunësit policor, kapiteni i objektit lundruar është i detyruar t'i mbulojë shpenzimet për qëndrimin dhe largimin e tij nga Republika e Maqedonisë.

Hyrja dhe lëshimi i objektit lundruar jashtë vendkalimit kufitar

Neni 33

Jashtë vendkalimit kufitar, përveç në rast të shpëtimit të personave, kapiteni i objektit lundruar në lundrim ndërkombëtar, nuk guxon të pranojë person në objektin lundruar e as të lejojë që udhëtarët ta lëshojnë objektin lundruar.

Rastin nga paragrafi 1 i këtij neni kapiteni i objektit lundruar në qarkullimin ndërkombëtar është i detyruar menjëherë ta paraqesë në stacionin policor më të afërt.

V. KONTROLLI KUFITAR

Vendi i kryerjes së kontrollit kufitar

Neni 34

Kontrolli kufitar bëhet në rajonin e kalimit kufitar. Kontrolli kufitar mund të bëhet edhe jashtë rajonit të kalimit kufitar në tren, në fluturake ose në objektin lundruar ose në vend tjetër.

Me përjashtim të paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni, në pajtim me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare, kontrolli kufitar mund të bëhet edhe në territorin e shtetit tjetër.

Obligimi për mundësimin e kryerjes së kontrollit kufitar

Neni 35

Personi i cili ka për qëllim ta kalojë vijën kufitare ose e ka kaluar vijën kufitare, përveç vijës kufitare të kufirit të brendshme pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Marrëveshjes së Shengenit në Republikën e Maqedonisë, është i detyruar ta japë në shikim dokumentin e përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror, të mundësojë që të bëhet kontrolli kufitar dhe nuk guxon ta lëshojë rajonin e kalimit kufitar deri sa nuk bëhet kontrolli kufitar ose në mënyrë tjetër t'i largohet kontrollit kufitar.

Personi nga paragrafi 1 i këtij neni është i detyruar që me kërkesën e të nëpunësit policor, i cili bën kontrollin kufitar t'i japë informatë për të gjitha rrethanat në lidhje me plotësimin e kushteve për kalimin e kufirit shtetëror dhe të veprojë sipas paralajmërimeve dhe urdhërësave të nëpunësit policor i cili e bën kontrollin kufitar.

Punët e kontrollit kufitar

Neni 36

Kontrolli kufitar i përfshin punët si vijon:

- kontrollin e personave;
- kontrollin e sendeve, dhe
- kontrollin e mjeteve transportuese.

Kontrolli i personave

Neni 37

Nëpunësi policor gjatë kontrollit të personave, mund:

- t'i kërkojë në shikim dokumentet e përcaktuara për kalimin e kufirit shtetëror;
- të kontrollojë nëse janë plotësuar kushtet për hyrje në Republikën e Maqedonisë të përcaktuar me ligj;
- në dokumentin e përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror të fusë të dhëna për hyrje dhe lëshim të Republikës së Maqedonisë dhe të dhëna tjera relevante;
- të japë udhëzime dhe urdhra me qëllim që në mënyrë të papenguar dhe të shpejtë të zhvillohet kontrolli kufitar;
- nëse në mënyrë tjetër nuk mund të bëhet kontrolli, me personat zyrtarë të autorizuar të cilët janë të punësuar në organet shtetërore që kanë kompetencë në administrimin me kufirin në pajtim me nenin 5 paragrafi 1 të këtij ligji, mund të kryejë kontrollin e personit në pajtim me ligjin;
- kur ekziston dyshim në autenticitetin e dokumentit të përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror, mund të marrë shenja nga gishtat dhe dora dhe të dhëna tjera biometrike;
- të bëjë kontroll në evidencat operative dhe
- ta mbajë personin gjatë kohës së domosdoshme të nevojshme për kryerjen e kontrollit kufitar.

Kontrolli i sendeve dhe mjeteve transportuese

Neni 38

Kontrolli i sendeve në kuptim të këtij ligji përfshin kontrollin e sendeve të cilat personi, i cili ka për qëllim ta kalojë kufirin shtetëror i mban me vete në mjetin transportues.

Personat zyrtarë të autorizuar dhe personat të cilët janë të punësuar në organet shtetërore të cilët kanë kompetencë në administrimin me kufirin në pajtim me nenin 5 paragrafi 1 të këtij ligji, janë të autorizuar të kërkojnë nga personi t'i tregojë sendet të cilat i ka me vete dhe të bëjë kontrollin e tyre me qëllim të gjetjes së sendeve të ndaluara ose për shkak përcaktimit nëse janë identikë.

Kontrolli i mjetit transportues në kuptim të këtij ligji përfshin kontrollin vizual të brendshëm dhe të jashtëm të mjetit transportues dhe bastisjen e mjetit transportues.

Nëse ekzistojë baza për dyshim se personi në mjetin transportues transporton persona të fshehur dhe sende të ndaluara që do të kishte kontribuar për përcaktimin e identitetit të personit ose identitetin e udhëtarëve tjerë në mjetin transportues, personat e autorizuar zyrtarë dhe personat nga paragrafi 2 të këtij neni do të bëjnë bastisjen e mjetit transportues dhe nëse është e nevojshme bastisjen e të gjithë pjesëve të saj, duke përfshirë edhe çmontimin e mjetit transportues në pajtim me ligjin.

E drejte e pranisë gjatë kontrollit ose bastisjes

Neni 39

Pronari i mjetit transportues, pronari i sendeve respektivisht personi i cili i posedon, ka të drejtë të marrë pjesë gjatë kontrollit, respektivisht bastisjes së mjetit transportues.

Veprimi në pajtim me ligj tjetër

Neni 40

Nëse personat e autorizuar zyrtarë dhe personat nga neni 38 paragrafi 2 të këtij ligji, gjatë kontrollit ose bastisjes së personit, sendeve ose mjetit transportues gjejnë sende që sipas dispozitave të Ligjit për procedurë penale dhe Ligjit për kundërvajtje duhet të merren, ose sende që janë për mbajtjen e procedurës penale ose për kundërvajtje, procedura do të vazhdojë në pajtim me ligjin.

Lëshimi në regjimin e kontrollit kufitar

Neni 41

Nëse për shkaqe të veçanta kontrolli kufitar nuk mund të bëhet në tërësi dhe nëse edhe përveç shfrytëzimit të të gjitha mundësive kuadrore dhe organizative, vjen te pritja e papranuar për kalimin e kufirit shtetëror ose ndodhin pengesa tjera në zhvillimin e komunikacionit nëpër kalimin kufitar, nëpunësi policor kompetent për organizimin dhe mbajtjen e kontrollit kufitar, përkohësisht mund të përcaktojë moskryerjen pjesërisht të kontrollit kufitar.

Në rastet nga paragrafi 1 të këtij neni, nëpunësi policor kompetent për organizimin e mbajtjes së kontrollit kufitar i përcakton qëllimet prioritare të kontrollit kufitar të cilat detyrimisht duhet të adaptohen me kushtet konkrete, me qëllim të kontrollit më efikas të kufirit.

Gjatë përcaktimit të qëllimeve prioritare të kontrollit kufitar, kontrollit për hyrje në Republikën e Maqedonisë sipas rregullit ka prioritet para kontrollit për lëshimin e Republikës së Maqedonisë.

Hyryja e pjesëtarëve të organeve të sigurimit të huaj në Republikën e Maqedonisë

Neni 42

Hyryja në Republikën e Maqedonisë mund t'u lejohet pjesëtarëve të organeve të sigurimit të huaj në uniformë me armë zjarri dhe me automjet që është shënuar me shenjat e tyre.

Leje për hyrje të pjesëtarëve të organeve të sigurimit të huaj nga paragrafi 1 të këtij neni në territorin e Republikës së Maqedonisë, jep Ministria në kushte që ajo të mos jetë në kundërshtim me sigurinë nacionale të Republikës së Maqedonisë.

Në lejen nga paragrafi 2 të këtij neni mund të caktohen kushtet e veçanta për hyrje në Republikën e Maqedonisë.

Pjesëtarët e organeve të sigurimit të huaj nga paragrafi 1 të këtij neni, të cilët janë anëtarë të delegacionit në vizita zyrtare mund të hyjnë në Republikën e Maqedonisë edhe pa leje të veçantë, të mbajnë uniformë dhe armë zjarri nëse e njëjta është pjesë e përbashkët e uniformës, sipas informimit paraprak me shkrim në Ministri.

Pjesëtarët e organeve të sigurimit të huaj të cilët në mënyrë të drejtpërdrejtë e mbrojnë përfaqësuesin e shtetit të huaj dhe përfaqësuesit e organizatave dhe institucioneve ndërkombëtare gjatë kohës së vizitës Republikës së Maqedonisë, mund të fusin dhe mbajnë armë zjarri të shkurtyr dhe municion në bazë të lejes së dhënë nga Ministria.

Me përjashtim, leja nga paragrafi 2 dhe 5 të këtij neni mund të jepet edhe për transitin nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë.

Lejet nga ky nen janë të liruara nga pagimi i taksave administrative.

VI. PUNËT E POLICISË NË BRENDI

Punët e policisë në brendi

Neni 43

Punët e policisë në brendi, në kuptim të këtij ligji janë masat dhe aktivitetet që nëpunësit policorë i ndëmarrin në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë, me qëllim të zbulimit dhe shpartallimit të migrimit ilegal, kalimit joligjor të kufirit shtetëror dhe qëndrimit në brendi, si dhe zbulimit dhe pengimit të kriminalitetit tejkuftar.

Nëpunësit policorë bëjnë kontrollin e personave, kontrollin e sendeve dhe kontrollin e mjeteve transportuese në drejtimet e qarkullimit dhe objektet në territorin e Republikës së Maqedonisë të rëndësishëm për qarkullimin tejkuftar, nëse ekzistojnë njohuri se në atë mënyrë mund të gjenden kryerësit e veprave nga paragrafi 1 i këtij neni dhe nëse atë e arsyeton gjendja e sigurisë, si dhe nëse sipas njohurive policore ose informimeve të organeve tjera shtetërore dhe shërbimeve kompetente të sigurimit mund të gjenden kryerësit e veprave nga paragrafi 1 të këtij neni.

VII. BASHKËPUNIMI POLICOR NDËRKOMBËTAR

Format e bashkëpunimit policor ndërkombëtar

Neni 44

Bashkëpunimi policor ndërkombëtar në kryerjen e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror përfshin aktivitete të shërbimeve policore të huaja në territorin e Republikës së Maqedonisë, respektivisht të policisë së Ministrisë në rajonet e shteteve të huaja, bashkëpunim me organet e sigurimit të huaj dhe shkëmbimin e oficerëve për lidhje.

Bashkëpunimi me nëpunës policorë të huaj

Neni 45

Në Republikën e Maqedonisë guxojnë të hyjnë nëpunës policorë të shteteve të huaja me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar të bëjnë punë të parapara për mbikëqyrjen e kufirit shtetëror dhe punë tjera për bashkëpunim policor ndërkombëtar.

Nëpunësit policorë të Ministrisë, në pajtim me marrëveshjen e ratifikuar ndërkombëtare në shtete tjera i kryejnë punët nga paragrafi 1 të këtij neni.

Nëpunësit policorë të huaj nga paragrafi 1 të këtij neni në territorin e Republikës së Maqedonisë, në kushtet të reciprocitetit, pa leje të veçantë mund të shfrytëzojnë pajisje teknike dhe automjete me shenjat e tyre, të mbajnë uniformë, armë të shkurtra dhe mjete tjera të detyrimit, nëse janë pjesë përbërëse e uniformës së tyre.

Bashkëpunimi me organet e sigurimit të huaj

Neni 46

Ministria në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar bashkëpunon me organet e sigurimit të huaj në kryerjen e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror.

Oficeri për lidhje

Neni 47

Ministria në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar mund të udhëzojë jashtë vendit oficerë për lidhje, për shkak të kryerjes së punëve të bashkëpunimit ndërkombëtar policor, me ç'rast u përcakton detyra dhe autorizime konkrete.

VIII. GRUMBULLIMI I TË DHËNAVE PERSONALE DHE EVIDENCAT**Grumbullimi, përpunimi dhe shfrytëzimi i të dhënave personale**

Neni 48

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së kufirit shtetëror dhe punëve tjera të përcaktuara me këtë ligj, policia është e autorizuar nga personat të cilët i zbatojnë autorizimet policore që në mënyrë të drejtpërdrejtë të grumbullojë të dhëna personale që përpunohen në evidenca, me përdorimin e mjeteve teknike në pajtim me këtë ligj, si dhe të shfrytëzojë të dhëna personale dhe të dhëna tjera nga evidencat që formohen dhe mbahen në bazë të ligjeve tjera.

Policia është e detyruar që gjatë grumbullimit, përpunimit dhe shfrytëzimit të të dhënave personale nga paragrafi 1 i këtij neni t'u përmbahet dispozitave për mbrojtjen e të dhënave personale.

Aparatet teknike për grumbullimin e të dhënave

Neni 49

Policia është e autorizuar që gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së kufirit shtetëror, me qëllim të ndjekjes, përcaktimit të identitetit dhe gjetjes së kryerësve të veprave penale dhe për kundërvajtje, të bëjë fotografimin, incizimin dhe video mbikëqyrjes, si dhe të zbatojë aparate tjera teknike.

Aparatet teknike nga paragrafi 1 të këtij neni, kur janë të vendosur në rajonin e kalimit kufitar, detyrimisht duhet të jenë të dukshme dhe personat të cilët gjenden në këto rajone detyrimisht duhet të paralajmërohen për ekzistimin e aparateve të tilla.

Nëse me përdorimin e aparateve teknike nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni incizohen të dhëna personale, është e nevojshme që ato të dhëna të zhduken në afat prej një viti nga dita e incizimit, përveç nëse nuk janë të nevojshme për ndjekjen e kryerësve të veprave penale ose për kundërvajtje.

Evidencat

Neni 50

Policia është e autorizuar që për nevojat e mbikëqyrjes së kufirit shtetëror dhe punët tjera në pajtim me këtë ligj të mbajë:

- evidencën e personave mbi të cilët është bërë kontrolli kufitar;
- evidencën për personat për të cilët është bërë procedura për përcaktimin e identitetit në pajtim me nenin 43 nga ky ligj;
- evidencën e lejeve të dhëna për hyrje në Republikën e Maqedonisë të pjesëtarëve të organeve të sigurimit të huaj me uniformë, vegla dhe automjete;
- evidencën e incidenteve të bëra kufitare;
- evidencën e personave të cilët kanë paraqitur gjueti përgjatë vijës kufitare, dhe
- evidencën për të dhënat personale të të punësuarve në rajonin e kalimit kufitar që bëjnë veprimtari ekonomike.

Të dhënat personale në evidencat

Neni 51

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 1 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale, si vijon: emri dhe mbiemri, datëlindja, të dhënat për dokumentin të përcaktuar për kalimin kufirit shtetëror me të cilin personi e ka kaluar kufirin shtetëror, vendqëndrimi, shtetësia, vendi, koha, drejtimi (hyrje, respektivisht dalje) i kalimit, shenjat e gishtërinjve, dora dhe të dhënat për shenjat tjera trupore identifikuese, nëse janë marrë.

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 2 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale si vijon: emri dhe mbiemri, datëlindja, të dhënat për dokumentin në bazë të të cilit është përcaktuar identiteti dhe mënyra e përcaktimit të identitetit, vendqëndrimi, shtetësia, shenjat e gishtërinjve, dora dhe të dhënat për shenjat tjera trupore identifikuese, nëse janë marrë.

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 3 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale, si vijon: emri dhe mbiemri, data dhe vendi i lindjes, vendqëndrimi, shtetësia, lloji dhe numri i dokumentit të udhëtimit në bazë të cilit është dhënë leja dhe afati i lejes.

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 4 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale si vijon: emri dhe mbiemri, data dhe vendi i lindjes, vendqëndrimi, shtetësia, koha dhe vendi i kryerjes së incidentit kufitar, lloji, numri dhe afati i vlefshmërisë së dokumenteve në bazë të cilit është përcaktuar identiteti.

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 5 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale si vijon: emri dhe mbiemri, data dhe vendi i lindjes, vendbanimi ose vendqëndrimi, shtetësia, emri i shoqatës së gjuetisë rajoni i cili gjendet përgjatë kufirit shtetëror ku paraqitet gjuetia, vendi dhe koha e zgjatjes së gjuetisë, lloji, numri dhe afati i nxjerrjes së dokumenteve në bazë të të cilave është përcaktuar identiteti.

Në evidencat nga neni 50 paragrafi 1 alineja 6 të këtij ligji grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat personale si vijon: emri dhe mbiemri, data dhe vendi i lindjes, vendbanimi ose vendqëndrimi, shtetësia, data e fillimit me punë në rajonin e kalimit kufitar, emri i operatorit, personi tjetër fizik ose juridik te i cili është i punësuar personi.

Të dhënat personale nga evidencat nga paragrafi 1 dhe 2 të këtij neni ruhen pesë vjet nga dita e futjes së evidencës.

Të dhënat personale nga evidenca nga paragrafi 3 të këtij neni ruhen pesë vjet pas kalimit të kohës për të cilën është dhënë leja.

Të dhënat personale nga evidenca nga paragrafi 4 nga ky nen ruhen 10 vjet nga dita e kryerjes së cenimit, respektivisht incidentit kufitar.

Të dhënat personale nga evidenca nga paragrafi 5 nga ky nen ruhen pesë vjet nga dita e paraqitjes së gjuetisë përgjatë vijës kufitare.

Të dhënat personale nga evidenca nga paragrafi 6 të këtij neni ruhen dy vjet nga dita e ndërprerjes së marrëdhënies së punës në rajonin e kalimit kufitar.

IX. AUTORIZIMI PËR DISPOZITAT NËNLIGJORE

Neni 52

Autorizohet ministri i Punëve të Brendshme të miratojë dispozita nënligjore për:

- 1) mënyrën e kryerjes së sigurimit të kufirit shtetëror dhe e kontrollit të kalimit të kufirit shtetëror;
- 2) mënyrën e kalimit të kufirit të brendshëm;
- 3) mënyrën së dhënies së bexhit për të punësuarit të cilët në rajonin e kalimit kufitar kryejnë veprimtari ekonomike, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës për dhënien e bexhit dhe të formularit të bexhit;

4) mënyrës së vendosjes dhe shfrytëzimit të aparateve teknike dhe kryerjen e fotografimit, incizimit dhe video mbikëqyrjes së kalimit kufitar dhe përgjatë vijës kufitare.

Autorizohet ministri i Punëve të Brendshme që në pajtim me ministrin e Transportit dhe Lidhjeve të nxjerrë dispozita nënligjore për formën, përmbajtjen dhe mënyrën e vendosjes së tabelës kufitare, shenjave dhe sinjalizimit tjetër.

Autorizohet ministri i Punëve të Brendshme që në pajtim me ministrin e Punëve të Jashtme të nxjerrë dispozitë nënligjore për mënyrën e përcaktimit dhe zgjidhjes së incidenteve kufitare.

X. DISPOZITAT NDËSHKUESE

Neni 53

Me dënim me para prej 30 000 deri 50 000 denarë ose me dënim me burg prej 60 ditëve, do të dënohet për kundërvajtje personi fizik i cili:

1) bën gjueti, peshkim, fluturon me mjete fluturuese dhe aparate tjera për fluturim, lëviz, qëndron dhe vendoset përgjatë vijës kufitare në tërë ose në një pjesë të kufirit shtetëror, nëse ajo është e ndaluar (neni 13 paragrafi 1);

2) do ta kalojë ose do të mundohet ta kalojë kufirin shtetëror jashtë kalimit kufitar, jashtë orarit të punës ose në kundërshtim me dedikimin e kalimit kufitar (neni 18 paragrafi 2);

3) do ta kalojë ose mundohet ta kalojë kufirin shtetëror në kundërshtim me dispozitat për kalimin e kufirit shtetëror (neni 19 paragrafi 3) dhe

4) i cili gjatë kontrollit kufitar nuk e jep në shikim dokumentin të përcaktuar për kalimin e kufirit shtetëror, nuk i nënshtrohet kontrollit kufitar dhe e lëshon territorin e kalimit kufitar para se të bëhet kontrolli kufitar ose në mënyrë tjetër i ik kontrollit kufitar (neni 35 paragrafi 1).

Neni 54

Me dënim me para prej 5 000 deri 30 000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi fizik:

1) i cili nuk do të mundësojë kalim të domosdoshëm kufitar nëpunës policorë për kryerjen e papenguar të mbikëqyrjes së kufirit shtetëror dhe do të pamundësojë vendosjen dhe mirëmbajtjen e tabelave kufitare, shenjave dhe sinjalizimit tjetër në territorin e kalimit kufitar, si dhe të shenjave kufitare dhe shenjave tjera përgjatë kufirit shtetëror (neni 10 paragrafi 2);

2) i cili në tabelat kufitare, shenjat dhe sinjalizimin tjetër vendos tabela tjera, shenja ose sinjalizim me të cilat do të zvogëlohej dukshmëria e tabelave kufitare, shenjave dhe sinjalizimit tjetër me të cilën paralajmërohet në vijën kufitare (neni 12 paragrafi 4);

3) i cili mbjell llojë të caktuara të kulturave bujqësore ose mbjell drunj dhe bimë tjera përgjatë vijës kufitare kur ajo është e ndaluar (neni 14 paragrafi 2);

4) i cili pa informim me shkrim të stacionit policor kompetent për sigurimin e kufirit shtetëror më së voni 48 orë para fillimit të gjahut individual ose në grup gjuan në thellësi deri 500 metra nga vija kufitare (neni 14 paragrafi 4);

5) i cili do ta kalojë kufirin shtetëror në rast të fuqisë madhore dhe për atë pa shtyrje nuk do ta informojë policinë (neni 18 paragrafi 5);

6) i cili nuk ka siguruar leje nga Ministria për harmonizimin e projektit kryesor, respektivisht projektit ideor me kushtet e veçanta të cilat duhet t'i plotësojë objekti (neni 26 paragrafi 2);

7) i cili lëviz ose qëndron në rajonin e kalimit kufitar pa qëllim që ta kalojë kufirin shtetëror ose e ka kaluar dhe në kalimin kufitar nuk qëndron për shkak të kontrollit kufitar ose nuk ka shkaqe të arsyeshme që të lëvizë ose qëndrojë në rajonin e kalimit kufitar (neni 27 paragrafi 1);

8) i cili në rajonin e kalimit kufitar nuk vepron sipas udhëzimeve dhe urdhëresave të nëpunësit policor (neni 27 paragrafi 2);

9) i cili në stacionin policor kompetent për kontroll kufitar nuk do t'i paraqesë të dhëna personale për të punësuarit, para se të punësuarit të fillojnë me punë në rajonin e kalimit kufitar (neni 28 paragrafi 1);

10) i cili në rajonin e kalimit kufitar bën veprimtari, ndërsa nuk siguron bexh për të punësuarit para fillimit të tyre me punë në rajonin e kalimit kufitar dhe nuk i bart shpenzimet për përpunimin e tyre (neni 28 paragrafi 3);

11) makinisti i cili gjatë hyrjes të trenit në territorin e Republikës së Maqedonisë, përveç kur ajo është e domosdoshme për shkak të rregullimit të komunikacionit hekurudhor ose për shkak të forcës madhore e ndalon trenin në pjesën e binarëve midis vijës kufitare dhe rajonit të kalimit kufitar (neni 30 paragrafi 1);

12) makinisti i cili nuk do t'i ndërmarrë masat e nevojshme me qëllim të pamundësimit të udhëtarëve që ta lëshojnë, respektivisht nuk do të pamundësojnë hyrje të personave në tren dhe për ndalimin e trenit nuk do ta informojnë policinë (neni 30 paragrafi 2);

13) urdhërdhënësi i objektit lundrues i cili pas ardhjes jashtë vendit dhe kalimit jashtë vendit nëpunësit policor nuk do t'i dorëzojë kopje nga lista e anëtarëve të ekuipazhit dhe udhëtarëve të objektit lundrues dhe nuk do t'i paraqesë në shikim dokumentet e udhëtimit të anëtarëve të ekuipazhit dhe të udhëtarëve, përveç nëse me marrëveshje ndërkombëtare ose me dispozitë tjetër nuk është e rregulluar ndryshe (neni 31 paragrafi 1);

14) anëtarët e ekuipazhit dhe udhëtarëve të objektit lundrues të cilët gjatë ardhjes jashtë vendit e lëshojnë objektin lundrues para kryerjes së kontrollit kufitar të përcaktuar me këtë ligj (neni 31 paragrafi 2);

15) kapiteni i objektit lundrues i cili pas arritjes në liman nuk do t'i plotësojë obligimet nga neni 32 paragrafët 1 dhe 2;

16) kapiteni i objektit lundrues i cili nuk do t'i plotësojë shpenzimet për qëndrimin dhe largimi nga Republika e Maqedonisë personit që pa leje të nëpunësit policor e lëshon objektin lundrues (neni 32 paragrafi 3);

17) kapiteni i objektit lundrues në lundrimin ndërkombëtar i cili jashtë kalimit kufitar, përveç në rast të shpëtimit të personave, pranon person në objektin lundrues, respektivisht lejon që udhëtarët ta lëshojnë objektin lundrues (neni 33 paragrafi 1);

18) kapiteni i objektit lundrues në lundrimin ndërkombëtar i cili jashtë kalimit kufitar, përveç në rast të shpëtimit të personave, pranon person në objektin lundrues, respektivisht lejon që udhëtarët ta lëshojnë objektin lundrues ndërsa atë menjëherë nuk e paraqet në stacionin policor të afërt (neni 33 paragrafi 2);

19) i cili nuk do të jep informatë për të gjitha rrethanat në lidhje me plotësimin e kushteve për kalimin e kufirit shtetëror ose nuk vepron sipas paralajmërimeve dhe urdhrave të nëpunësit policor i cili e bën kontrollin kufitar (neni 35 paragrafi 2).

Neni 55

Me dënim me para prej 30.000 deri 150.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje, personi juridik:

1) i cili nuk do të mundësojë kalim të domosdoshëm të personave zyrtarë të autorizuar për kryerjen e papenguar të mbikëqyrjes së kufirit shtetëror dhe do të pamundësojë vendosjen dhe mirëmbajtjen e tabelave kufitare, shenjave dhe sinjalizimit tjetër në rajonin e kalimit kufitar, si dhe të shenjave kufitare dhe shenjave tjera përgjatë kufirit shtetëror (neni 10 paragrafi 2);

2) punëtori i të cilit bën gjah, peshkim, bën fluturim me mjete fluturuese dhe mjeteve tjera për fluturim, lëviz ose qëndron përgjatë vijës kufitare, nëse ajo është e ndaluar (neni 13 paragrafi 1);

3) i cili mbjell kultura bujqësore të llojit të caktuar, mbjell drunj dhe bimë tjera përgjatë vijës kufitare, kur ajo është e ndaluar (neni 14 paragrafi 2);

4) i cili pa informim me shkrim në stacionin policor kompetent për sigurimin e kufirit shtetëror, më së voni 48 orë para fillimit të gjuetisë, bën gjah në thellësi prej 500 metra nga vija kufitare (neni 14 paragrafi 4);

5) i cili nuk siguron kryerjen e papenguar të kontrollit kufitar në pajtim me dispozitat e këtij ligji (neni 23 paragrafët 2 dhe 3);

6) i cili pa leje të Ministrisë për harmonizimin e projektit kryesor, respektivisht projektit ideor me kushtet e veçanta që duhet t'i plotësojë objekti, fillon ndërtimin, vendosjen dhe ridedikimin e objekteve në rajonin e kalimit kufitar (neni 26 paragrafi 1 dhe 2);

7) i cili stacionit policor kompetent për kontroll kufitar nuk do t'i paraqesë të dhëna personale për të punësuarit, para se ato të fillojnë me punë në rajonin e kalimit kufitar (neni 28 paragrafi 1);

8) i cili nuk do të sigurojë bexh për të punësuarit para fillimit të tyre me punë në rajonin e kalimit kufitar dhe nuk i bart shpenzimet për përpunimin e tyre (neni 28 paragrafi 3);

9) makinisti i cili gjatë hyrjes së trenit në territorin e Republikës së Maqedonisë, përveç kur ajo është e domosdoshme për shkak rregullimit të komunikacionit hekurudhor ose për shkak të forcës madhore e ndalon trenin në pjesën e binarëve midis vijës kufitare dhe rajonit të kalimit kufitar (neni 30 paragrafi 1);

10) makinisti i cili nuk do t'i ndërmarë masat e domosdoshme me qëllim të pamundësimit të udhëtarëve që ta lëshojnë, respektivisht nuk do të pamundësojnë hyrje të personave në tren dhe për ndalimin e trenit nuk do ta informojnë policinë (neni 30 paragrafi 2);

11) kapiteni i objektit lundrues pas ardhjes nga jashtë ose para se të shkojë jashtë nëpunësit policor nuk i jep kopje nga lista e anëtarëve të ekuipazhit dhe udhëtarëve të objektit lundrues, respektivisht nuk i jep në shikim dokumentet e tyre të përcaktuara për udhëtim jashtë vendit (neni 31 paragrafi 1);

12) i cili urdhërdhënës i objektit lundrues nuk i plotëson obligimet pas arritjes në liman (neni 32);

13) i cili urdhërdhënës i objektit lundrues, përveç në rast të shpëtimit të personave, pranon person në objektin lundrues ose lejon udhëtarët ta lëshojnë objektin lundrues (neni 33 paragrafi 1);

14) kapiteni i objektit lundrues të të cilit në rast të shpëtimit të personave, pranon person në objektin lundrues ose lejon udhëtarët ta lëshojnë objektin lundrues, ndërsa atë menjëherë nuk e lajmëron në stacionin policor më të afërt (neni 33 paragrafi 2).

Me dënim me para prej 30. 000 deri 50. 000 denarë do të dënohet personi përgjegjës në personin juridik për veprimet nga paragrafi 1 të këtij neni.

XI. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 56

Dispozitat nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të sillen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Deri në sjelljen e dispozitave nënligjore të përcaktuara me këtë ligj do të vazhdojnë të zbatohen dispozitat nënligjore të miratuara në bazë të Ligjit për kalimin e kufirit shtetëror dhe për lëvizje në brezin kufitar ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 36/92, 12/93, 11/94 dhe 19/2004), nëse nuk janë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 57

Dispozitat nga neni 19 dhe neni 53 paragrafi 1 pika 3 të këtij ligji do të zbatohen pas hyrjes në fuqi të Konventës për implementimin e Marrëveshjes së Shengenit në Republikën e Maqedonisë.

Dispozita e nenit 12 paragrafi 1 të këtij ligji do të zbatohet pas hyrjes të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian.

Neni 58

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji pushon të vlejë Ligji për kalimin e kufirit shtetëror dhe për lëvizje në brezin kufitar ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 36/92, 12/93, 11/94 dhe 19/2004).

Neni 59

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet prej 1 prill 2007.

1006.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Се прогласува Законот за стручно образование и обука,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 мај 2006 година.

Бр. 07-2194/1
30 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН

ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат организирањето, структурата и управувањето на системот на стручното образование и обука.

Дефиниции

Член 2

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Стручно образование и обука** е дел од системот на образованието кој обезбедува индивидуален развој на личноста преку стекнување компетенции, знаења и вештини неопходни за вклучување на пазарот на трудот или продолжување на образованието;

2. **Установа за стручно образование и обука** е установа чија претежна дејност е стручното образование и обука;

3. **Работодавачи** се трговско друштво, установа или занаетчија кај кои се изведува практична обука според тековните услови на нивната активност, при што оваа обука не претставува нивна претежна дејност;

4. **Социјални партнери** се здруженија кои ги претставуваат интересите на работниците и на работодавачите кои во соработка со органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа го реализираат системот на стручното образование и обука;

5. **Стандард на занимање** е определување на видот на занимањето, нивото и барањата на работата и потребните компетенции, знаења и вештини;

6. **Модул** означува независна единица на учење, која како програмска целина овозможува стекнување со компетенции, знаења и вештини од одредена област и

7. **Диплома, уверение** се јавни исправи со кои се потврдува завршувањето на одредена програма за стручно образование и обука.

Опфат на стручното образование и обука

Член 3

Стручното образование и обука опфаќа:

- **средно стручно образование и обука** е дел од средното образование кое овозможува иницијално стекнување со прво, второ или трето ниво на стручни квалификации и

- **постсредно стручно образование и обука** е дел од системот на образованието кое овозможува на лица кои се стекнале со средно образование да се стекнат со четврто ниво на стручни квалификации.

Цели и задачи на стручното образование и обука

Член 4

Цел на стручното образование и обука е оспособување за работа, односно за продолжување на образованието.

Задачи на стручното образование и обука се:

- да обезбеди квалитетно стручно и општо образование во согласност со современото ниво на науката, технологијата и културата,
- да создаде услови за стекнување и надградување на соодветни нивоа на стручни квалификации во согласност со потребите на пазарот на трудот,
- да поттикнува интерес за стручното образование и обука,
- да развива компетенции, знаења и вештини неопходни за стручните активности на лицето, како и за самовработување во рамките на општеството засновано врз пазарните и демократските принципи и
- да обезбедува основи за доживотно учење.

Системот на стручното образование и обука

Член 5

Стручното образование и обука, согласно со овој закон, го вршат установите за стручно образование и обука, работодавачите и социјалните партнери.

Установи за стручно образование и обука се:

- училиштата за стручно образование и обука кои реализираат општо и стручно-теоретско образование и практична обука и
- центрите за стручна обука во кои се реализира стручно-теоретско образование и практична обука.

II. НАДЛЕЖНОСТИ ВО СТРУЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Надлежности во стручното образование и обука

Член 6

Надлежни за стручното образование и обука се министерството надлежно за образование (во натамошниот текст: Министерството), министерството надлежно за труд, Советот за стручно образование и обука и социјалните партнери.

Надлежности на Министерството во областа на стручното образование и обука

Член 7

Министерството има надлежност:

- да предлага на Владата мрежа на установи за стручно образование и обука,
- да дава мислење за престанокот со работа на установите за стручно образование и обука, на начин утврден со закон,
- да врши верификација на установите за стручно образование и обука, на начин утврден со закон,
- да врши акредитација на установи кои ќе организираат обука на наставниците,
- да донесува национални рамковни наставни планови и програми,
- во соработка со Стопанската комора на Република Македонија, Сојузот на коморите на Република Македонија и Комората на занаетчиите на Република Македонија (во натамошниот текст: коморите) да врши контрола кај работодавачите за исполнетоста на условите за реализација на практичната обука,
- по предлог на Центарот за стручно образование и обука (во натамошниот текст: Центарот) донесува наставен план и програма за стручно-дидактичка обука на обучувачите од работодавачите кај кои се реализира практичната обука,

- да ја утврдува Листата на стандарди на занимања за стручно образование и обука и да ја објавува во "Службен весник на Република Македонија" и
- да врши други работи согласно со закон.

Надлежности на Министерството надлежно за труд во областа на стручното образование и обука

Член 8

Министерството надлежно за труд има надлежност:

- да учествува во спроведувањето на државната политика во областа на стручното образование и обука, согласно со овој закон,
- да ги согледува потребите од кадар од стручно образование и обука преку анализа на пазарот на трудот и да доставува мислење за уписната политика до Советот,
- да учествува во подготвувањето и усогласувањето на стручните квалификации по стандарди,
- во соработка со Центарот да иницира потреби од изготвување на нови стручни квалификации по стандарди,
- да учествува во изготвувањето на Листата на стандарди на занимања,
- да учествува во организирањето на професионалното ориентирање на учениците и
- да врши надзор над прописите за условите за заштита при реализација на практичната обука.

Совет за стручно образование и обука

Член 9

Владата на Република Македонија со одлука основа Совет за стручно образование и обука (во натамошниот текст: Советот) како советодавно тело кое предлага стратешки прашања кои се однесуваат на политиката на развој на стручното образование и обука.

Советот е составен од 11 члена од кои три члена од Министерството, од кои еден член е од Бирото за развој на образованието, по еден член од коморите, по еден член од министерството надлежно за труд, министерството надлежно за економија, министерството надлежно за финансии, мнозинскиот синдикат, Заедницата на единиците на локалната самоуправа и Агенцијата за вработување на Република Македонија.

При именувањето на членовите на Советот се применува начелото на соодветна и правична застапеност на заедниците во Република Македонија, имајќи ги предвид јазиците на кои се изведува наставата во средното образование, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

Во работата на Советот учествува и директорот на Центарот, без право на глас во одлучувањето.

Советот избира претседател од редот на своите членови. Мандатот на членовите на Советот трае пет години.

Советот ја уредува својата работа со деловник. За својата работа, Советот изготвува годишен извештај и го доставува до Владата на Република Македонија и до Министерството.

Стручно-административните работи за Советот ги врши Центарот.

Надлежностите на Советот се:

- дава мислење за стратегија за развој на стручното образование и обука,
- му предлага на Министерството измени и дополнувања на Листата на стандарди на занимања за стручно образование и обука,
- му предлага на Министерството национални квалификации и стандарди на занимања и
- во соработка со општините до Министерството доставува предлог за развој на мрежата на установите за стручното образование и обука.

Надлежности на единиците на локалната самоуправа во областа на стручното образование и обука

Член 10

Советот на општината, односно на градот Скопје:

- врши анализа на потребите на пазарот на трудот на локално ниво и ги искажува согледувањата за потребите до Центарот и установите за стручно образование и обука,
- доставува предлози до Министерството и до Центарот за потребите за развој на наставните планови и програми и
- доставува предлози за уписната политика во стручното образование и обука до Министерството.

Социјалните партнери во областа на стручното образование и обука

Член 11

Коморите ги вршат следниве работи:

- доставуваат предлози до Центарот за донесување на нови и иновирање на постоечките наставни планови и програми,
- доставуваат предлози до Центарот за изготвување на нови стандарди на занимања,
- учествуваат во комисиите за завршните испити во стручното образование и обука,
- водат Регистар на склучени договори меѓу установите за стручно образование и обука и работодавачите за практичната обука на учениците и
- до Министерството доставуваат годишен извештај за верифицираните работодавачи за изведување на практичната обука.

Член 12

Мнозинскиот синдикат доставува предлози за подобрување на условите за практичната обука на учениците кај работодавачите.

Верификација на работодавачите за спроведување на практична обука

Член 13

Работодавачите можат да вршат практична обука за ученици, доколку ги исполнуваат условите во однос на просторот, опремата и соодветен кадар.

Стандардите за опремата и просторните услови од ставот 1 на овој член ги изготвува Центарот, а ги донесуваат коморите за својата област.

Стандардот за стручен и друг кадар за спроведување на практична обука кај работодавачите го изготвува Центарот, а го донесуваат коморите по претходно позитивно мислење на Министерството.

Верификација на исполнетоста на условите од ставите 1, 2 и 3 на овој член вршат коморите.

Коморите водат Регистар за верификација на работодавачите за практична обука.

Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот за верификација на работодавачите за практична обука ги пропишува министерот надлежен за образование (во натамошниот текст: министерот).

III. ОРГАНИЗИРАЊЕ НА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Права и обврски на установите за стручно образование и обука

Член 14

Установата за стручно образование и обука има право:

- да организира и остварува стручно образование и обука според одредбите на овој закон,
- да предлага измени и дополнувања на постоечките или да предлага нови наставни планови и програми и

- да може да се вклучува во комерцијални и економски активности, а финансиските средства стекнати од овие активности да се користат за подобрување на условите за работа во установата.

Установата за стручно образование и обука има обврска:

- да обезбеди безбедни работни услови во рамките на процесот на образованието и обуката,
- да ги исполнува обврските од договорите за обука,
- да ги доставува договорите за обука до коморите,
- да врши увид во реализацијата на договорите за обука и
- да им обезбеди на работодавачите навремени информации за тековните измени во наставните планови и програми.

Права и обврски на работодавачите вклучени во практичната обука

Член 15

Работодавачот има право:

- да се стекне со финансиски, царински и даночни олеснувања пропишани со закон и
- да предлага измени и дополнувања на постоечките или да предлага нови наставни планови и програми.

Работодавачот има обврска:

- да ги постигнува целите за практична обука од наставните програми согласно со предвидениот фонд на часови,
- да склучи договор со установата за стручно образование и обука и со ученикот за реализација на практичната обука,
- да обезбеди надоместок за ученичката работа во согласност со условите пропишани со договорот и
- да обезбеди заштита при работа согласно со закон.

Договори за обука

Член 16

За периодот поминат на обука се склучува договор за обука меѓу установата за стручно образование и обука, работодавачот и ученикот, а за малолетен ученик договорот го потпишува родителот, односно старателот на ученикот.

Во договорот од ставот 1 на овој член се уредуваат условите за обука, работата и надоместокот за работа.

Пред започнувањето на практичната обука договорот треба да биде потпишан.

Член 17

Содржината, формата и процедурата на потпишувањето на договорот за обука се утврдува од коморите.

Видови стручно образование, траење и нивоа на стручни квалификации

Член 18

Стручното образование и обука се остварува преку наставни планови и програми за:

1. **Стручно оспособување** наменето за работа со пониски барања кое дава практични знаења и вештини за различни подрачја на трудот.

Во програмите за стручно оспособување можат да се вклучат ученици кои завршиле основно образование и оние кои немаат довршено основно образование, но со обврска напоредно со стручното оспособување да се стекнат и со основно образование.

Стручното оспособување во зависност од сложеноста на занимањето трае до две години.

Со завршувањето на стручното оспособување учениците се стекнуваат со I ниво на стручни квалификации.

Учениците со завршено стручно оспособување од најмалку едногодишно траење своето образование можат да го продолжат во втора година во соодветно стручно образование за занимање.

2. Стручното образование за занимање е наменето за задоволување на потребите на стопанството.

Во стручното образование за занимање во прва година можат да се запишат ученици со завршено основно образование.

Стручното образование за занимање трае три години.

Стручното образование за занимање се изведува во училиште за стручно образование и обука, а практичната обука се изведува во училиштето и кај работодавачот.

Со завршувањето на средното стручно образование за занимање учениците се стекнуваат со II ниво на стручни квалификации.

Учениците со завршено стручно образование за занимање своето образование можат да го продолжат во четврта година во техничкото образование или по најмалку три години работна пракса да се вклучат во програми за постсредно стручно образование и обука (во натамошниот текст: постсредно образование).

3. Техничкото образование е образование кое првенствено подготвува кадри за вработување во сите сфери на трудот, но и за продолжување на образованието.

Во техничкото образование во прва година можат да се запишат ученици со завршено основно образование или со завршено стручно оспособување.

Техничкото образование трае четири години.

Со завршувањето на техничкото образование учениците се стекнуваат со III ниво на стручни квалификации.

Учениците со завршено техничко образование своето образование можат да го продолжат и на постсредно образование врз основа на континуирани програми или по две години работно искуство.

Учениците со завршено техничко образование своето образование можат да го продолжат на високо стручно образование.

Учениците со завршено техничко образование, своето образование можат да го продолжат и на високообразовните установи, доколку се стекнат со државна матура.

4. Постсредно образование и обука е образование кое финално подготвува кадри за определени професионални должности за одделни сегменти од процесот на трудот.

Учениците по завршувањето на постсредното образование се стекнуваат со IV ниво на стручни квалификации.

Учениците со завршено постсредно образование своето образование можат да го продолжат на високо стручно образование.

Начинот и постапката за преминување од еден во друг вид на стручно образование ги пропишува министерот.

5. Образование на возрасните се остварува во установите за стручно образование и обука како интегрален дел на доживотното учење, кое ги поврзува одделните сегменти и облици на образованието во единствен систем.

Начинот на остварувањето, планирањето, програмирањето, организирањето, управувањето и финансирањето на образованието на возрасните се уредува со посебен закон.

Испити на крајот од стручното образование и обука

Член 19

По завршувањето на секој вид на стручно образование и обука се полага испит за стручно оспособување, завршен испит, државна матура, специјалистички испит и мајсторски испит.

Учениците кои завршиле постсредно образование полагаат специјалистички испит, односно мајсторски испит.

Учениците кои завршиле техничко образование полагаат државна матура, односно завршен испит.

Учениците кои завршиле стручно образование за занимање полагаат завршен испит.

Учениците кои завршиле стручно оспособување полагаат испит за стручна оспособеност.

Член 20

Испитните програми за мајсторски испит и испитните програми за стручна оспособеност за занаетчиите на Македонија, по претходна согласност од министерот.

Испитните програми за специјалистички испит ги изготвува Центарот во соработка со Стопанската комора на Македонија, а ги донесува министерот.

Структурата, организацијата и реализацијата на испитите на крајот од секој вид на стручно образование и обука ќе се уредат со подзаконски акт и со концепција за државна матура и за завршен испит кои ги донесува министерот.

Дипломи, уверенија

Член 21

Државно признати дипломи и уверенија се:

- уверение за стручна оспособеност,
- диплома за завршен испит,
- диплома за државна матура,
- диплома за специјалистичко образование и
- диплома за мајсторски испит.

Содржината, формата на образецот и начинот на издавањето на дипломите и уверенијата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Права и обврски на учениците во стручното образование и обука

Член 22

Учениците имаат право:

- да се префрлат од еден вид во друг вид на стручно образование и обука, односно од едно во друго ниво на стручни квалификации,

- за време на обуката да добиваат надоместок за работата кај работодавачот утврден во договорот,

- да користат летен и зимски одмор и

- да го раскинат договорот според условите утврдени во договорот.

Учениците имаат обврска:

- редовно да ја посетуваат практичната обука и да ги исполнуваат работните обврски утврдени во договорот,

- за време на обуката да ги следат упатствата за работа на работодавачот и училиштето за време на практичната обука,

- да ја чуваат службената тајна на работодавачот,

- да ги почитуваат правилата за заштита при работа и

- да ги исполнуваат и другите обврски наведени во договорот.

Другите права и обврски на учениците се пропишани со Законот за средното образование и со други прописи.

Содржина на стручното образование и обука

Член 23

Стручното образование и обука содржи:

- општо образование,
- стручно-теоретско образование и
- практична обука.

IV. ПОСТСРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Содржина на постсредното образование и обука

Член 24

Постсредното образование и обука се остварува преку наставни планови и програми за:

- специјалистичко образование и
- мајсторски испит.

Цели на постсредното образование и обука

Член 25

Постсредното образование и обука обезбедува продлабочено оспособување за работа кое бара поседувања на специфични компетенции, знаења и вештини од технологијата, организацијата или водењето на оперативните работи во производството и услугите.

Установи за постсредно образование

Член 26

Установа за постсредно образование и обука е установа чија дејност е обезбедување на постсредно образование и обука.

Постсредно образование и обука може да се остварува во јавни и приватни установи, верифицирани од Министерството.

Услови за верифицирање на установа за постсредно образование и обука се:

- да има обезбедено финансиски средства потребни за работа,
- да има донесено наставни планови и програми за постсредно образование и обука и
- да има обезбедено опрема, простор, соодветен кадар по сите предмети според педагошките стандарди и нормативи.

Стандардите и нормативите од ставот 3 на овој член ги изготвува Центарот, а ги донесуваат коморите по претходно позитивно мислење на Министерството.

Запишување во установите за постсредното образование и обука

Член 27

Во установите за постсредното образование и обука можат да се запишат лица кои се вработени кај работодавачи или се невработени и кои:

- сакаат да ги усовршат своите квалификации и
- сакаат да се здобијат со нова специјализација.

Лицата од ставот 1 на овој член можат да се запишат во постсредно образование и обука само ако имаат завршено техничко образование или стручно образование за занимање, согласно со членот 18 од овој закон.

Во специјалистичко образование може да се вклучи и лице кое има завршено гимназиско или уметничко образование и со тригодишно соодветно работно искуство.

Права и обврски на лицата вклучени во постсредното образование и обука

Член 28

Правата и обврските на лицата запишани во установите за постсредно образование и обука се утврдуваат во договор склучен меѓу лицето учесник и установата за постсредно образование и обука.

Наставни планови и програми за постсредното образование и обука

Член 29

Постсредното образование и обука се изведува според наставни планови и програми кои се модуларно дизајнирани.

Наставните планови и програми од ставот 1 на овој член за специјалистичко образование ги предлага Центарот, а ги донесува министерот. Наставните планови и програми од ставот 1 на овој член за мајсторски испит ги изготвува Центарот, а ги донесува Комората на занаетчиите на Македонија, по претходно позитивно мислење од Министерството.

Дел од модулите во постсредното образование се признаваат како кредити при преминот во високото стручно образование.

V. ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

Основање

Член 30

Центарот за стручно образование и обука е јавна установа за стручно образование и обука во Република Македонија.

Центарот го основа Владата на Република Македонија.

Член 31

Во Центарот се усогласуваат и интегрираат јавните интереси и интересите на социјалните партнери во стручното образование и обука во Република Македонија.

Центарот ја координира соработката со меѓународните институции и организации во областа на стручно образование и обука.

Член 32

Центарот ги врши следниве работи:

- го развива стручното образование и обука заради усогласување на потребите со современиот технолошки и општествен развој,
- дава поддршка на социјалното партнерство на сите нивоа и фази во планирањето, развојот и реализацијата на стручното образование и обука,
- го поврзува образованието и работата во контекстот на доживотно учење,
- ја развива на европска ориентација на стручното образование, со обезбедена транспарентност и конкурентност на стекнатите стручни компетенции, прилагодени на потребите на меѓународниот пазар на трудот,
- врши истражување на пазарот на трудот во соработка со социјалните партнери,
- учествува во спроведување на постапките за акредитација за обезбедување на услуги во врска со спроведување на програми за обука на соодветниот кадар по стручно-теоретските предмети и практичната обука,
- подготвува концепции за сите видови на стручно образование и обука,
- изготвува стандарди на занимања, како основа за изработка на наставните планови и програми,
- предлага и развива наставни планови за сите видови и нивоа на стручно образование и обука и истите ги доставува за мислење до Бирото за развој на образованието,
- изготвува модел на наставни програми за стручните предмети за стручното образование и обука,
- ги спроведува јавните набавки за обезбедување на услуги во изготвување на нови наставни програми за стручните предмети, односно осовременување на постојните наставни програми по стручните предмети, согласно со закон,
- го следи извршувањето на услугите на избраните понудувачи на услуги, во однос на квалитетот и извршувањето на услугите според утврдените рокови,
- предлага испитни програми, согласно со утврдените стандарди за спроведување на испитите на крајот на секој вид на стручно образование и обука,
- ги следи резултатите од испитите на крајот на секој вид на стручно образование и обука,
- изготвува и предлага Листа на стандарди за занимања за стручното образование и обука,
- обезбедува поддршка на стручното образование преку советување, инсторирање и менторирање на наставниците и обучувачите по стручните предмети во стручното образование и обука,
- дава мислење за исполнетоста на условите на установите кои бараат верификација за реализирање на стручното образование и обука,
- изработува стандарди за простор и опрема на училиштата,

- посредува во кариерниот развој и професионална ориентација на учениците во стручното образование и обука и

- предлага решенија за подобрување на врските меѓу стручното образование и основното образование, стручното образование и општото образование и стручното образование и високото образование.

Член 33

Центарот соработува со:

- Министерството за образование и наука,
- Министерството за труд и социјална политика,
- Министерството за економија,
- Агенција за вработување на Република Македонија,

- Државниот завод за статистика,
- Стопанската комора на Македонија,
- Занаемчиската комора на Македонија,
- Синдикатот,
- Бирото за развој на образованието,
- Државниот испитен центар,
- установите за стручно образование и обука,
- универзитетите во Република Македонија и
- меѓународните институции и организации од областа на стручното образование и обука.

Управување и раководење со Центарот

Член 34

Со Центарот управува Управен одбор.

Управниот одбор е составен од девет члена и тоа по еден член од Министерството, министерството надлежно за труд, Заедницата на единиците на локалната самоуправа, по еден член од коморите и четири члена од редот на стручните работници вработени во Центарот.

При именувањето на членовите на Управниот одбор се применува начелото на соодветна и правична застапеност на заедниците во Република Македонија, имајќи ги предвид јазиците на кои се изведува наставата во средното образование, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

Мандатот на членовите на Управниот одбор трае пет години.

Членовите на Управниот одбор ги именува и разреша Владата на Република Македонија.

Член 35

Управниот одбор на Центарот:

- го донесува Статутот на Центарот,
- ја усвојува годишна програма за работа на Центарот,
- предлага годишен финансиски план и завршна сметка до Владата на Република Македонија,
- објавува јавен оглас за именување на директор,
- врши интервју со кандидатите за директор од пријавените кандидати,
- врши избор на директор од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во Центарот и
- врши и други работи утврдени со Статутот.

Согласност на Статутот на Центарот дава Министерството.

Член 36

Директорот на Центарот може да биде лице кое ги исполнува следниве услови:

- да биде наставник со најмалку седум години работно искуство во стручно образование или
- да биде вработен најмалку седум години во орган на управата надлежен за работите од областа на образованието.

Мандатот на директорот на Центарот трае пет години.

Член 37

Директорот на Центарот:

- ја организира и раководи со работата на Центарот,
- одговара за законитоста на работата на Центарот,
- го застапува Центарот пред трети лица,
- ја предлага годишната програма за работа на Центарот,
- ги извршува одлуките на Управниот одбор на Центарот,
- одлучува за правата од работен однос на вработените во Центарот и
- врши други работи утврдени со закон и со Статутот на Центарот.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ НА РАБОТАТА НА ЦЕНТАРОТ

Член 38

Средставата за остварување на дејноста на Центарот се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од сопствени приходи од извршените услуги:

- легати, подароци, донации и
- други извори.

VII. НАДЗОР

Член 39

Надзор над спроведувањето на овој закон врши Министерството.

VIII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 40

Со парична казна од 10.000 до 40.000 денари ќе се казни за прекршок одговорното лице кај работодавачот, ако:

- отпочне да врши практична обука за ученици пред донесувањето на решение за исполнетоста во однос на просторот, опремата и соодветен кадар (член 13),
- не склучи договор со установата за стручно образование и обука и со ученикот за реализација на практичната обука (членови 15 и 16),
- не обезбеди надоместок за ученичката работа во согласност со условите пропишани со договорот (член 16) и
- не обезбеди заштита при работа согласно со закон (член 16).

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 41

Јавните средни училишта во кои се реализира стручното образование и обука во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе ја усогласат својата организација, работа, статутите и други општи акти на училиштето со одредбите од овој закон.

Член 42

Владата на Република Македонија ќе го основа Центарот за средно стручно образование и обука во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Владата на Република Македонија ќе го основа Советот за стручно образование и обука во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 43

Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 44

Вработените во Бирото за развој на образованието кои работат на работите на стручното образование и обука продолжуваат со работа како вработени во Центарот за стручно образование и обука од денот на неговото основање.

Средствата, опремата, инвентарот и документацијата поврзана со работата на вработените од ставот 1 на овој член ги презема Центарот од денот на неговото основање.

Член 45

Одредбите од Законот за средното образование ("Службен весник на Република Македонија" број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005 и 35/2006) кои се однесуваат на средното стручно образование престануваат да важат со денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 46

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR ARSIM DHE TRAJNIM PROFESIONAL

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet organizimi, struktura dhe administrimi me sistemin e arsimit dhe të trajnimit profesional.

Definicione

Neni 2

Nocionet e caktuara, të пërdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. **Arsim dhe trajnim profesional** është pjesë e sistemit të arsimit që siguron zhvillim individual të personalitetit пërmes fitimit të kompetencave, njohurive dhe aftësive të domosdoshme пëр инкуадрим në тегун e пунës ose vazhdimin e arsimimit.

2. **Institucion пëр arsim dhe trajnim profesional** është institucioni, veprimtaria kryesore e të cilit është arsimimi dhe trajnimi profesional.

3. **Punëdhënës** janë shoqëria трегтаре, institucioni ose зejtari, те të cilët realizohet trajnimi практик sipas kushteve rrjedhëse të активитетит të tyre, ме ç'rast ky trajnim nuk paraqet veprimtarinë e tyre kryesore.

4. **Partnerë социалë** janë shoqata që i пëрфақësojnë интересат e пунëторëve dhe пунëdhënësве, të cilët në bashkëpunim me органет e администратës штеторөре, njësitë e vetadministrimit lokal e realizojnë sistemin e arsimit dhe të trajnimit profesional.

5. **Standardi i професионит** është caktimi i ллојит të професионит, нивели dhe кërkesat e пунës dhe компетенцат, njohuritë e zhërvjelltësitë e дурата.

6. **Moduli** shënon njësinë e паварур të të мësuarit, që si njëси програморë mundëson fitimin e компетенцаве, njohurive dhe zhërvjelltësive nga сфера e caktuar.

7. **Diploma, certifikata** janë документе публике ме të cilat vërtetohet мбарими i програмит të caktuar пëр arsimim dhe trajnim profesional.

Përfshirja e arsimit dhe trajnimit profesional

Neni 3

Arsimi dhe aftësimi професионал пëрфшин:

- **arsimin dhe trajnimin e mesëm професионал**, i cili është pjesë e arsimit të mesëm që mundëson fitimin fillestar të nivelit të parë, të dytë apo të третë të kualifikimeve професионале;

- **arsimin dhe trajnimin професионал пас крyerjes së arsimit të mesëm**, i cili është pjesë e sistemit të arsimit që u mundëson personave që kanë крyer arsimin e mesëm, та крyеjnë нивелин e katëрт të kualifikimeve професионале.

Qëllimet dhe дetyrat e arsimit dhe trajnimit професионал

Neni 4

Qëllimi i arsimit dhe trajnimit професионал është aftësimi пëр пунë, пëрkatësisht пëр vazhdimin e arsimimit.

Detyrat e arsimit dhe trajnimit професионал janë:

- të sigurojë arsimim të пëргjithshëm cilësor e професионал në пajтим me нивелин bashkëkohor të shkencës, teknologjisë e kulturës;

- të krijojë kushte пëр fitimin dhe пëрсosjen e niveleve пëркатëсе të kualifikimeve професионале në пajтим me nevojat e тегут të пунës;

- të nxitë интересин пëр arsimin dhe trajnimin професионал;

- të zhvillojë компетенца, njohuri e shkathtëси të домосдoshme пëр активитетет професионале të personit, si dhe пëр vetëпунësim në куадër të shoqërisë së базуар në принципет e тегут e të демокracisë;

- të sigurojë база пëр мësim të пëрjтешëm.

Sistemi i arsimit dhe i trajnimit професионал

Neni 5

Arsimimin dhe trajnimin професионал, sipas кëtij ligji, e крyеjnë институтонет пëр arsim dhe trajnim професионал, пунëdhënëсит dhe партнерët социалë.

Institucione пëр arsim dhe trajnim професионал janë:

- shkollat пëр arsim dhe trajnim професионал që realizojnë arsimim të пëргjithshëm професионал e теорик dhe trajnim практик;

- qendrat пëр trajnim професионал në të cilat realizohet arsimimi теорик професионал dhe trajnimi практик.

II. KOMPETENCAT NË ARSIMIN DHE TRAJNIMIN PROFESIONAL

Kompetencat në arsimin dhe trajnimin професионал

Neni 6

Kompetent пëр arsimin dhe trajnimin професионал janë ministria компетенте e arsimit (нë текстин e мëтејмë: Ministria), ministria компетенте e пунës, Këshilli пëр arsim e trajnim професионал dhe партнерët социалë.

Kompetencat e Ministrisë në сферën e arsimit dhe trajnimit професионал

Neni 7

Ministria ka компетенцë:

- t'i propozojë Qeverisë rrjetin e institucioneve пëр arsim dhe trajnim професионал;

- të japë мëдим пëр pushimin me пунë të институтоневе пëр arsim dhe trajnim професионал, në мëнyрën e пëрcaktuar me ligj;

- të бëјë верификимин e институтоневе пëр arsim dhe trajnim професионал, në мëнyрën e пëрcaktuar me ligj;

- të крyејë акредитимин e институтоневе që do të организират трајнимин e arsimtarëve;

- të miratoјë план-програме arsimore национале në korniza;

- në bashkëpunim me Odën Ekonomike të Republikës së Maqedonisë, Lidhjen e Odave të Republikës së Maqedonisë dhe Odën e Zejtarëve të Maqedonisë (нë текстин e мëтејмë: odat) të крyејë контроллин e пунëdhënësве пëр plotësimin e kushteve пëр realizimin e trajnimit практик;

- ме propozimin e Qendrës пëр arsim dhe aftësim професионал (нë текстин e мëтејмë: Qendra) miraton план-програмин arsimor пëр trajnimin професионал didaktik të трајнувеве nga пунëdhënëсит те të cilët realizohet трајними практик;

- та пëрcaktojë Listën e стандардеве të професионеве пëр arsim dhe trajnim професионал dhe та shpallë në "Gazetën зyртаре të Republikës së Maqedonisë";

- të крyејë пунë të тjера në пajтим me ligjin.

Kompetencat e Ministrisë, kompetente për punë në sferën e arsimit dhe trajnimit profesional

Neni 8

Ministria kompetente e punës ka kompetencë:

- të marrë pjesë në realizimin e politikës shtetërore në sferën e arsimit dhe trajnimit profesional, në pajtim me këtë ligj;
- t'i shqyrtojë nevojat për kuadrin e arsimit e trajnimit profesional, përmes analizave të tregut të punës dhe të paraqesë mendimin për politikën regjistruese, në Këshill;
- të marrë pjesë në përgatitjen e harmonizimit e kualifikimeve profesionale sipas standardeve;
- në bashkëpunim me Qendrën, të iniciojë nevojat për përgatitjen e kualifikimeve të reja profesionale sipas standardeve;
- të marrë pjesë në përgatitjen e Listës së standardeve të profesioneve;
- të marrë pjesë në organizimin e orientimit profesional të nxënësve;
- të kryejë mbikëqyrjen e dispozitave për kushtet e mbrojtjes gjatë realizimit të trajnimit praktik.

Këshilli për arsim dhe trajnim profesional

Neni 9

Qeveria e Republikës së Maqedonisë me vendim themelon Këshillin për arsim e trajnim profesional (në tekstin e mëtejme: Këshilli) si trup këshillëdhënës që propozon çështje strategjike që kanë të bëjnë me politikën e zhvillimit të arsimit e trajnimit profesional.

Këshilli përbëhet prej 11 anëtarësh, prej të cilëve: tre anëtarë nga ministria, prej të cilëve një anëtar është nga Byroja e zhvillimit të arsimit, nga një anëtar i Odave, nga një anëtar i ministrisë kompetente të punës, ministrisë kompetente të ekonomisë, ministrisë kompetente të financave, sindikatës shumicë, Bashkësisë së njëjësive të vetadministrimit lokal dhe Agjencisë për punësim të Republikës së Maqedonisë.

Gjatë emërimit të anëtarëve të Këshillit zbatohet parimi i përfaqësimit të drejtë dhe përkatës të bashkësive në Republikën e Maqedonisë, duke pasur parasysh gjuhët në të cilat mbahet mësimi në arsimin e mesëm, pa u cenuar kriteret e përcaktuara me këtë ligj.

Në punën e Këshillit merr pjesë edhe drejtori i Qendrës, pa të drejtë vote në vendimmarrje.

Këshilli e zgjedh kryetarin nga radhët e anëtarëve të vet. Mandati i anëtarëve të Këshillit zgjat pesë vjet.

Këshilli e rregullon punën e tij me rregullore. Për punën e vet Këshilli përgatit raportin vjetor dhe e dorëzon në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dhe në Ministri.

Punët profesionale administrative të Këshillit i kryen Qendra.

Kompetencat e Qendrës janë:

- jep mendim për strategjinë e zhvillimit të arsimit dhe trajnimit profesional;
- i propozon Ministrisë ndryshime e plotësime të Listës së standardeve të profesioneve për arsimin dhe trajnimin profesional;
- i propozon Ministrisë kualifikime e standarde nacionale të profesioneve;
- në bashkëpunim me komunat, në Ministri dorëzon propozim për zhvillimin e rrjetit të institucioneve për arsim e trajnim profesional.

Kompetencat e njëjësive të vetadministrimit lokal në sferën e arsimit e trajnimit profesional

Neni 10

Këshilli i komunës, përkatësisht i Qytetit të Shkupit:

- kryen analizën e nevojave të tregut të punës në nivel lokal dhe i paraqet shqyrtimet për nevojat, në Qendër dhe në institucionet për arsim e trajnim profesional;
- paraqet propozime në Ministri dhe në Qendër, për nevojat e zhvillimit të plan-programeve mësimore;
- paraqet propozime në Ministri, për politikën regjistruese në arsimin e trajnimin profesional.

Partnerët socialë në fushën e arsimit dhe trajnimit profesional

Neni 11

Dhomat i kryejnë punët si vijojnë:

- paraqesin propozime pranë Qendrës për miratimin e planeve dhe programeve të reja mësimore dhe për përtëritjen e planeve dhe programeve ekzistuese mësimore;
- paraqesin propozime pranë Qendrës për përpilimin e standardeve të reja të profesioneve ;
- marrin pjesë në komisionet e provimeve përfundimtare të arsimit dhe trajnimit profesional;
- mbajnë Regjistër të marrëveshjeve të lidhura ndërmjet institucioneve të arsimit dhe trajnimit profesional me punëdhënësit, për trajnim praktik të nxënësve;
- pranë ministrisë paraqesin raport vjetor për punëdhënësit e verifikuar për realizimin e trajnimit praktik.

Neni 12

Sindikata shumicë paraqet propozime për përmirësimin e kushteve të trajnimit praktik të nxënësve te punëdhënësit.

Verifikimi i punëdhënësve për realizimin e trajnimit praktik

Neni 13

Punëdhënësit mund ta kryejnë trajnimin praktik të nxënësve, në qoftë se i përmbushin kushtet në lidhje me lokalit, pajisjen dhe kuadrin përkatës.

Standardet për pajisjen dhe kushtet e lokalit nga paragrafi 1 të këtij neni, i përpilon Qendra, ndërsa i miratojnë dhomat për fushën e vet.

Standardin për kuadër profesional dhe për kuadër tjetër për realizimin e trajnimit praktik te punëdhënësit e përpilon Qendra, ndërsa e miratojnë dhomat sipas mendimit paraprak pozitiv të ministrisë.

Verifikimin e përmbushjes së kushteve nga paragrafet 1, 2 dhe 3 të këtij neni, e bëjnë dhomat.

Dhomat mbajnë Regjistër për verifikimin e punëdhënësve për trajnim praktik.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Regjistrit për verifikimin e punëdhënësve për trajnim praktik e përcakton ministri kompetent i arsimit (në tekstin e mëtejme: ministri).

III. ORGANIZIMI I ARSIMIT DHE TRAJNIMIT PROFESIONAL

Të drejtat dhe obligimet e institucioneve për arsim dhe trajnim profesional

Neni 14

Institucioni për arsim dhe trajnim profesional ka të drejtë:

- të organizojë dhe realizojë arsim dhe trajnim profesional sipas dispozitave të këtij ligji;
- të propozojë ndryshime dhe plotësime të planeve dhe programeve ekzistuese mësimore ose të propozojë plane dhe programe të reja mësimore;
- të mund të inkuadrohet në aktivitete komerciale dhe ekonomike, ndërsa mjetet financiare të fituara nga këto aktivitete të shfrytëzohen për përmirësimin e kushteve të punës në institucion.

Institucioni për arsim dhe trajnim profesional e ka për obligim:

- të sigurojë kushte pune në kuadër të procesit arsimor dhe trajnimit;
- t'i përmbushë obligimet nga marrëveshjet për trajnim;
- marrëveshjet për trajnim t'i paraqesë pranë dhomave;
- të bëjë inspektim mbi realizimin e marrëveshjeve për trajnim;
- që punëdhënësve me kohë t'ua sigurojë informatat për ndryshimet rrjedhëse në planet dhe programet mësimore.

Të drejtat dhe obligimet e punëdhënësve të inkuadruar në trajnimin praktik

Neni 15

Punëdhënësi ka të drejtë:

- të ketë lehtësime financiare, doganore dhe tatimore, të përcaktuara me ligj;
- të propozojë ndryshime dhe plotësime të planeve dhe programeve ekzistuese mësimore ose të propozojë plane dhe programe të reja mësimore.

Punëdhënësi ka obligim:

- t'i arrijë qëllimet e trajnimit praktik nga programet mësimore në përputhje me fondin e orëve të parapara;
- të lidhë marrëveshje me institucionin për arsim dhe trajnim profesional dhe me nxënësin, për realizimin e trajnimit praktik;
- të sigurojë kompensim për punën e nxënësit, në përputhje me kushtet e përcaktuara në marrëveshjen;
- të sigurojë mbrojtje gjatë punës, në përputhje me ligjin.

Marrëveshjet për trajnim

Neni 16

Për periudhën e kaluar në trajnim, lidhet marrëveshje për trajnim ndërmjet institucionit për arsim dhe trajnim profesional, punëdhënësit dhe nxënësit, kurse për nxënësin e mitur marrëveshjen e nënshkruan prindi, përkatësisht tutori i nxënësit.

Në marrëveshjen nga paragrafi 1 i këtij neni, rregullohen kushtet për trajnim, punë dhe për kompensimin e punës.

Para fillimit të trajnimit praktik, marrëveshja duhet të jetë nënshkruar.

Neni 17

Përmbajtja, forma dhe procedura e nënshkrimit të marrëveshjes për trajnim, përcaktohet nga dhomat.

Llojet e arsimit profesional, kohëzgjatja dhe nivelet e kualifikimeve profesionale

Neni 18

Arsimi dhe trajnimi profesional realizohet përmes planeve dhe programeve mësimore për:

1. **Aftësim profesional** të dedikuar për punë me kërkesa më të ulëta i cili jep njohuri dhe shkathësi praktike në fusha të ndryshme të punës.

Në programet për aftësim profesional mund të inkuadrohen nxënësit të cilët e kanë kryer arsimin fillor dhe ata të cilët nuk e kanë kryer arsimin fillor, por me obligim që paralelisht me aftësimin profesional ta kryejnë edhe arsimin fillor.

Aftësimi profesional, varësisht nga ndërlikimi i profesionit zgjat deri më dy vjet.

Pas kryerjes së aftësimit profesional nxënësit do të pajisen me nivelin e I të kualifikimeve profesionale.

Nxënësit me aftësim profesional të kryer me kohëzgjatje prej së paku një viti, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë në vitin e dytë të arsimit profesional përkatës për profesion.

2. **Arsimi profesional për profesion** është i dedikuar për t'i përmbushur nevojat e ekonomisë.

Në arsimin profesional për profesion, në vitin e parë mund të regjistrohen nxënës me arsim të kryer fillor.

Arsimi profesional për profesion zgjat tre vjet.

Arsimi profesional për profesion realizohet në shkollën për arsim dhe trajnim profesional, ndërsa trajnimi praktik realizohet në shkollë dhe te punëdhënësi.

Me kryerjen e arsimit të mesëm profesional për profesion, nxënësit pajisen me nivelin II të kualifikimit profesional.

Nxënësit me arsim të kryer profesional për profesion, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë në vitin e katërt të arsimit teknik ose së paku pas tre vjetësh pune praktike të inkuadrohen në programe për arsim dhe trajnim profesional pas arsimit të mesëm (në tekstin e mëtejshëm: arsim pas arsimit të mesëm).

3. **Arsimi teknik** është arsim i cili fillimisht përgatit kadro për t'u punësuar në të gjitha fushat e punës, por edhe për ta vazhduar arsimimin.

Në arsimin teknik në vitin e parë mund të regjistrohen nxënës me arsim të kryer fillor ose me aftësim të kryer profesional.

Arsimi teknik zgjat katër vjet.

Me kryerjen e arsimit teknik, nxënësit do të pajisen me nivelin e III të kualifikimeve profesionale.

Nxënësit me arsim teknik të kryer, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë edhe në arsimin pas arsimit të mesëm, në bazë të programeve në vazhdimësi ose pas dy vjetësh përvojë pune.

Nxënësit me arsim të kryer teknik, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë në arsimin sipëror profesional.

Nxënësit me arsim të kryer teknik, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë edhe në institucionet e arsimit sipëror, nëse pajisen me maturën shtetërore.

4. **Arsimi dhe trajnimi pas arsimit të mesëm**, është arsim i cili në mënyrë përfundimtare përgatit kadër për detyra të caktuara profesionale në segmente të veçanta të procesit të punës.

Nxënësit, pasi që ta kryejnë arsimin pas arsimit të mesëm, do të pajisen me nivelin e IV të kualifikimeve profesionale.

Nxënësit me arsim të kryer pas arsimit të mesëm, arsimimin e tyre mund ta vazhdojnë në arsimin sipëror profesional.

Mënyrën dhe procedurën e kalimit prej një dege në degë tjetër të arsimit profesional e përcakton ministri.

5. **Arsimi i të rriturve** realizohet në institucionet për arsim dhe trajnim profesional si pjesë integrale e mësimin të përjetshëm, i cili i lidh segmentet dhe format e veçanta të arsimit në një sistem unik.

Mënyra e realizimit, planifikimit, programimit, organizimit, menaxhimit dhe financimit të arsimit të të rriturve rregullohet me ligj të veçantë.

Provimet në fund të arsimit dhe trajnimit profesional

Neni 19

Pas kryerjes së secilës degë të arsimit dhe trajnimit profesional jepet: provimi për aftësim profesional, provimi përfundimtar, matura shtetërore, provimi i specializimit dhe provimi i mjeshtrit.

Nxënësit të cilët e kanë kryer arsimin pas arsimit të mesëm, japin provimin special, përkatësisht provimin e mjeshtrit

Nxënësit të cilët e kanë kryer arsimin teknik, e japin maturën shtetërore, përkatësisht provimin përfundimtar.

Nxënësit të cilët kanë kryer arsim profesional për profesion, japin provim përfundimtar.

Nxënësit të cilët kanë kryer aftësimin profesional, japin provim për aftësim profesional.

Neni 20

Programet e provimeve për provimin e mjeshtrit dhe programet e provimeve për aftësimin profesional të veprimtarive të zejeve, i miraton Dhoma e Zejtarëve të Maqedonisë, sipas pëlqimit paraprak të ministrit.

Programet e provimeve për provimin special i përpilon Qendra në Bashkëpunim me Dhomen Ekonomike të Maqedonisë, ndërsa i miraton ministri.

Struktura, organizimi dhe realizimi i provimeve në fund të çdo dege të arsimit dhe trajnimit profesional, do të rregullohet me akt nënligjor dhe me koncept për maturën shtetërore dhe për provimin përfundimtar, të cilat i miraton ministri.

Diploma, vërtetime

Neni 21

Diplomat dhe vërtetimet që i njeh shteti, janë:

- Vërtetimi për aftësimin profesional;
- Diploma për provimin përfundimtar;

- Diploma për maturë shtetërore;
 - Diploma për arsim të specializuar;
 - Diploma për provimin e mjeshtrit;
- Përmbajtjen, formën e formularit dhe mënyrën e dhënies së diplomave dhe vërtetimeve nga paragrafi 1 i këtij neni, e përcakton ministri.

Të drejtat dhe obligimet e nxënësve në arsimin dhe trajnimin profesional

Neni 22

- Nxënësit kanë të drejtë:
- të kalojnë nga një degë në degë tjetër të arsimit dhe trajnimit profesional, përkatësisht nga njëri nivel në nivel tjetër të kualifikimeve profesionale;
 - gjatë kohës së trajnimit të marrin kompensim për punën që e kryejnë te punëdhënësi, të përcaktuar në marrëveshje;
 - ta shfrytëzojnë pushim veror dhe dimëror;
 - ta prishin marrëveshjen, sipas kushteve të përcaktuara në marrëveshje.
- Nxënësit kanë obligim:
- me rregull ta përcjellin trajnimin praktik dhe t'i përmbushin obligimet e punës të përcaktuara në marrëveshje;
 - gjatë trajnimit t'i ndjekin udhëzimet e punës të punëdhënësit dhe shkollës gjatë kohës së trajnimit praktik;
 - ta ruajnë sekretin zyrtar të punëdhënësit;
 - t'i respektojnë rregullat e mbrojtjes gjatë punës;
 - t'i përmbushin dhe obligimet e tjera të cekura në marrëveshje.
- Të drejtat dhe obligimet e tjera të nxënësve janë përcaktuar në Ligjin për arsim të mesëm dhe në rregulla të tjera.

Përmbajtja e arsimit dhe trajnimit profesional

Neni 23

- Arsimi dhe trajnimi profesional përmban:
- arsimim të përgjithshëm;
 - arsimim teorik-profesional;
 - trajnim praktik.

IV. ARSIMI DHE TRAJNIMI PAS ARSIMIT TË MESËM

Përmbajtja e arsimit dhe trajnimit pas arsimit të mesëm

Neni 24

- Arsimi dhe trajnimi pas arsimit të mesëm realizohet përmes planeve dhe programeve mësimore për:
- arsimin e specializuar;
 - provimin e mjeshtrit.

Qëllimet e arsimit dhe trajnimit pas arsimit të mesëm

Neni 25

Arsimi dhe trajnimi pas arsimit të mesëm, siguron aftësim më të thellë për punë e cila kërkon posedim të kompetencave specifike, dije dhe shkathtësi nga teknologjia, organizimi dhe menaxhimi i punëve operative në prodhimtarinë dhe shërbimet.

Institucionet për arsim pas arsimit të mesëm

Neni 26

- Institucioni për arsim dhe trajnim pas arsimit të mesëm është institucion veprimtaria e të cilit është që të sigurojë arsim dhe trajnim pas arsimit të mesëm.
- Arsim dhe trajnim pas arsimit të mesëm mund të realizohet në institucione publike dhe private, të verifikuara nga ministria.
- Kushtet për verifikimin e institucioneve për arsim dhe trajnim pas arsimit të mesëm janë:
- të ketë siguruar mjete financiare të nevojshme për punë;

- t'i ketë miratuar planet dhe programet mësimore për arsim dhe trajnim pas arsimit të mesëm;
 - të ketë siguruar pajisje, lokal, kuadër përkatës për të gjitha lëndët sipas standardeve dhe normave pedagogjike.
- Standardet dhe normat nga paragrafi 3 i këtij neni, i përpilon Qendra, ndërsa i miratojnë dhomat sipas mendimit pozitiv paraprak të ministrisë.

Regjistrimi në institucione për arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm

Neni 27

- Në institucione për arsim dhe trajnim pas kryerjes të arsimit të mesëm mund të regjistrohen persona të cilët janë të punësuar te punëdhënësi ose janë të pa punësuar dhe të cilët:
- dëshirojnë t'i përsosin kualifikimet e tyre;
 - dëshirojnë të fitojnë specializim të ri.
- Personat nga paragrafi 1 të këtij neni mund të regjistrohen në arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm vetëm nëse kanë mbaruar arsim teknik ose arsim profesional për profesion, në pajtim me nenin 18 nga ky ligj.
- Në arsimin e specializuar mund të përfshihet edhe personi i cili ka kryer arsim të gjimnazit ose të arteve dhe me përvojë pune adekuate trevjeçare.

Të drejtat dhe obligimet e personave të përfshirë në arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm

Neni 28

- Të drejtat dhe obligimet të personave të regjistruar në institucionet për arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm përcaktohen në marrëveshje të lidhur ndërmjet personit pjesëmarrës dhe institucionit për arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm.

Plane dhe programe mësimore për arsim dhe trajnim pas kryerjes së arsimit të mesëm

Neni 29

- Arsimi dhe trajnimi pas kryerjes së arsimit të mesëm realizohen sipas planeve dhe programeve mësimore të cilat janë të dizajnuara në mënyrë modulare.
- Planet dhe programe mësimore nga paragrafi 1 të këtij neni për arsim special i propozon Qendra, ndërsa i miraton ministri. Planet dhe programet mësimore nga paragrafi 1 të këtij neni për provim mjeshtri i përpilon Qendra, ndërsa i miraton Dhoma e Zejtarëve të Maqedonisë, pas mendimit paraprak pozitiv të ministrisë.
- Pjesë nga modulet në arsimin pas kryerjes së arsimit të mesëm pranohen si kredi gjatë pranimit në arsim sipëror profesional.

V. QENDRA PËR ARSIM DHE TRAJNIM TË MESËM PROFESIONAL

Themelimi

Neni 30

- Qendra për arsim dhe trajnim profesional është institucion publik për arsim dhe trajnim profesional në Republikën e Maqedonisë.
- Qendrën e themelon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 31

- Në Qendër harmonizohen dhe integrohen interesat publike dhe interesat të partnerëve socialë në arsimin dhe trajnimin profesional në Republikën e Maqedonisë.
- Qendra e koordinon bashkëpunimin me institucionet dhe organizatat ndërkombëtare në sferën e arsimit dhe trajnimit profesional.

Neni 32

- Qendra i kryen punët si vijon:
- e zhvillon arsimin dhe trajnimin profesional për shkak të harmonizimit të nevojave me zhvillimin bashkëkohor teknologjik dhe shoqëror;

- u jep përkrahje partnerëve socialë në të gjithë nivelet dhe faza në planifikimin, zhvillimin dhe realizimin e arsimit dhe trajnimit profesional;

- e ndërlihdh arsimin dhe punën në kontekst të mësimin të përzjetshëm;

- e zhvillon në orientim evropian arsimin profesional, me transparentë dhe konkurrencë të siguar të kompetencave profesionale të fituara, të përshtatura për nevojat e tregut ndërkombëtar të punës;

- kryen hulumtime të tregut të punës në bashkëpunim me partnerët socialë;

- merr pjesë në zbatimin e procedurave për akreditim për sigurimin e shërbimeve në lidhje me zbatimin e programeve për trajnim të kuadrit adekuat të lëndëve profesionale - teorike dhe trajnim praktik;

- përgatit koncepte për të gjitha llojet e arsimit profesional dhe trajnim;

- përpilon standarde të profesioneve, si bazë për përpunimin e programeve dhe planeve mësimore;

- propozon dhe zhvillon plane mësimore për të gjitha llojet dhe nivelet e arsimit profesional dhe trajnim dhe të njëjtat i dorëzon për mendim te Biroja për Zhvillimin e Arsimit;

- përpilon modele të programeve mësimore për lëndët profesionale për arsim profesional dhe trajnim;

- i zbaton furnizimet publike për sigurimin e kushteve në përpilimin e programeve të reja mësimore për lëndët profesionale, gjegjësisht modernizimin e programeve mësimore ekzistuese të lëndëve profesionale, në pajtim me ligjin;

- e përcjell kryerjen e shërbimeve të ofertesve e zgjedhur të shërbimeve, në lidhje me kualitetin dhe kryerjen e shërbimeve sipas afateve të përcaktuara;

- propozon programe për provime, në pajtim me standardet për zbatimin e provimeve në fund të secilit lloj të arsimit profesional dhe trajnim;

- i përcjellë rezultatet nga provimet në fund të secilit lloj të arsimit profesional dhe trajnim;

- përpilon dhe propozon Listën e standardeve për profesione për arsim profesional dhe trajnim;

- siguron përkrahje të arsimit profesional përmes këshillimit, instruktimit dhe mentorimit të arsimtarëve dhe trajnuesve për lëndët profesionale në arsimin profesional dhe trajnim;

- u jep mendime për plotësimin e kushteve institucioneve të cilat kërkojnë verifikim për realizimin e arsimit profesional dhe trajnim;

- përpunon standarde për hapësirë dhe pajisje të shkollave;

- ndërmjetëson në zhvillimin e karrierës dhe orientimin profesional të nxënësve në arsimin profesional dhe trajnim;

- propozon zgjidhje për përmirësimin e lidhjeve ndërmjet arsimit profesional dhe arsimit fillor, arsimit profesional dhe arsimit të përgjithshëm dhe arsimit profesional dhe arsimit sipëror.

Neni 33

Qendra bashkëpunon me:

- Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës;
- Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale;
- Ministrinë e Ekonomisë;
- Agjencia për Punësim të Republikës së Maqedonisë;
- Enti Shtetëror për Statistikë;
- Dhomën Ekonomike të Maqedonisë;
- Dhomën e Zejtareve e Maqedonisë;
- Sindikatën;
- Byronë për Zhvillimin e Arsimit;
- Qendrën Shtetërore për Provime;
- institucionet për arsim dhe trajnim profesional;
- universitetet në Republikën e Maqedonisë;
- institucionet dhe organizata ndërkombëtare nga sfera e arsimit dhe trajnimit profesional.

Administrimi dhe udhëheqja me Qendrën

Neni 34

Me Qendrën administron këshilli drejtues.

Këshilli drejtues është i përbërë nga nëntë anëtarë edhe atë nga një anëtar nga ministria, ministria kompetente e

punës, Bashkësia e njësive të vetëqeverisjes lokale, nga një anëtar nga dhomat dhe katër anëtarë nga radhët e punëtorëve profesionalë të punësuar në Qendër.

Gjatë emërimit të anëtarëve të Këshillit drejtues zbatohet parimi i përfaqësimit përkatës dhe të drejtë të bashkësive në Republikën e Maqedonisë, duke pasur parasysh gjuhët në të cilat mbahet mësimi në arsimin e mesëm, pa u prishur cenuar kriteret e përcaktuara me këtë ligj.

Mandati i anëtarëve të Këshillit drejtues zgjat pesë vjet.

Anëtarët e Këshillit drejtues i emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 35

Këshilli drejtues i Qendrës:

- miraton Statutin e Qendrës;
 - miraton programin vjetor për punën të Qendrës;
 - propozon planin vjetor financiar dhe llogarinë përfundimtare të Qeveria e Republikës së Maqedonisë;
 - boton shpallje publike për emërimin e drejtorit;
 - bën intervistë me kandidatët për drejtor nga kandidatët e paraqitur;
 - bën zgjedhjen e drejtorit nga kandidatët e paraqitur në shpalljen publike të botuar;
 - vendos sipas kundërshtimeve dhe ankesave të të punësuarve në Qendër;
 - kryen punë të tjera të përcaktuara me Statut.
- Pëlqim për Statutin e Qendrës jep Ministria.

Neni 36

Drejtor i Qendrës mund të jetë personi i cili i përmbush kushtet në vijim:

- të jetë arsimtar me së paku shtatë vjet përvojë pune në arsimin profesional; ose
 - të jetë i punësuar së paku shtatë vjet në organin e institucionit kompetent për punët nga sfera e arsimit.
- Mandati i drejtorit të Qendrës zgjat pesë vjet.

Neni 37

Drejtori i Qendrës:

- organizon dhe udhëheq me punën e Qendrës;
- të përgjigjet për ligjshmërinë e punës së Qendrës;
- përfaqëson Qendrën para personave të tretë;
- propozon programin vjetor për punën e Qendrës;
- zbaton vendimet e Këshillit drejtues të Qendrës;
- vendos për të drejtat nga marrëdhëniet e punës e të punësuarve në Qendër;
- kryen punë të tjera të përcaktuara me ligj dhe me Statutin e Qendrës.

VI. FINANCIMI I PUNËS SË QENDRËS

Neni 38

Mjetet për realizimin e veprimtarisë së Qendrës sigurohen nga buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga hyrjeve të veta nga shërbimet e kryera:

- legatat, dhuratat, donacionet;
- burime të tjera.

VII. MBIKËQYRJA

Neni 39

Mbikëqyrjen ndaj zbatimit të këtij ligji e kryen ministria.

VIII. DISPOZITA NDËSHKUESE

Neni 40

Me gjobë me para prej 10.000 deri 40.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi përgjegjës të punëdhënësi, nëse:

- fillon të kryejë trajnim praktik për nxënësit para marrjes së aktvendimit për plotësimin lidhur me hapësirën, pajisjen dhe kuadrin përkatës (neni 13);

- nuk lidh marrëveshje me institucionin për arsim profesional dhe trajnim profesional edhe me nxënësin për realizimin e trajnimit praktik (neni 15 dhe 16);
- nuk siguron kompensim për punën e nxënësit në përputhje me kushtet e përcaktuara me marrëveshjen (neni 16);
- nuk siguron mbrojtje gjatë punës në përputhje me ligjin (neni 16).

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 41

Shkollat e mesme publike në të cilat realizohen arsimi profesional dhe trajnimi në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do ta harmonizojnë organizimin e vet, punën, statutet dhe akte tjera të përgjithshme të shkollës me dispozitat nga ky ligj.

Neni 42

Qeveria e Republikës së Maqedonisë do ta themelojë Qendrën për arsim dhe trajnim të mesëm profesional në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë do ta themelojë Këshillin për arsim dhe trajnim të mesëm profesional në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 43

Aktet nënljigore të përcaktuara me këtë ligj do të nxirren në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 44

Të punësuarit në Byronë për Zhvillimin e Arsimit, të cilët punojnë në punët e arsimit dhe trajnimit profesional vazhdojnë me punë si të punësuar në Qendrën për Arsim dhe Trajnim Profesional nga dita e themelimit të saj.

Mjetet, pajisja, inventari, dokumentacioni të lidhura me punën e të punësuarit nga paragrafi 1 të këtij neni i ndërmerr Qendra nga dita e themelimit të saj.

Neni 45

Dispozitat e Ligjit për arsimin e mesëm ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005 dhe 113/2005 dhe 35/2006) të cilat kanë të bëjnë me arsimin e mesëm profesional pushojnë të vlejshme me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 46

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1007.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАБРАНА НА РАЗВИВАЊЕ, ПРОИЗВОДСТВО, СКЛАДИРАЊЕ И УПОТРЕБА НА ХЕМИСКИ ОРУЖЈА

Се прогласува Законот за забрана на развивање, производство, складирање и употреба на хемиски оружја,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 мај 2006 година.

Бр. 07-2220/1
31 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН ЗА ЗАБРАНА НА РАЗВИВАЊЕ, ПРОИЗВОДСТВО, СКЛАДИРАЊЕ И УПОТРЕБА НА ХЕМИСКИ ОРУЖЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат обврските, забраните и ограничувањата кои произлегуваат од Конвенцијата за забрана на развивање, производство, складирање и употреба на хемиски оружја ("Службен весник на Република Македонија" број 23/97), (во натамошниот текст: Конвенцијата).

Член 2

Одделни изрази во овој закон го имаат следново значење:

1. Под "хемиски оружја" се подразбира следново, заедно или одделно:

а) токсични хемикалии и нивни составни делови, освен кога се применуваат за цел кога не се забранети со Конвенцијата и се додека видовите и количините се во согласност со ваквите цели,

б) муниција и средства специјално направени да предизвикаат смрт или други повреди преку нивната токсична содржина, а која би се ослободила преку активирање на ваква муниција и средства и

в) каква било опрема специјално направена за употреба директно поврзана со активирање на муниција и средства;

2. "Токсична хемикалија" е која било хемикалија која преку своето хемиско дејство на животните функции може да предизвика смрт, привремено онеспособување или трајна штета на луѓе и животни, при што ги вклучува сите такви хемикалии, без оглед на нивното потекло или начините на производство и без оглед дали се произведени во погони, во муниција или на друго место;

3. "Компонента" е кој било и да е хемиски реагенс кој учествува во која било фаза на производство на токсична хемикалија, без разлика на методот, при што вклучува која било клучна компонента на бинарниот или повеќекомпонентниот хемиски систем;

4. "Дејности кои не се забранети со Конвенцијата" се:

- индустриски, земјоделски, истражувачки, медицински, фармацевтски и други дејности,

- заштитни дејности директно поврзани со заштитата од токсични хемикалии и со заштитата од хемиските оружја,

- воени дејности кои не се однесуваат на употребата на хемиски оружја и кои не зависат од употребата на токсичните својства на хемикалиите како метод на војување и

- употреба на токсични хемикалии и на нивни прекурзори за контрола на демонстратори, во согласност со закон;

5. "Одговорно лице" е физичко или правно лице во својство на сопственик или корисник на земјиште, зграда, опрема и токсични хемикалии или нивни прекурзори кои се предмет на надзор според одредбите на Конвенцијата и има дозвола според членовите 6 и 7 на овој закон;

6. "Производство" на хемикалија е нејзино создавање преку хемиска реакција;

7. "Процесирање" на хемикалија е физички процес, како што е формулација, екстракција или прочистување, во кој една хемикалија не се претвора во друга;

8. "Потрошувачка" на една хемикалија е нејзино претворање во друга хемикалија преку хемиска реакција;

9. "Трговија" е увоз, извоз, продажба или каков и да е пренос на трети лица;

10. "Увоз" е секој случај на влез на токсична хемикалија или нејзин прекурзор во царинското подрачје на Република Македонија, без оглед на видот на употреба или примена дозволена за оваа хемикалија, согласно со царинските прописи;

11. “Извоз” е секој случај на излез на токсична хемикалија или нејзин прекурзор од царинското подрачје на Република Македонија;

12. “Транзит” е секој случај на трансфер на токсична хемикалија или нејзин прекурзор преку царинското подрачје на Република Македонија под царински надзор;

13. “Издвоена органска хемикалија” е секоја хемикалија која припаѓа на класата на хемиски соединенија составени од целосно јаглеродни соединенија, исклучувајќи ги оксидите, сулфидите и карбонатите на металите, кои може да бидат дефинирани со хемиско име, структурна формула (доколку е позната) и CAS регистрациски број (доколку е назначен);

14. “PSF хемикалија” е органска хемикалија која ги содржи елементите фосфор, сулфур или флуор;

15. “Организација” е Организацијата за забрана на хемиското оружје формирана од Конвенцијата и

16. “Меѓународна инспекција” е инспекцијата спроведена од инспекцискиот тим составен од инспектори и помошници инспектори на Организацијата.

II. ЗАБРАНИ ЗА РАЗВИВАЊЕ, ПРОИЗВОДСТВО, СКЛАДИРАЊЕ И УПОТРЕБА НА ХЕМИСКИ ОРУЖЈА

Член 3

Одлука за забрана или ограничување на трговијата со токсични хемикалии и со нивните прекурзори со земјите кои не се членки на Конвенцијата или согласно со одлука на Организацијата ќе донесе Владата на Република Македонија.

Член 4

Со овој закон на правните и физички лица им се забранува:

- 1) општи забрани:
 - развојот, производството или стекнувањето на друг начин, складирањето и чувањето на хемиските оружја,
 - преносот, директен или индиректен, на хемиско оружје на кое било физичко или правно лице,
 - употребата на хемиско оружје,
 - каква било воена подготовка за употреба на хемиско оружје,
 - помагањето, охрабрувањето или поттикнувањето, на кој било начин во извршувањето на активности забранети со Конвенцијата,
 - употребата на хемиски агенси за контрола на демонстранти како метод на војување и
 - да се ангажираат во каква било друга активност забранета со Конвенцијата;
- 2) забрани во однос на Листата бр. 1 од Анексот на хемикалии на Конвенцијата:
 - производството, стекнувањето, чувањето или употребата на хемикалии од Листата бр.1, доколку за тоа не е прибавена дозвола од Министерството за здравство - Биро за лекови. Министерот за здравство ги пропишува начинот и постапката за добивање дозвола за производство, стекнување, чување или употреба на хемикалии,
 - производството, стекнувањето, чувањето или употребата на хемикалии од Листата бр.1 надвор од територијата на Република Македонија, освен ако таквото производство, стекнување, чување или употреба се одвива на територијата на друга земја членка на Конвенцијата или се презема за легално транспортирање на наведените хемикалии во друга земја членка,
 - пренос на хемикалии од Листата бр. 1 надвор од територијата на Република Македонија во земја која не е членка на Конвенцијата и
 - повторен пренос во трети земји на хемикалии од Листата бр. 1 кои веќе биле пренесени во Република Македонија;
- 3) забрани во однос на Листата бр. 2 од Анексот на хемикалии на Конвенцијата:

- увозот и извозот на хемикалии од Листата бр. 2 во земја која не е членка на Конвенцијата, освен ако:

- производот содржи помалку од еден процент од 2А или 2А* хемикалија,
- производот содржи помалку од десет проценти од 2Б хемикалиите и
- производот се смета дека е производ за широка потрошувачка пакуван за малопродажба и за лична употреба и

4) забрани во однос на Листата бр. 3 од Анексот на хемикалии на Конвенцијата:

- извозот на хемикалии од Листата бр. 3 во земја која не е членка на Конвенцијата без притоа да се обезбеди потврда за краен корисник од надлежен државен орган на земјата која не е членка на Конвенцијата.

III. КОМИСИЈА - ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА

Член 5

(1) Владата на Република Македонија формира Комисија за имплементација на Конвенцијата (во натамошниот текст: Комисија).

(2) Комисијата е составена од претставници на Министерството за здравство - Биро за лекови, Министерството за надворешни работи, Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана, Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за економија, Министерството за финансии - Царинска управа и Дирекција за заштита и спасување.

(3) Комисијата од ставот (1) на овој член ги врши следниве работи:

- соработува со Организацијата и другите земји членки на Конвенцијата,
 - прибира податоци на национално ниво кои е должно да ги разменува со Организацијата според Конвенцијата,
 - го надгледува спроведувањето и примената на Конвенцијата,
 - им доставува на Организацијата и на другите земји членки податоци и информации за остварување на обврските на Република Македонија кои произлегуваат од Конвенцијата,
 - соработува во изготвувањето на договори кои Владата на Република Македонија ги склучува со Организацијата во согласност со Конвенцијата,
 - соработува при утврдувањето на барањата за покривање на трошоците кои се однесуваат на меѓународната инспекција,
 - соработува и ги придружува меѓународните инспекции на Организацијата и
 - во согласност со членот X на Конвенцијата соработува со Организацијата во случај на закана од употреба или фактичка употреба на хемиско оружје.
- (4) Комисијата за својата работа донесува деловник.
- (5) Административно-техничките работи на Комисијата ги врши Министерството за здравство - Биро за лекови.
- (6) Комисијата еднаш годишно доставува извештај за својата работа до Владата на Република Македонија.

IV. ОБВРСКИ НА ОРГАНИТЕ НА ДРЖАВНАТА УПРАВА

Член 6

(1) Производството на токсичните хемикалии и на нивните прекурзори, како и работата со капацитети за хемиско производство за целите кои не се забранети со Конвенцијата може да се извршуваат врз основа на дозвола издадена од Министерството за здравство и добиена согласност од Министерството за економија, Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за внатрешни работи и од Дирекцијата за заштита и спасување.

(2) Дозвола според ставот (1) од овој член е потребна и за секоја промена или адаптирање на капацитетот за производство на токсични хемикалии и на нивните прекурзори.

(3) При производството и прометот на токсични хемикалии и на нивните прекурзори се применуваат прописите за производство и промет на отрови.

(4) Регистар на издадените дозволи од овој член се чува во Министерството за здравство - Биро за лекови.

(5) Министерот за здравство ги пропишува формата и содржината на регистарот, како и начинот за негово водење.

Член 7

(1) Секој увоз, извоз и транзит на токсични хемикалии и нивните прекурзори, за цели кои не се забранети со Конвенцијата, се врши само врз основа на претходно издадена дозвола од Министерството за здравство - Биро за лекови, кое ги издава овие дозволи најдоцна во рок од 30 дена.

(2) Решение за увоз, извоз, транзит и складирање на токсични хемикалии и на нивните прекурзори ги издава Министерството за здравство три месеца по примането на комплетното барање.

(3) При издавањето на дозволите и решенијата од ставовите (1) и (2) од овој член се применуваат прописите за производство и промет на отрови.

(4) Регистар на издадените дозволи и решенија од ставовите (1) и (2) на овој член ќе се чува во Министерството за здравство - Биро за лекови.

(5) Министерот за здравство ги пропишува формата и содржината на регистарот, како и начинот за негово водење.

Член 8

(1) Надзор на увозот, извозот и транзитот на токсични хемикалии и на нивните прекурзори се врши од страна на Царинската управа, Министерството за внатрешни работи и Дирекцијата за заштита и спасување.

(2) Царинската управа дозволува влез на токсичните хемикалии и на нивните прекурзори во царинското подрачје, доколку подносителите, освен другата документација за примена на царинските прописи, ја поднесат и дозволата, односно решението според членот 7 од овој закон.

(3) Царинската управа, Министерството за внатрешни работи и Дирекцијата за заштита и спасување, кои во текот на нивната работа утврдиле повреда на овој закон или на Конвенцијата, се должни веднаш да ја информираат Комисијата.

Член 9

(1) Во случај на внесување на хемиско оружје и токсични хемикалии без претходно издадена дозвола од членот 7 став (1) на овој закон, Министерството за внатрешни работи ќе донесе решение за привремено одземање на хемиското оружје и токсичните хемикалии до правосилноста на одлуката донесена во кривична постапка.

(2) Хемиското оружје и токсичните хемикалии од ставот (1) на овој член се сместуваат во соодветните институции кои имаат магацини за сместување на хемиско оружје и токсични хемикалии.

(3) Министерот за здравство во согласност со министерот за економија, министерот за внатрешни работи, министерот за животна средина и просторно планирање и директорот на Дирекцијата за заштита и спасување ќе донесе подзаконски пропис за минималните технички и безбедносни услови што треба да ги исполнуваат магацините од ставот (2) на овој член и за начинот на чување и складирање на привремено одземеното хемиско оружје и токсични хемикалии.

(4) Трошоците за сместување на хемиското оружје и токсичните хемикалии од ставот (1) на овој член во магацините за сместување на хемиското оружје и токсичните хемикалии ги сноси сопственикот на оружјето и на хемикалиите.

Член 10

(1) Одговорното лице е должно на писмено барање на Министерството за надворешни работи и на Министерството за здравство - Биро за лекови, да им достават податоци за процесот на производство, потрошувачка и преработка на токсични хемикалии и на нивните прекурзори, податоци за капацитетите и техничката опрема и податоци за увозот, извозот, транзитот и складирањето, вклучувајќи и податоци за количествата на поединечни токсични хемикалии и на нивните прекурзори, како и податоци за производство на посебни органски хемикалии и PSF хемикалии.

(2) Одговорното лице е должно да поднесе и друга документација врз основа на посебно писмено барање на Министерството за надворешни работи и на Министерството за здравство - Биро за лекови.

Член 11

(1) Податоците за потребите за имплементацијата на Конвенцијата и на овој закон се чуваат во Министерството за надворешни работи.

(2) Со информациите класифицирани со степен на тајност согласно со закон, кои одговорното лице ги доставило до надлежните министерства и други органи на државната управа, надлежните органи се должни да постапуваат согласно со прописите за класифицирани информации.

Член 12

(1) Инспекцијата и надзорот на имплементацијата на Конвенцијата, на овој закон и на подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон ќе бидат извршувани во рамките на нивните овластувања, од страна на:

1) инспекторите на Министерството за внатрешни работи и на Дирекцијата за заштита и спасување (во натамошниот текст: инспектори) и

2) меѓународни инспектори, во согласност со мандатот кој произлегува од Конвенцијата и од меѓународен договор меѓу Република Македонија и Организацијата.

(2) Меѓународните инспектори од ставот (1) точка 2 на овој член имаат привилегии и имунитети согласно со Конвенцијата.

Член 13

(1) Инспекторите од членот 12 став (1) точка 1 на овој закон ги имаат следните овластувања:

1) да наредат мерки за отстранување на нерегуларностите и недостатоците во поглед на активностите според членовите 6 и 7, во одреден рок;

2) да го запрат, со наредба, производството, употребата, преработката, транзитот, трговијата и складирањето на токсични хемикалии и на нивните прекурзори и

3) да ги запрат, со наредба, сите активности во капацитетите за кои е потребна дозвола според членовите 6 и 7 од овој закон, доколку одговорното лице ја нема потребната дозвола.

(2) Инспекторот ја известува и Комисијата за преземените мерки кои произлегуваат од овластувањата утврдени во ставот (1) од овој член.

(3) Против решението на инспекторот од ставот (1) на овој член одговорното лице има право на жалба до надлежната комисија на Владата на Република Македонија за решавање во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(4) Жалбата од ставот (3) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

V. МЕЃУНАРОДНА ИНСПЕКЦИЈА

Член 14

(1) Известувањето за пристигнувањето на меѓународната инспекција се врши од страна на Министерството за надворешни работи, кое веднаш го известува претседателот на Комисијата или неговиот заменик за пристигнатото известување за пристигнување на меѓународни инспекциски тимови.

(2) Комисијата веднаш ја известува Владата на Република Македонија за секое известување за пристигнување на меѓународни инспекциски тимови.

(3) За текот на постапката за прием, придружба и испраќање на различните видови на меѓународна инспекција за хемиски оружја, за постапката за спроведување на меѓународната инспекција, за правата на Република Македонија и за овластувањата на тимот за придружба се применуваат соодветните одредби од Конвенцијата.

Член 15

Одговорното лице е должно да дозволи меѓународна инспекција, да соработува со тимот за придружба и да овозможи помош во изведувањето на меѓународната инспекција.

Член 16

(1) Меѓународните инспектори се придружувани од национален тим за придружба согласно со Конвенцијата.

(2) Тимот за придружба се грижи меѓународниот инспекциски тим во текот на вршењето на инспекцијата да се придружува кон обврските и да ги ужива правата кои се предвидени со одредбите на Конвенцијата.

(3) Тимот за придружба е предложен и определен од страна на претседателот на Комисијата, во консултации со нејзините членови. За членови на тимот можат да бидат определени:

- членови на Комисијата,
- други вработени во Министерството за здравство, Министерството за надворешни работи, Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана, Министерството за животна средина и просторно планирање и Дирекцијата за заштита и спасување и
- вработени кај одговорното лице.

(4) Шефот на тимот за придружба е претставник на Комисијата. Во случај на инспекција во рамките на воени установи, претседателот на Комисијата овластува претставник на Министерството за одбрана да го предводи тимот за придружба.

(5) Шефот на тимот за придружба издава усни наредби и упатства неопходни за изведување на инспекцијата, како и други наредби неопходни за исполнување на овластувањата и исполнување на обврската за соработка.

Член 17

Граничните точки на влез за меѓународната инспекција ги одредува министерот за внатрешни работи, во договор со министерот за надворешни работи.

VI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 18

За злоупотреба на хемиско оружје сторителот ќе се казни според одредбите на Кривичниот законик.

Член 19

(1) Со парична казна од 100.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице кое:

- 1) постапува на начин спротивен на одредбите од членот 4 ставови (3) и (4) на овој закон;
- 2) не добило соодветни дозволи пред да започне со производство на токсични хемикалии и на нивните прекурзори согласно со членот 6 од овој закон;
- 3) не добило соодветна дозвола за работа на установи за производство на токсични хемикалии и на нивните прекурзори пред почетокот на работата на установата, согласно со членот 6 од овој закон;
- 4) не добило соодветни дозволи за промена или адаптирање на установа за производство на токсични хемикалии пред почетокот на работа на установата, согласно со членот 6 став (2) од овој закон;

5) врши увоз, транзит, извоз, складирање и употреба на токсични хемикалии и на нивните прекурзори без соодветна дозвола, спротивно на членот 7 став (1) од овој закон;

6) постапува на начин спротивен на одредбите на членот 8 од овој закон;

7) постапува на начин спротивен на одредбите на членот 10 од овој закон;

8) не ги доставува бараните информации согласно со членот 10 од овој закон;

9) постапува на начин спротивен на одредбите на членот 11 став (2) од овој закон и

10) не дозволува меѓународна инспекција, согласно со членот 15 од овој закон.

(2) За прекршок од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна во износ од 30.000 до 50.000 денари.

(3) За прекршок од ставот (1) на овој член ќе се казни и физичко лице кое врши производство на токсични хемикалии или увезува, извезува или превезува токсични хемикалии, со парична казна во износ од 10.000 до 30.000 денари.

(4) За дејствијата од ставот (1) на овој член на правното или физичкото лице ќе му се изрече и мерка на безбедност одземање на предмети-стоки.

(5) За дејствијата од ставот (1) на овој член покрај паричната казна на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

(6) За дејствијата од ставот (1) на овој член покрај паричната казна на правното лице ќе му се изрече мерка за безбедност забрана на вршење на дејноста во траење од две до четири години, а на физичкото лице ќе му се изрече мерка за безбедност забрана на вршење на дејноста во траење од шест месеца до една година.

Член 20

(1) Со парична казна од 50.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице кое:

- 1) нема да достави друга барања документација за која е доставено посебно барање (член 10 став (2));
- 2) нема да овозможи помош на тимот за придружба во изведувањето на инспекцијата (член 15) и
- 3) не ги почитува наредбите и упатствата на шефот на тимот за придружба (член 16 став (5)).

(2) Со казна од 20.000 до 40.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице кое ќе направи прекршок според ставот (1) на овој член.

(3) Со казна од 10.000 до 20.000 денари ќе се казни физичкото лице кое ќе направи прекршок според ставот (1) на овој член.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 21

Подзаконските акти чие донесување е утврдено со овој закон ќе се донесат најдоцна во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 22

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR NDALIMIN E ZHVILLIMIT, PRODHIMIT, MAGAZINIMIT DHE PËRDORIMIT TË ARMËVE KIMIKE

I. DISPOZITAT E PËRGLITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen obligimet, ndalimet dhe përkufizimet, të cilat dalin nga Konventa për ndalimin e zhvillimit, prodhimit, magazinimit dhe të përdorimit të armëve kimike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/97), (në tekstin e mëtejshme: Konventa).

Neni 2

Nocione të veçanta në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. Me "Armë kimike" nënkuptohet si vijon, së bashku ose veças:

a) Kemikalie toksike dhe pjesët e tyre përbërëse, përveç kur përdoren për qëllim kur nuk janë të ndaluara me Konventën, dhe derisa llojet dhe sasitë janë në përputhje me qëllimet e këtilla;

b) Municion dhe mjete të bëra në mënyrë speciale që të shkaktojnë vdekje ose lëndime të tjera me përmbajtjen e tyre toksike, e që do të lirohej me aktivizimin e municionit dhe mjeteve të këtilla; dhe

c) Çfarëdo pajisje, e bërë në mënyrë speciale për përdorim të lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me aktivizimin e municionit dhe të mjeteve.

2. "Kemikalie toksike" është cilado kemikalie e cila me veprimin e vet kimik në funksionet jetësore mund të shkaktojë vdekje, paaftësim të përkohshëm ose dëm të përhershëm të njerëzve dhe të kafshëve, me ç'rast i përfshin të gjitha kemikaliet e atilla, pa marrë parasysh prejardhjen e tyre ose mënyrat e prodhimit, dhe pa marrë parasysh nëse janë prodhuar në reparte, në municion ose në vend tjetër.

3. "Komponentë" është cilido reagens kimik i cili merr pjesë në cilëndo fazë të prodhimit të kemikalieve toksike, pa marrë parasysh metodën, me ç'rast përfshin cilëndo komponentë kyçe të sistemit binar ose të sistemit shumëkomponent kimik.

4. "Veprimtari të cilat nuk janë të ndaluara me Konventën", janë:

- veprimtaritë industriale, bujqësore, kërkimore, mjekësore, farmaceutike dhe veprimtari të tjera;

- veprimtari mbrojtëse të lidhura drejtpërdrejt me mbrojtjen e kemikalieve toksike dhe me mbrojtje nga armët kimike;

- veprimtari luftarake të cilat nuk kanë të bëjnë me përdorimin e armëve kimike dhe që nuk varen nga përdorimi i cilësive toksike të kemikalieve si metodë e luftimit; dhe

- përdorimi i kemikalieve toksike dhe të prekursorëve të tyre për kontrollimin e demonstruesve, në përputhje me ligjin.

5. "Person përgjegjës" është personi fizik ose juridik në cilësinë e pronarit ose shfrytëzuesit të trullit, të ndërtesave, të pajisjes dhe të kemikalieve toksike ose të prekursorëve të tyre të cilët janë lëndë e mbikëqyrjes sipas dispozitave të Konventës dhe ka leje sipas neneve 6 dhe 7 të këtij Ligji.

6. "Prodhim, i kemikalies, është krijimi i saj me reaksion kimik.

7. "Procesim" i kemikalies është procesi fizik siç është formulimi, ekstraktimi, ose pastrimi, në të cilin një kemikalie nuk shndërrohet në tjetër.

8. "Harxhim" i një kemikalie, është shndërrimi i saj në kemikalie tjetër me reaksion kimik.

9. "Tregti" është importi, eksporti, shitja ose çfarëdo bartje në persona të tretë.

10. "Import" është çdo rast i hyrjes së kemikalieve toksike ose prekursori të saj në territorin doganor të Republikës së Maqedonisë, pa marrë parasysh llojin e përdorimit ose zbatimit të lejuar për këtë kemikalie, në pajtim me dispozitat doganore.

11. "Eksport" është çdo rast i daljes së kemikalies toksike ose prekursori të saj nga territori doganor i Republikës së Maqedonisë.

12. "Transit" është çdo rast transferimi të kemikalies toksike ose prekursori të saj nëpër territorin doganor të Republikës së Maqedonisë me mbikëqyrje doganore.

13. "Kemikalie e veçuar organike" është çdo kemikalie e cila i takon klasës së kompozimeve kimike të përbëra prej kompozimesh karbonike, duke përfshirë oksidet, sulfidet dhe karbonatet e metaleve, të cilat mund të jenë të përcaktuara me emër kimik, formulë strukturore (në qoftë se është e njohur) dhe CAS numri i regjistrit (në qoftë se është i shënuar).

14. "Kemikalia PSF" është kemikalie organike, e cila përmban elementet e fosforit, sulfurit ose të fluorit.

15. "Organizatë" është Organizata për ndalimin e armës kimike e formuar nga Konventa.

16. "Inspektim ndërkombëtar" është inspektimi i zbatuar nga ekipi i inspektimit të përbërë prej inspektorësh dhe ndihmës-inspektorësh të Organizatës.

II. NDALIMET PËR ZHVILLIMIN, PRODHIMIN, MAGAZINIMIN DHE PËRDORIMIN E ARMËVE KIMIKE

Neni 3

Vendim për ndalimin ose përkufizimin e tregtisë me kemikalie helmuese dhe me prekursorët e tyre me vendet të cilat nuk janë anëtare të Konventës ose në pajtim me vendimin e Organizatës, do të marrë Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 4

Me këtë ligj personave juridikë dhe fizikë iu ndalohej:

1) Ndalime të përgjithshme:

- zhvillimi, prodhimi ose fitimi në mënyrë tjetër, magazinimi dhe ruajtja e armëve kimike;

- transporti, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë i armëve kimike cilitdo person fizik ose juridik;

- përdorimi i armës kimike;

- çfarëdo përgatitje luftarake për përdorimin e armës kimike;

- ndihma, inkurajimi ose nxitja, në çfarëdo mënyre në kryerjen e aktiviteteve të ndaluara me Konventën;

- përdorimi i agenseve kimike për kontrollin e demonstruesve si metodë e luftimit; dhe

- të angazhohen në çfarëdo aktiviteti tjetër të ndaluar me Konventën.

2) Ndalime në bazë të Listës nr. 1 nga Aneksi i kemikalieve të Konventës:

- prodhimi, fitimi, ruajtja ose përdorimi i kemikalieve nga Lista nr. 1 në qoftë se për atë nuk është siguruar leje nga Ministria e Shëndetësisë - Byroja për barna. Ministri i Shëndetësisë përcakton mënyrën dhe procedurën e lëshimit të lejes për prodhimin, fitimin, ruajtjen ose përdorimin e kemikalieve;

- prodhimi, fitimi, ruajtja ose përdorimi i kemikalieve nga Lista nr. 1 jashtë territorit të Republikës së Maqedonisë, përveç nëse prodhimi, fitimi, ruajtja ose përdorimi i tillë zhvillohet në territorin e ndonjë vendi tjetër anëtare të Konventës ose merret për transport legal të kemikalieve të theksuara në vend tjetër anëtare;

- transporti i kemikalieve nga Lista nr. 1 jashtë territorit të Republikës së Maqedonisë në vend i cili nuk është anëtare e Konventës;

- transport i sërishëm i kemikalieve në vende të treta nga Lista numër 1, të cilat kanë qenë të transportuara në Republikën e Maqedonisë.

3) Ndalime në bazë të Listës nr. 2 nga Aneksi i kemikalieve të Konventës:

- importi dhe eksporti i kemikalieve nga Lista nr. 2 në vend i cili nuk është anëtare e Konventës, përveç nëse:

- prodhimi përmban më pak se një për qind nga 2A ose 2A* kemikalieve

- prodhimi përmban më pak se dhjetë për qind nga 2B kemikalieve

- prodhimi konsiderohet se është prodhim për konsumim të gjerë i paketuar për shitje me pakicë dhe për përdorim personal.

4) Ndalime në bazë të Listës nr. 3 nga Aneksi i kemikalieve të Konventës:

- eksportimi i kemikalieve nga Lista nr. 3 në vend i cili nuk është anëtare e Konventës pa u siguruar me këtë rast vërtetimi për shfrytëzuesin e fundit nga organi kompetent shtetëror të vendit i cili nuk është anëtare e Konventës.

III. KOMISIONI PËR IMPLEMENTIMIN E KONVENTËS

Neni 5

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë formon Komision për implementimin e Konventës (në tekstin në vijim: Komision).

(2) Komisioni përbëhet prej përfaqësuesish të: Ministrisë së Shëndetësisë - Byroja për barna, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Mbrojtjes, Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, Ministrisë së Ekonomisë, Ministrisë së Financave - Drejtoria Doganore dhe Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim.

(3) Komisioni nga paragrafi 1 të këtij neni i kryen punët si vijon:

- bashkëpunon me Organizatën dhe vendet e tjera-anëtare të Konventës;
- grumbullon të dhëna në nivel nacional, t cilat është e obliguar t'i këmbëjë me Organizatën sipas Konventës;
- e mbikëqyr zbatimin dhe realizimin e Konventës;
- u dorëzon Organizatës dhe vendeve tjera-anëtare të dhëna dhe informata për realizimin e detyrimeve të Republikës së Maqedonisë të cilat rrjedhin nga Konventa;
- bashkëpunon në përgatitjen e marrëveshjeve, të cilat i lidh Qeveria e Republikës së Maqedonisë me Organizatën në pajtim me Konventën;
- bashkëpunon gjatë përcaktimit të kërkesave për mbulimin e shpenzimeve të cilat kanë të bëjnë me inspektimin ndërkombëtar;
- bashkëpunon dhe i përmban inspektimet ndërkombëtare të Organizatës;
- në pajtim me Nenin X të Konventës bashkëpunon me Organizatën në rast të kanosjes nga përdorimi ose përdorimi faktik i armës kimike.

(4) Komisioni për punën e vet nxjerr rregullore.

(5) Punët administrative-teknike të Komisionit i kryen Ministria e Shëndetësisë - Biroja për barna.

(6) Komisioni një herë në vit dorëzon raport për punën e vet te Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

IV. DETYRAT E ORGANEVE TË ADMINISTRATËS SHTETËRORE

Neni 6

(1) Prodhimi i kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre si dhe puna me kapacitete për prodhimin kimik për qëllimet të cilat nuk janë të ndaluara me Konventën, mund të kryhen në bazë të lejes së lëshuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe pëlqimit të marrë nga Ministria e Ekonomisë, Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, Ministria e Punëve të Brendshme, dhe nga Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim.

(2) Leja sipas paragrafit 1 nga ky nen është e nevojshme dhe për secilin ndryshim ose adaptimin të kapacitetit për prodhimin e kemikalies toksike dhe prekursorëve të tyre.

(3) Gjatë prodhimit dhe qarkullimit të kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre zbatohen dispozitat për prodhimin dhe qarkullimin e helmeve.

(4) Regjistri i lejeve të lëshuara nga ky nen ruhet në Ministrinë e Shëndetësisë - Byroja për barna.

(5) Ministri i Shëndetësisë e përcakton formën dhe përmbajtjen e regjistrit, si dhe mënyrën e mbajtjes së tij.

Neni 7

(1) Secili import, eksport dhe transit i kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre, për qëllime të cilat nuk janë të ndaluara me Konventën, kryhet vetëm në bazë të lejes të lëshuar paraprakisht nga Ministria e Shëndetësisë - Byroja për barna, e cila i lëshon këto leje më së voni në afat prej 30 ditësh.

(2) Aktvendim për import, eksport, transit dhe magazinimi të kemikalieve toksike dhe prekursorëve e tyre merr Ministria e Shëndetësisë 3 muaj pas pranimit të kërkesës së kompletuar.

(3) Gjatë lëshimit të lejeve dhe aktvendimeve nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni zbatohen dispozitat për prodhimin dhe qarkullimin e helmeve.

(4) Regjistri i aktvendimeve dhe lejeve të lëshuara nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni do të ruhen në Ministrinë e Shëndetësisë - Byroj për barna.

(5) Ministri i Shëndetësisë e përcakton formën dhe përmbajtjen e regjistrit, si dhe mënyrën për mbajtjen e tij.

Neni 8

(1) Mbikëqyrjen e importit, eksportit dhe transitit të kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre e kryen Drejtoria Doganore, Ministria e Punëve të Brendshme dhe Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim.

(2) Drejtoria Doganore lejon hyrje të kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre në rajonin doganor, në qoftë se paraqitësit, përveç dokumentacionit tjetër për zbatimin e dispozitave doganore, e paraqesin edhe lejen, gjegjësisht aktvendimin sipas nenit 7 nga ky ligj.

(3) Drejtoria Doganore, Ministria e Punëve të Brendshme dhe Drejtoria për Mbrojtje dhe Shpëtim, të cilat gjatë punës së tyre kanë konstatuar cenimin e këtij ligji ose të Konventës, janë të obliguara ta informojnë menjëherë Komisionin.

Neni 9

(1) Në rast të futjes së armës kimike dhe kemikalieve toksike pa leje të lëshuar paraprakisht nga neni 7 paragrafi (1) të këtij Ligji, Ministria e Punëve të Brendshme do të marrë aktvendim për sekuestrimin e përkohshëm të armës kimike dhe kemikalieve toksike deri në plotfuqishmërinë e vendimit të marrë në procedurën penale.

(2) Arma kimike dhe kemikaliet toksike nga paragrafi (1) të këtij neni vendosen në institucione adekuate të cilat kanë magazina për vendosjen e armës kimike dhe kemikalieve toksike.

(3) Ministri i Shëndetësisë në pajtim me ministrin e Ekonomisë, ministrin e Punëve të Brendshme, ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinorët dhe drejtorin e Drejtorisë për Mbrojtje dhe Shpëtim do të sjellë akt nënligjor për kushtet minimale teknike dhe të sigurisë që duhet t'i plotësojnë magazinat nga paragrafi (2) të këtij neni dhe për mënyrën e ruajtjes dhe magazinimit të armës kimike të sekuestruar përkohësisht dhe kemikalieve toksike.

(4) Shpenzimet për vendosjen e armës kimike dhe kemikalieve toksike nga paragrafi (1) i këtij neni në magazina për vendosje të armës kimike dhe kemikalieve toksike, i bart pronari i armës dhe kemikalieve.

Neni 10

(1) Personi përgjegjës është i obliguar që me kërkesën me shkrim të Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe Ministrisë së Shëndetësisë - Byroja për barna t'u dërgojnë të dhëna për procesin e prodhimit, furnizimit dhe përpunimit të kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre, të dhëna për kapacitetin dhe pajisjen teknike, dhe të dhëna për importin, eksportin, transitin dhe magazinimin, duke përfshirë edhe të dhëna për sasinë e kemikalieve toksike të veçanta dhe prekursorëve të tyre, si dhe të dhëna për prodhimin e kemikalieve të veçanta organike dhe PSF kemikalie.

(2) Personi përgjegjës është i obliguar të dërgojë edhe dokumentacion tjetër në bazë të kërkesës së veçantë me shkrim të Ministrisë së Punëve të Jashtme dhe të Ministrisë së Shëndetësisë - Byroja për barna.

Neni 11

(1) Të dhënat për nevojat e implementimit të Konventës edhe të këtij ligj ruhen në Ministrinë e Punëve të Jashtme.

(2) Me informatat e klasifikuara me shkallë sekreti në pajtim me ligjin, të cilat personi përgjegjës ua ka dërguar ministrive adekuate dhe organeve tjera të administratës shtetërore, organet kompetente janë të obliguara të veprojnë në pajtim me dispozitat për informata të klasifikuara.

Neni 12

(1) Inspektimi dhe mbikëqyrja e implementimit të Konventës, të këtij ligji dhe akteve nënligjore të cilat dalin prej këtij ligji do të përmbahen, në suaza të autorizimeve të tyre, nga ana e:

1) Inspektorëve të Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe të Drejtorisë për Mbrojtje dhe Shpëtim (në tekstin në vijim: inspektorë); dhe

2) Inspektorëve ndërkombëtarë, në pajtim me mandatin i cili del nga Konventa dhe nga marrëveshja ndërkombëtare ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Organizatës.

(2) Inspektorët ndërkombëtarë nga pika 2 paragrafi (1) të këtij neni kanë privilegje dhe imunitete në pajtim me Konventën.

Neni 13

(1) Inspektorët nga neni 12 paragrafi (1) pika 1 nga ky ligj i kanë autorizimet në vijim:

1) të urdhërojnë masa për mënjanimin e parregullsive dhe mangësive në pikëpamje të aktiviteteve sipas neneve 6 dhe 7, në afat të caktuar;

2) të ndalojë, me urdhër, prodhimin, përdorimin, përpunimin, transitin dhe magazinimin e kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre;

3) ti ndalojë, me urdhër, të gjitha aktivitetet në kapacitet për të cilët është e nevojshme leja sipas nenin 6 dhe nenit 7 të këtij ligji në qoftë se personi përgjegjës nuk e ka lejen e nevojshme; dhe

(2) Inspektori e lajmëron edhe Komisionin për masat e ndërmarra të cilat dalin nga autorizimet e përcaktuara në paragrafin (1) nga ky nen.

(3) Kundër aktvendimit të inspektorit nga paragrafi (1) të këtij neni, personi përgjegjës ka të drejtë për ankesë të komisioni kompetent i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhje në shkallë të dytë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(4) Ankesa nga paragrafi (3) i këtij neni nuk e shtyn përmbahimin e vendimit.

V. INSPEKTIMI NDËRKOMBËTAR

Neni 14

(1) Njoftimi për arritjen e inspektimit ndërkombëtar kryhet nga ana e Ministrisë së Punëve të Jashtme, e cila menjëherë e lajmërojnë kryetarin e Komisionit ose zëvendësin e tij për njoftimin e pranuar për arritjen e ekipeve inspektuese ndërkombëtare.

(2) Komisioni menjëherë e lajmëron Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për secilin njoftim për arritjen e ekipeve inspektuese ndërkombëtare.

(3) Për rrjedhën e procedurës për pranim, shoqërim dhe dërgim të llojeve të ndryshme të inspektimit ndërkombëtar për armë kimike, për procedurën për zbatimin e inspektimit ndërkombëtar, për drejtat e Republikës së Maqedonisë dhe për autorizimet e ekipit për shoqërim, zbatohen dispozitat adekuate nga Konventa.

Neni 15

Personi përgjegjës është i obliguar të lejojë që inspektimi ndërkombëtar të bashkëpunojë me ekipin për shoqërim dhe të mundësojë ndihmë në zbatimin e inspektimit ndërkombëtar.

Neni 16

(1) Inspektorët ndërkombëtarë shoqërohen nga ekipi nacional për shoqërim në pajtim me Konventën.

(2) Ekipi për shoqërim kujdeset që ekipi i inspektimit ndërkombëtar gjatë kryerjes së inspektimit t'u përmbahet obligimeve dhe të gëzojë të drejtat të cilat janë të parapara me dispozitat e Konventës.

(3) Ekipi për shoqërim propozohet dhe caktohet nga ana e kryetarit të Komisionit, në konsultime me anëtarët e tij. Për anëtar të Ekipit mund të caktohen:

- anëtarë të Komisionit;

- të punësuar të tjerë në Ministrinë e Shëndetësisë, Ministrinë e Punëve të Jashtme, Ministrinë e Punëve të Brendshme, Ministrinë e Mbrojtjes, Ministrinë e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor dhe në Drejtorinë për Mbrojtje dhe Shpëtim; dhe

- të punësuar te personi përgjegjës.

(4) Shefi i ekipit për shoqërim është përfaqësues i Komisionit. Në rast të inspektimit në suaza të institucioneve ushtarake, kryetari i Komisionit autorizon përfaqësues të Ministrisë së Mbrojtjes që ta udhëheqë ekipin për shoqërim.

(5) Shefi i ekipit për shoqërim jep urdhra me gojë dhe udhëzime të domosdoshme për zbatimin e inspektimit, si dhe urdhra tjera të domosdoshme për plotësimin e autorizimit dhe plotësimin e obligimit për bashkëpunim.

Neni 17

Pikat kufitare të hyrjes për inspektim ndërkombëtar i përcakton ministri i Punëve të Brendshme, në marrëveshje me ministrin e Punëve të Jashtme.

VI. DISPOZITAT NDËSHKUESE

Neni 18

Për keqpërdorim të armës kimike kryerësi do të dënohet sipas dispozitave të Kodit penal.

Neni 19

(1) Me dënim me para prej 100.000 deri 300.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, i cili:

1) vepron në mënyrë në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (3) dhe (4) nga neni 4 të këtij ligji;

2) nuk ka marrë leje adekuate para se të fillojnë me prodhimin e kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre në pajtim me nenin 6 nga ky ligj;

3) nuk ka marrë leje adekuate për punë të institucioneve për prodhimin e kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre para fillimit të punës së institucionit, në pajtim me nenin 6 nga ky ligj;

4) nuk ka marrë leje adekuate për ndryshim ose adaptim të institucionit për prodhimin e kemikalieve toksike para fillimit të punës së institucionit, në pajtim me nenin 6 paragrafi (2) nga ky ligj;

5) kryen importin, transitin, eksportin, magazinimin dhe përdorimin e kemikalieve toksike dhe prekursorëve të tyre pa leje adekuate, në kundërshtim me nenin 7 paragrafi (1) nga ky ligj;

6) vepron në mënyrë të kundërt me dispozitat e nenit 8 nga ky ligj;

7) vepron në mënyrë të kundërt me dispozitat e nenit 10 nga ky ligj;

8) nuk i dorëzon informatat e kërkuara në pajtim me nenin 10 nga ky ligj;

9) vepron në mënyrë të kundërt me dispozitat e nenit 11, paragrafi (2) nga ky ligj; dhe

10) nuk lejon inspektim ndërkombëtar, në pajtim me nenin 15 nga ky ligj.

(2) Për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni do të dënohet edhe personi përgjegjës në personin juridik me dënim me para në shumë prej 30.000 deri në 50.000 denarë.

(3) Për kundërvajtje nga paragrafi (1) do të dënohet edhe personi fizik i cili kryen prodhimin e kemikalieve toksike ose importon, eksporton ose transporton kemikalie toksike, me dënim me para në shumë prej 10.000 deri në 30.000 denarë.

(4) Për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni personit juridik ose personit fizik do t'i kumtohen edhe masa për siguri marrje e lëndëve-mallra.

(5) Për veprimet nga paragrafi (1) të këtij ligji krahas dënimit me para, personit përgjegjës në personin juridik do t'i shqiptohet edhe masa për siguri ndalim i kryerjes së detyrës me përgjegjësi në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

(6) Пër veprimet nga paragrafi (1) të këtij ligji, krahas dënimit me para personit juridik do t'i shqiptohet edhe masa për siguri ndalim i kryerjes së veprimtarisë në kohëzgjatje prej dy deri katër vjet, ndërsa personit fizik do t'i shqiptohet masa për siguri ndalim i kryerjes së veprimtarisë në kohëzgjatje prej gjashtë muaj deri në një vit.

Нени 20

(1) Me dënim me para prej 50.000 deri 100.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, i cili:

1) nuk do të dorëzojë dokumentacion të kërkuar për të cilin është paraqitur kërkesë e veçantë (neni 10, paragrafi (2));

2) nuk do t'i mundësojnë ndihmë ekipit për shoqërim në zbatimin e inspektimit (neni 15); dhe

3) nuk i respektojnë urdhrat dhe udhëzimet e shefit të ekipit për shoqërim (neni 16 paragrafi (5)).

(2) Me dënim prej 20.000 deri më 40.000 denarë do të dënohet personi përgjegjës në personin juridik, i cili do të bëjë kundërvajtje sipas paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Me dënim prej 10.000 deri më 20.000 denarë do të dënohet personi fizik i cili do të bëjë kundërvajtje sipas paragrafi (1) të këtij neni.

VII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Нени 21

Aktet nënligjore sjellja e të cilave është përcaktuar me këtë ligj, do të nxirren më së voni në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Нени 22

Ky Ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1008.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА САНИТАРНАТА И ЗДРАВСТВЕНАТА ИНСПЕКЦИЈА

Се прогласува Законот за санитарната и здравствената инспекција,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 мај 2006 година.

Бр. 07-2219/1
31 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗАКОН

ЗА САНИТАРНАТА И ЗДРАВСТВЕНАТА ИНСПЕКЦИЈА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат надлежноста и организацијата на санитарната и здравствената инспекција, назначувањето на санитарните и здравствените инспектори, овластувањата и постапката за вршење на инспекцискиот надзор.

Член 2

Санитарната и здравствената инспекција опфаќа инспекциски надзор над спроведувањето на законите и другите прописи донесени врз основа на законите од областа на санитарно-хигиенската, епидемиолошката и здравствената заштита на населението, здравственото осигурување и евиденциите во областа на здравството.

Инспекцискиот надзор ги опфаќа просторот, објектите, просториите, уредите и опремата, дејностите и лицата кои вршат здравствена дејност, како и лицата кои на кој било начин можат штетно да влијаат врз здравјето на луѓето.

II. НАДЛЕЖНОСТ

Член 3

Работите на санитарната и здравствената инспекција ги врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат (во натамошниот текст: Инспекторатот), како орган во состав на Министерството за здравство.

Член 4

Во областа на санитарно-хигиенската и епидемиолошката заштита, Инспекторатот врши надзор особено над:

1) спроведувањето на општите и посебните мерки за спречување на појавата, раното откривање, спречувањето на ширењето и сузбивањето на заразните болести и на инфекциите, а по епидемиолошка индикација - кога постои опасност од причинител на инфекција на заразни болести и во објектите за производство и промет на храна;

2) здравствена исправност на предметите за општа употреба во производството и прометот: тоа: детски играчки, средства за одржување на чистотата, средства за одржување на лична хигиена, за нега и разубавување на лицето и телото и амбалажата за тие средства и определени предмети што при употреба доаѓаат во непосреден допир со кожа и слузница;

3) исполнување на условите за вршење на дејност согласно со посебни прописи во објекти од надлежност на санитарната и здравствената инспекција;

4) изворите на нејонизирачко зрачење;

5) производството и промет на опојните дроги, отровите и прекурзорите распоредени согласно со прописите во групата на отрови;

6) спроведувањето на мерките за заштита од штетни материи и влијанија врз здравјето на луѓето;

7) санитарно-хигиенските услови во објектите, просторот, просториите, уредите и опремата на лицата кои вршат здравствена дејност и дејности во областа на образованието, културата, социјалната заштита, спортот и рекреацијата, јавниот превоз, угостителството, туризмот, трговијата и другите стопански гранки;

8) лицата кои на работните места со својата здравствена состојба можат да го загрозат здравјето на населението, а по епидемиолошки индикации - кога постои опасност од причинител на инфекција на заразни болести и во објектите за производство и промет на храна;

9) ексхумацијата и преносот на умрените лица на територијата на Република Македонија и преку нејзините граници;

10) лицата, стоките и превозните средства на граничните премини, а во врска со заштитата на здравјето на населението од внесувањето и ширењето на заразните болести, како и над увозот на предметите за општа употреба и опасните материи;

11) инфраструктурните и другите објекти во случај на елементарни непогоди и други вонредни услови;

12) создавањето, селектирањето, пакувањето и одлагањето на медицинскиот отпад и

13) заштитата од штетните дејствија на пушењето на тутун и другите производи од тутун.

Инспекторатот дава согласности и мислења во постапката за издавање на одобренија за градба, како и други согласности и мислења на барање од надлежен орган утврдени со закон или друг пропис донесени врз основа на закон.

Инспекторатот врши и други работи што се во негова надлежност согласно закон.

Член 5

Во областа на здравствената заштита и здравственото осигурување, Инспекторатот врши надзор особено над:

- 1) остварувањето на правата од здравствената заштита;
- 2) остварувањето на правата од здравственото осигурување;
- 3) вршењето на здравствена дејност согласно со одобрение донесено од надлежен орган;
- 4) вршењето на дополнителната дејност согласно со потпишаните договори;
- 5) придржувањето на условите во текот на работењето во поглед на просторот, опремата и кадарот за вршење на определени здравствени дејности согласно со прописите од здравствената заштита;
- 6) распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во здравствените установи;
- 7) извршувањето и содржината на систематските и превентивните здравствени прегледи;
- 8) евиденциите во областа на здравството и
- 9) општите акти на здравствените установи особено на:
 - организацијата и начинот на укажувањето на итна медицинска помош,
 - начинот на користењето и одржувањето на медицинската опрема,
 - нега на болните и домашно лекување,
 - приемот на корисниците при укажувањето на примарна, специјалистичко-консултативна здравствена заштита и болничка здравствена заштита,
 - начинот на спроведувањето на внатрешниот надзор над стручната работа на здравствените работници и соработници и
 - видот и користењето на работна облека.

Член 6

Во вршењето на инспекцискиот надзор Инспекторатот може да побара стручно мислење од заводите за здравствена заштита и други стручни установи и правни лица, ако за утврдување на битни факти или околности е потребно стручно мислење.

Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, санитарните и здравствените инспектори утврдат потреба можат до министерот за здравство да иницираат постапка за стручен надзор над стручната работа на здравствената установа, согласно со Законот за здравствената заштита.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА

Член 7

Со работата на Инспекторатот раководи директор кој го именува и разрешува на предлог на министерот за здравство, Владата на Република Македонија. Во отсуство на директорот го заменува раководен државен службеник од Инспекторатот кој тој ќе го определи.

За директор може да биде именувано лице кое покрај општите услови пропишани со прописите за државни службеници, има високо образование - медицински факултет, положен стручен испит, со најмалку пет години работно искуство во струката.

Член 8

Инспекцискиот надзор во рамките на надлежноста на Инспекторатот го вршат државни санитарни и здравствени инспектори (во натамошниот текст: инспектори).

Инспектор може да биде лице кое ги исполнува општите услови утврдени со Законот за државните службеници, има високо образование - медицински факултет, положен стручен испит и најмалку една година работно искуство во струката.

Инспекторите ги назначува министерот за здравство во согласност со одредбите од Законот за државните службеници.

Член 9

Директорот на Инспекторатот донесува годишна програма за работа на Инспекторатот и го организира нејзиното спроведување.

Директорот изготвува годишен извештај за работата на Инспекторатот и го доставува до министерот за здравство и Владата на Република Македонија, најдоцна до крајот на јануари во тековната година. По потреба во тековната година подготвува вонредни извештаи за одделни области или определени состојби.

Извештајот за работа е достапен за јавноста.

Член 10

Директорот на Инспекторатот, односно раководниот државен службеник од членот 7 став 1 на овој закон е должен да:

- ја организира и координира работата на Инспекторатот,
- врши увид над работата на инспекторите,
- ја усогласува работата на инспекторите и
- дава задолжителни инструкции за работа на инспекторите, стручна помош и друго.

Член 11

Организационата поставеност на Инспекторатот поблиску се уредува со актот за организација на Министерството за здравство.

Називот на работните места, описот на работните задачи и условите што треба да ги исполнат инспекторите за да ги вршат утврдените работни задачи, како и бројот на извршителите, се утврдуваат со актот за систематизацијата на работните места, што го донесува министерот за здравство.

Член 12

Овластувањето за вршење на инспекциски надзор, инспекторот го потврдува со службена легитимација.

Формата и содржината на образецот на службената легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање и одземање го пропишува министерот за здравство.

Службената легитимација на инспекторот ја издава министерот за здравство.

Член 13

Министерството за здравство, по предлог на директорот, се грижи за унапредувањето на работата и стручното усовршување на инспекторите, иницира и организира одржување на стручни и советодавни обуки заради единствена примена на законите и другите прописи кои ги спроведува Инспекторатот и ја поттикнува меѓусебната соработка со другите органи на државната управа за прашања од заеднички интерес.

Член 14

Правните и физичките лица кои вршат самостојна дејност или професија, должни се да овозможат непречено вршење на инспекцискиот надзор и на барање на инспекторот да даваат вистинити и точни податоци, информации, мостри и други материјали, без надоместок, како и да овозможат привремено одземање на документацијата или други предмети кои можат да послужат како доказ во судската постапка.

IV. ОВЛАСТУВАЊА И ОДГОВОРНОСТИ

Член 15

Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен да ги прегледа сите работни и помошни простории, односно простори, документација, пропишаната евиденција, опремата како и предметите за работа коишто подлежат на инспекциски надзор, да побара изјава од одговорните вработени, изјави од сведоци, мостри за анализи, брисеви, а по потреба можат да користат услуги на други стручни правни лица.

Член 16

Инспекторот го врши инспекцискиот надзор без претходна најава, но пред почетокот на вршењето на самиот надзор е должен да го извести одговорното лице за вршењето на инспекцискиот надзор и да се легитимира.

Член 17

Инспекторите во вршењето на инспекцискиот надзор се овластени да:

1) забранат користење на работни и јавни простории, уреди и опрема до отстранување на санитарно-хигиенските недостатоци што влијаат штетно врз животот и здравјето на луѓето;

2) забранат употреба на јавни објекти кои работат без претходна согласност или одобрение за работа од надлежниот орган;

3) наредат отстранување на недостатоци, односно неправилности во согласност со законите и другите прописи со кои се уредува заштитата на здравјето на луѓето;

4) наредат спроведување на санитарно-хигиенските мерки заради спречување и сузбивање на заразни болести;

5) наредат отстранување од работа на лица кои со својата здравствена состојба можат да го загрозат животот и здравјето на луѓето;

6) забранат собирање на граѓани во јавни објекти или на јавни места ако постои опасност од ширење на заразна болест;

7) забранат дејност во објект кој претставува непосредна опасност за ширење на заразни болести и епидемија;

8) наредат отстранување на недостатоци, односно неправилности при спроведување на дезинфекција и стерилизација во здравствени или други установи;

9) забранат употреба на површински води и јавни базени (спортско- рекреативни, здравствени, козметички базени и слично), ако не се преземени потребните мерки за безбедно користење;

10) наредат отстранување на недостатоци во технолошкиот процес кои доведуваат до производство на здравствено неисправни предмети за општа употреба;

11) забранат работа на уреди и објекти што испуштаат штетни материи или на друг начин штетно влијаат врз здравјето и животот на граѓаните;

12) забранат вршење на здравствена дејност ако се врши спротивно на прописите за здравствена заштита и

13) преземаат и други мерки за кои се овластени со закон и други прописи.

Член 18

Ако инспекторот во текот на вршењето на инспекцискиот надзор утврди повреда на закон или друг пропис над чија примена врши надзор друг орган на државната управа, го известува надлежниот орган на државната управа.

Член 19

Инспекторот е одговорен, ако:

1) при вршење на инспекцискиот надзор со решение не нареди преземање на мерки и дејства кои по законот бил должен да ги преземе;

2) ги пречекори своите законски овластувања;

3) ја злоупотреби службената должност;

4) не поднесе пријава, односно не ги известил надлежните органи за утврдените недостатоци и

5) не се легитимира пред почнувањето на вршењето на инспекцискиот надзор.

Постапката за утврдување на дисциплинска одговорност на инспектор се води согласно со Законот за државните службеници.

Член 20

Инспекторот е должен во текот и по престанокот на неговото работење, да ги чува сите податоци што ги дознал при вршењето на инспекцискиот надзор, а претставуваат класифицирани информации со соодветен степен на тајност определен со закон.

Одредбите од ставот 1 на овој член важат и за стручните установи и правните лица од кои е побарано стручно мислење.

V. НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ВРШЕЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 21

Инспекцискиот надзор инспекторот го врши преку:

- редовен инспекциски надзор,
- вонреден инспекциски надзор и
- контролен инспекциски надзор.

Член 22

Редовниот инспекциски надзор опфаќа надзор над спроведување на законите и другите прописи од областа на санитарно-хигиенската, епидемиолошката, здравствената заштита, здравственото осигурување и евиденциите од областа на здравството од страна на правните и физичките лица кои се должни да ги применуваат овие прописи.

Член 23

Вонредниот инспекциски надзор се врши врз основа на иницијативи, претставки и предлози поднесени од државни органи, правни и физички лица, како и во случај на опасност и појава на епидемии и други околности по оценка на Инспекторатот.

Член 24

Контролен инспекциски надзор се врши по истекот на рокот определен во решението донесено од инспекторот.

Член 25

За извршениот инспекциски надзор, добиените податоци и констатираната фактичка состојба, инспекторот е должен да состави записник.

Доколку инспекторот утврди дека не се применуваат законите, прописите и други акти, донесува решение со кое се наредува извршување на определени мерки во одреден рок кој го определува инспекторот.

Инспекторот е должен да ѝ достави примерок од записникот и решението на странката кај која е извршен инспекцискиот надзор.

Член 26

Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторите постапуваат според одредбите од Законот за општата управна постапка, освен кога е тоа поинаку определено со овој закон.

Член 27

Во случаи кога ќе утврдат постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на граѓаните, инспекторите издаваат усна наредба за итно и неодложно отстранување на недостатоци, која се констатира со записник.

Во случаите од ставот 1 на овој член, инспекторите донесуваат решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

Член 28

Против решението на инспекторот може да се поднесе жалба до министерот за здравство во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решението.

Министерот за здравство најдоцна во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата, ќе донесе решение по жалбата.

Жалбата од ставот 1 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 29

Ако инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека со повреда на закон или друг пропис е сторен прекршок или кривично дело е должен без одлагање да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, односно пријава за кривично дело.

Надлежниот орган пред кој се поведува постапката од ставот 1 на овој член, должен е да го извести инспекторот за текот и исходот на постапката.

Ако при вршењето инспекциски надзор инспекторот утврди прекршок за кој со посебен закон е предвидена мандатна казна, изрекува мандатна казна на самото место на прекршокот.

Член 30

Трошоците на инспекцискиот надзор во постапките поведени по барање на странка согласно со закон, паѓаат на товар на странката.

Основни критериуми за утврдување на висината на трошоците во постапката се реалните трошоци направени при спроведувањето на постапката при вршењето на инспекцискиот надзор.

Начинот на пресметување и висината на трошоците во постапките од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот .

VI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 31

Со парична казна од 50.000 до 250.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) оневозможи непречено вршење на инспекцискиот надзор и на барање на инспекторот не дава вистинити и точни податоци, информации, мостри и други материјали, без надоместок или оневозможи привремено одземање на документацијата или други предмети кои можат да послужат како доказ во судската постапка (член 14) и

2) не постапи по усна наредба издадена од инспектор за итно и неодложно отстранување на недостатоци при постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на граѓаните (член 27 став 1).

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 10.000 до 50.000 денари и физичко лице кое врши самостојна дејност или професија .

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 10.000 до 50.000 денари и одговорното лице во правното лице.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 32

Министерот за здравство во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе прописите чие донесување е утврдено со овој закон.

До денот на донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член ќе продолжат да се применуваат подзаконските прописи што биле во сила пред влегувањето во сила на овој закон, доколку не се во несогласност со овој закон.

Член 33

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за санитарната и здравствената инспекција ("Службен весник на Република Македонија" број 19/95).

Член 34

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR INSPEKTIMIN SANITAR DHE SHËNDETËSOR

I. DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kompetenca dhe organizimi i inspektimit sanitар dhe shëndetësor, caktimi i inspektorëve sanitарë dhe shëndetësorë, autorizimet dhe procedurat për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

Neni 2

Inspektimi sanitар dhe shëndetësor përfshin mbikëqyrjen inspektuese mbi zbatimin e ligjeve dhe dispozitave tjera të sjella në bazë të ligjeve nga sfera e mbrojtjes sanitare-higjienike, epidemiologjike dhe shëndetësore të popullatës, sigurimi shëndetësor dhe evidencat në sferën e shëndetësisë.

Mbikëqyrja inspektuese përfshin hapësirën, objektet, lokalet, instalimet dhe pajisjen, veprimtaritë dhe personat të cilët kryejnë veprimtari shëndetësore, si dhe personat të cilët në çfarëdo mënyre mund të ndikojnë дëmshëm në shëndetin e njerëzve.

II. KOMPETENCAT

Neni 3

Punët e inspektimit sanitар dhe shëndetësor i kryen Inspektorati sanitар dhe shëndetësor shtetëror (teksti në vijim: Inspektorat), si organ në пërbërjen e Ministrisë së Shëndetësisë.

Neni 4

Në sferën e mbrojtjes sanitare-higjienike dhe epidemiologjike, Inspektorati kryen mbikëqyrje veçanërisht mbi:

1) zbatimin e masave të пërgjithshme dhe të veçanta për pengimin e paraqitjes, zbulimin e hershëm, pengimin e пërhapjes dhe mposhtjen e sëmundjeve ngjitëse dhe të infektiveve, e pas indikacionit epidemiologjik - kur ekziston rrezik nga shkaktari i infektiveve të sëmundjeve ngjitëse dhe në objektet për prodhimtari dhe qarkullim të ushqimit;

2) rregullshmërinë shëndetësore të sendeve për пërdorim të пërgjithshëm në prodhimtari dhe qarkullimit, dhe atë: lodrave për fëmijë, mjeteve për mirëmbajtjen e pastërtisë, mjete për mirëmbajtjen e higjienës personale, për пërkujdesjen dhe zбukurimin e fytyrës dhe trupit dhe ambalazh për ato mjete dhe sende të caktuara ku gjatë пërdorimit vjen deri në prekje të drejtpërdrejtë me lëkurën dhe mukozën;

3) plotësimin e kushteve për kryerjen e veprimit në pajtim me dispozita të veçanta në objekte me kompetencë të inspektimit sanitар dhe shëndetësor;

4) burimet e rrezatimeve të pajonizuar;

5) prodhimin dhe qarkullimin e lëndëve narkotike, helmet dhe prekurzorët të sistemuar në pajtim me dispozitat në grupet e helmeve;

6) zbatimin e masave për mbrojtjen nga materiet e дëmshme dhe ndikimet ndaj shëndetit të njerëzve;

7) kushtet sanitare-higjienike në objektet, hapësirën, lokalet, instalimet dhe pajisjet e personave të cilët kryejnë veprimtari shëndetësore dhe veprimtari në sferën e arsimit, kulturës, mbrojtjes sociale, sportit dhe rekreacionit, transportit publik, hotelerisë, turizmit, tregtisë dhe degëve tjera ekonomike;

8) personat të cilët në vendet e punës me gjendjet e tyre shëndetësore mund që ta rrezikojnë shëndetin e popullatës, kurse pas indikacioneve epidemiologjike - kur ekziston rrezik nga shkaktuesi të infeksionit të sëmundjeve ngjitëse dhe në objektet për prodhimin dhe qarkullimin e ushqimit;

9) ekshumimin dhe bartjen e personave të vdekur në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe jashtë kufijve të saj;

10) personat, mallrat dhe mjetet transportuese në kalimet kufitare, kurse lidhur me mbrojtjen e shëndetit të popullatës nga bartja dhe пërhapja e sëmundjeve ngjitëse, si dhe mbi importin e sendeve për пërdорим të пërgjithshëm dhe materieve të rrezikshme;

11) infrastrukтурën dhe objektet tjera në raste të fatkeqësive elementare dhe kushte të jashtëzakonshme të tjera;

12) krijimin, selektimin, paketimin dhe shlyerjen e mbeturinave mjekësore;

13) mbrojtjen nga ndikimet e дëmshme të pirjes së duhanit dhe prodhimeve tjera nga duhani.

Inspektorati jep pajtueshmëri dhe mendime në procedurën për nxjerrjen e lejeve për ndërtim, si dhe pajtueshmëri tjera dhe mendime me kërkesën e organit kompetent të caktuara me ligj ose dispozitë tjetër të nxjerrë në bazë të ligjit.

Inspektorati bën edhe punë të tjera të cilat janë në kompetencën e tij në pajtim me ligjin.

Neni 5

Në sferën e mbrojtjes shëndetësore dhe sigurimit shëndetësor, Inspektorati kryen mbikëqyrje veçanërisht mbi:

- 1) realizimin e të drejtave të mbrojtjes shëndetësore;
- 2) realizimin e të drejtave të sigurimit shëndetësor;
- 3) kryerjen e veprimtarisë shëndetësore në pajtim me lejen e nxjerrë nga organi kompetent;
- 4) kryerjen e veprimtarisë plotësuese në përputhje me marrëveshjet e nënshkruara;
- 5) përmbajtjen ndaj kushteve gjatë punës në pikëpamje të hapësirës, pajisjes dhe kuadrit për kryerjen e veprimtarive të caktuara shëndetësore në pajtim me dispozitat nga mbrojtja shëndetësore;
- 6) orarin, fillimin dhe mbarimin e kohës së punës në institucionet shëndetësore;
- 7) zbatimin dhe përmbajtjen e kontrolleve sistematike dhe preventive shëndetësore;
- 8) evidencën në sferën e shëndetësisë dhe
- 9) aktet e përgjithshme të institucioneve shëndetësore veçanërisht në:
 - organizimin dhe mënyrën e ofrimit të ndihmës mjekësore urgjente;
 - mënyrën e përdorimit dhe mirëmbajtjes së pajisjes mjekësore;
 - kujdesin e të sëmurëve dhe mjekimin shtëpiak;
 - pranimin e shfrytëzuesve gjatë ofrimit të mbrojtjes primare shëndetësore, mbrojtjes specialiste-konsultative shëndetësore dhe mbrojtjes shëndetësore spitalore;
 - mënyrën e zbatimit të kontrollit të brendshëm mbi punën profesionale të punëtorëve dhe bashkëpunëtorëve shëndetësor, dhe
 - pamjen dhe shfrytëzimin e veshje së punës.

Neni 6

Në kryerjen e punës inspektuese Inspektorati mund të kërkojë mendim profesional nga entet për mbrojtjen shëndetësore dhe institucione tjera profesionale dhe persona juridikë, nëse për verifikimin e fakteve të rëndësishme ose rrethanave është i nevojshëm mendimi profesional.

Nëse gjatë kryerjes së kontrollit inspektues, inspektorët sanitarë dhe shëndetësorë konstatojnë nevojë, te ministri i Shëndetësisë mund të nisë procedurë për mbikëqyrje profesionale mbi punën profesionale të institucionit shëndetësor, në pajtim me Ligjin për mbrojtje shëndetësore.

III. ORGANIZIMI

Neni 7

Me punën e Inspektoratit udhëheq drejtori, të cilin e emëron dhe shkarkon me propozim të ministrit të Shëndetësisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë. Në mungesë të drejtorit, e zëvendëson nëpunës udhëheqës shtetëror nga Inspektorati të cilin ai do ta caktojë.

Drejtor mund të emërohet personi i cili, përveç kushteve të përgjithshme të përcaktuara me dispozitat për nëpunësit shtetërorë, ka arsim sipëror - fakultetin e mjekësisë, provimin e dhënë profesional, së paku pesë vjet përvojë pune në profesion.

Neni 8

Mbikëqyrja inspektuese në suazat e kompetencës së Inspektoratit e kryejnë inspektorë sanitarë dhe shëndetësorë shtetërorë (teksti në vijim: inspektorë).

Inspektor mund të bëhet person i cili i plotëson kushtet e përgjithshme të përcaktuara me Ligjin për nëpunës shtetërorë, ka arsim sipëror - fakultetin e mjekësisë, provimin e dhënë profesional dhe së paku një vit përvojë pune në profesion.

Inspektorët i cakton ministri i Shëndetësisë në pajtim me dispozitat e Ligjit për nëpunës shtetërorë.

Neni 9

Drejtori i Inspektoratit sjell program vjetor për punën e Inspektoratit dhe e organizon zbatimin e tij.

Drejtori përpilon raport vjetor për punën e Inspektoratit dhe e dërgon pranë ministrit të Shëndetësisë dhe Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, më së voni deri në fundin e muajit janar të vitin në vijim. Sipas nevojës në vitin rrjedhës përgatit raporte të jashtëzakonshme për sfera të veçanta ose situata të caktuara.

Raporti për punën është i arritshëm për opinionin.

Neni 10

Drejtori i Inspektoratit, gjegjësisht nëpunësi udhëheqës shtetëror nga neni 7 paragrafi 1 i këtij ligji është i obliguar të:

- organizojë dhe koordinojë punën e Inspektoratit;
- bëjë kontroll mbi punën e inspektorëve;
- harmonizojë punën e inspektorëve, dhe
- japë instruksione të detyrueshme për punë inspektorëve, ndihmë profesionale etj.

Neni 11

Struktura organizuese e Inspektoratit rregullohet më së afërmi me aktin për organizimin të Ministrisë së Shëndetësisë.

Emërtimi i vendeve të punës, përkrahimi i detyrave të punës dhe kushtet që duhet t'i plotësojnë inspektorët që t'i kryejnë detyrat e përcaktuara të punës, si dhe numri i realizuesve, përcaktohen me akt për sistematizimin e vendeve të punës, që e nxjerr ministri i Shëndetësisë.

Neni 12

Autorizimin për kryerjen e kontrollit inspektues, inspektori e vërteton me legjitimacion zyrtar.

Formën dhe përmbajtjen e formularit të legjitimacionit zyrtar nga paragrafi 1 i këtij neni, mënyrën e lëshimit të tij dhe marrjen e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Legjitimacionin zyrtar inspektorit ia lëshon ministri i Shëndetësisë.

Neni 13

Ministria e Shëndetësisë, me propozim të drejtorit, kujdeset për përparimin e punës dhe aftësimin profesional të inspektorëve, inicion dhe organizon mbajtjen e stërvitjeve profesionale dhe këshillëdhënëse për zbatim unik të ligjeve dhe të dispozitave tjera të cilat i zbaton Inspektorati dhe e nxit bashkëpunimin e ndërsjellë me organet tjera të administratës shtetërore për çështje me interes të përbashkët.

Neni 14

Personat juridikë dhe fizikë, të cilët kryejnë veprimtari ose profesion të pavarur, janë të obliguar të mundësojnë kryerjen e mbikëqyrjes inspektues pa pengesa dhe me kërkesën e inspektorit të japin të dhëna të sakta dhe të vërteta, informata, mostra dhe materiale tjera, pa kompensim, si dhe të mundësojnë marrjen e përkohshme të dokumentacionit ose sendeve tjera të cilat mund të shërbejnë si dëshmi në procedurën gjyqësore.

IV. AUTORIZIMET DHE PËRGJEGJËSITË

Neni 15

Në kryerjen e mbikëqyrjes inspektues, inspektori është i autorizuar t'i kontrollojë të gjitha lokalet për punë dhe ndihmëse, gjegjësisht hapësirat, dokumentacionin, evidencën e përcaktuar, pajisjet, si dhe sendet për punë të

cilat i nënshtrohen të mbikëqyrjes inspektuese, të kërkojë deklaratë nga të punësuarit përgjegjës, deklarata nga dëshmitarët, mostra për analiza, brise, e sipas nevojës mund të shfrytëzohen shërbime nga persona tjerë juridikë profesionalë.

Neni 16

Inspektori e kryen mbikëqyrjen inspektues pa paralajmërim paraprak, por para fillimit të kryerjes së vetë mbikëqyrjes, është i obliguar ta lajmërojë personin përgjegjës për kryerjen e mbikëqyrjes inspektues dhe të legjitimohet.

Neni 17

Inspektorët në kryerjen e mbikëqyrjes inspektues janë të autorizuar të:

1) ndalojnë shfrytëzimin e lokaleve të punës dhe publike, pajisje dhe aparate deri evitimin e mangësive sanitare-higjienike që ndikojnë dëmshëm ndaj jetës dhe shëndetit të njerëzve;

2) ndalojnë përdorimin e objekteve publike të cilat punojnë pa pajtimin paraprak ose leje për punë nga organi kompetent;

3) urdhërojnë evitimin e mangësive, gjegjësisht parregullsisve në pajtim me ligjet dhe dispozitat tjera me të cilat rregullohet mbrojtja e shëndetit të njerëzve;

4) urdhërojnë zbatimin e masave sanitare-higjienike për shkak të pengimit dhe zhdukjen e sëmundjeve ngjitëse;

5) urdhërojnë mënjanimin nga puna të personave të cilët me gjendjen e tyre shëndetësore mund ta rrezikojnë shëndetin dhe jetën e njerëzve;

6) ndalojnë tubimin e qytetarëve në objekte publike ose në vende publike nëse ekziston rrezik nga përhapja e sëmundjes ngjitëse;

7) ndalojnë veprimtari në objekt i cili paraqet rrezik të drejtpërdrejtë për përhapjen e sëmundjeve ngjitëse dhe të epidemisë;

8) urdhërojnë evitimin e mangësive, gjegjësisht parregullsisve gjatë zbatimit të dezinfektimit dhe sterilizimit në institucione shëndetësore ose në institucione tjera;

9) ndalojnë përdorimin e ujërave sipërfaqësore dhe basene publike (sportive-rekreative, shëndetësore, basene kozmetike dhe të ngjashme) nëse nuk janë ndërmarrë masa të nevojshme për shfrytëzim të sigurt;

10) urdhërojnë evitimin e mangësive në procesin teknologjik, të cilat sjellin deri të prodhimi i lëndëve shëndetësore të parregullta për përdorim të përgjithshëm;

11) ndalojnë punën në aparate dhe objekte që lëshojnë materie të dëmshme ose në mënyrë tjetër dëmshëm ndikojnë ndaj shëndetit dhe jetës së qytetarëve;

12) ndalojnë kryerjen e veprimtarisë shëndetësore nëse kryhet në kundërshtim me dispozitat për mbrojtjen shëndetësore; dhe

13) ndërmarrin edhe masa tjera për të cilat janë të autorizuar me ligj dhe dispozita tjera.

Neni 18

Nëse inspektori gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese konstaton cenim të ligjit ose dispozite tjetër mbi zbatimin e të cilit kryen mbikëqyrje organ tjetër i administratës shtetërore, e lajmëron organin kompetent të administratës shtetërore.

Neni 19

Inspektori është përgjegjës, nëse:

1) Gjatë kryerjes të mbikëqyrjes inspektuese me aktvendim nuk urdhëron të ndërmerren masa dhe veprime të cilat me ligj ka qenë i obliguar t'i ndërmarrë;

2) i ka tejkaluar autorizimet e veta ligjore;

3) e ka keqpërdorë detyrën zyrtare;

4) nuk dorëzon fletëparaqitje, gjegjësisht nuk i paralajmëron organet kompetente për mangësitë e konstatuara; dhe

5) nuk legjitimohet para fillimit të kryerjes të mbikëqyrjes inspektuese.

Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore të inspektorit bëhet në pajtim me Ligji për nëpunës shtetërorë.

Neni 20

Inspektori është i obliguar që gjatë dhe pas pushimit të tij nga puna, t'i ruajë të gjitha të dhënat që i ka kuptuar gjatë kryerje së mbikëqyrjes inspektues, ndërsa paraqesin informata të klasifikuara me shkallë adekuate të fshehtësisë të përcaktuara me ligj.

Dispozitat nga paragrafi 1 të këtij neni vlejnë edhe për institucionet profesionale dhe personat juridikë nga të cilët është kërkuar mendim profesional.

V. MËNYRA DHE PROCEDURA PËR KRYERJEN E MBIKËQYRJES INSPEKTUESE

Neni 21

Mbikëqyrjen inspektuese inspektori e kryen nëpërmjet:

- mbikëqyrjes inspektuese të rregullt,
- mbikëqyrjes inspektuese të jashtëzakonshme dhe
- mbikëqyrjes inspektuese kontrolluese.

Neni 22

Mbikëqyrja inspektuese e rregullt përfshin mbikëqyrjen mbi zbatimin e ligjeve dhe dispozitave tjera nga sfera e mbrojtjes sanitare-higjienike, epidemiologjike, shëndetësore, sigurimit shëndetësor dhe evidencave nga sfera e shëndetësisë nga ana e personave juridikë dhe fizikë, të cilët janë të obliguar t'i zbatojnë këto dispozita.

Neni 23

Mbikëqyrja inspektuese e jashtëzakonshme kryhet në bazë të iniciativave, parashtesave dhe propozimeve të dorëzuara nga organet shtetërore, personave juridikë dhe fizikë, si dhe në rasteve të rrezikut dhe paraqitjes së epidemive dhe rrethanave tjera sipas vlerësimit të Inspektoratit.

Neni 24

Mbikëqyrja inspektuese kontrolluese kryhet pas skadimit të afatit të përcaktuar në aktvendimin e marrë nga inspektori.

Neni 25

Për mbikëqyrjen e kryer inspektuese, të dhënat e marra dhe gjendjen faktike të konstatuar, inspektori është i obliguar të përpilojë procesverbal.

Në qoftë se inspektori konstaton se nuk zbatohen ligjet, dispozitat dhe aktet tjera, merr aktvendim me të cilin urdhërohet zbatimi i masave të përcaktuara në afat të caktuar të cilin e përcakton inspektori.

Inspektori është i obliguar që t'i dorëzojë edhe ekzemplar nga procesverbali dhe vendimi të palës te e cila është kryer mbikëqyrja inspektuese.

Neni 26

Në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, inspektorët veprojnë sipas dispozitave të Ligjit për procedurë administrative të përgjithshme, përveç kur ajo është përcaktuar ndryshe me këtë ligj.

Neni 27

Në raste kur do të konstatojnë ekzistimin e rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e qytetarëve, inspektorët japin urdhër me gojë për mënjanimin e shpejtë dhe të menjëhershëm të mangësive, e cila konstatohet me procesverbal.

Në rastet nga neni 1 i këtij neni, inspektorët marrin aktvendim në afat prej 48 orësh nga dhënia e urdhrit me gojë.

Neni 28

Kundër aktvendimit të inspektorit mund të paraqitet ankesë te ministri i Shëndetësisë në afat prej 15 ditësh nga dita e dërgimit të vendimit.

Ministri i Shëndetësisë më së voni në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të ankesës, do të marrë aktvendim sipas ankesës.

Ankesa nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e shtyn përmbardimin e vendimit.

Neni 29

Nëse inspektori gjatë kryerjes të mbikëqyrjes inspektuese konstaton se me cenimin e ligjit ose dispozitës tjetër është shkaktuar kundërvajtje ose vepër penale, është i obliguar që pa shtyrje të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, gjegjësisht fletëparaqitje për vepër penale.

Organi kompetent para të cilit ngrihet procedura nga paragrafi 1 i këtij neni, është i obliguar ta lajmërojë inspektorin për rrjedhën dhe rezultatin e procedurës.

Nëse gjatë kryerjes të mbikëqyrjes inspektuese inspektori konstaton kundërvajtje për të cilën me ligj të veçantë është paraparë dënim mandator, kumton dënim mandator në vendin e ngjarjes së kundërvajtjes.

Neni 30

Shpenzimet e mbikëqyrjes inspektuese në procedurat të ngritura me kërkesë të palës në pajtim me ligjin, bien mbi palën.

Kriteret bazë për konstatimin e lartësinë së shpenzimeve në procedurë janë shpenzime reale të bëra gjatë zbatimit të procedurës gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

Mënyrën e llogaritjes dhe lartësinë e shpenzimeve në procedurat nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministri.

VI. DISPOZITAT NDËSHKUESE

Neni 31

Me dënim me para prej 50.000 deri 250.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, nëse:

1) pamundëson pandërprerë kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese dhe me kërkesën e inspektorit nuk jep të dhëna të sakta dhe të vërteta, informata, mostra dhe materiale tjera, pa kompensim ose pamundëson marrjen e përkohshme të dokumentacionit ose sendeve tjera të cilat mund të shërbejnë si dëshmi në procedurën gjyqësore (neni 14) dhe

2) nuk vepron sipas urdhrin me gojë të dhënë nga inspektori për mënjanim urgjent dhe të menjëhershëm të mangësive gjatë ekzistimit të rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e qytetarëve (neni 27, paragrafi 1).

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim me para prej 10.000 deri në 50.000 denarë edhe personi fizik, i cili kryen veprimtari të pavarur ose profesion.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim me para prej 10.000 deri në 50.000 denarë edhe personi përgjegjës te personi juridik.

VII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 32

Ministri i Shëndetësisë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do t'i nxjerrë dispozitat, miratimi i të cilave është përcaktuar me këtë ligj.

Deri në ditën e nxjerrjes së dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, do të vazhdojnë të zbatohen dispozitat nënligjore, të cilat kanë qenë në fuqi para hyrjes në fuqi të këtij ligji, në qoftë se nuk janë në mospërputhshmëri me këtë ligj.

Neni 33

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për inspektim sanitar dhe shëndetësor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 19/95).

Neni 34

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1009.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ

Се прогласува Законот за ментално здравје, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 мај 2006 година.

Бр. 07-2225/1
31 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

З А К О Н ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој закон се уредуваат основните начела за заштита, промоција и унапредување на менталното здравје, правата и обврските на лицата со ментална болест, правата и обврските на здравствените установи и здравствените работници и соработници, постапката за заштита на правата на лицата со ментална болест, како и надзорот над спроведувањето на законот.

Член 2

Заштитата на менталното здравје на лицата со ментална болест се заснова врз поддршката на и во заедницата каде што тие живеат.

Заштитата на менталното здравје на лицата со ментална болест (во натамошниот текст: заштита на лица со ментална болест) се врши на начин и преку форми што во најголема можна мера не дозволуваат исклучување од заедницата во која тие живеат, како и ограничување на нивните права пропишани со овој или друг закон.

Член 3

Заштитата на лицата со ментална болест се заснова на обезбедување на најдобра грижа, лекување и рехабилитација во согласност со тековните достигнувања во областа и во рамките на расположливите средства, соодветна на поединечните потреби на лицето, со отсуство на каква било психичка и физичка злоупотреба, со целосен респект на достоинството на неговата личност и во негов најдобар интерес.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. "Лице со ментална болест" е лице кај кое е дијагностицирано постоење на ментална болест од страна на лекар специјалист -психијатар, според дијагностичките критериуми засновани на медицина базирана на докази;

2. "Заштита на лица со ментална болест" е збир на активности што ги преземаат здравствениот, социјалниот и пенитенцијарниот систем согласно со овој закон и друг закон од соодветната област преку интерсекторски и интердисциплинарен систем на мерки;

3. "Согласност" е слободно и без никаква присила изјавена волја на лицето со ментална болест кое има способност за расудување, врз основа на претходно добиена информација за негата, третманот и рехабилитацијата, како и за правата што ги има лицето и начинот на нивното користење;

4. “Дискриминација“ е какво било изолирање, исклучување, оддалечување или друг третман што има ефект на повреда или прекршување на еднаквоста во уживањето на правата, освен во случаите уредени со овој закон и

5. “Заедница“ е пошироката средина во која има постојано живеалиште лицето со ментална болест.

Член 5

Здравствените установи во спроведувањето на мерките за заштита на лицата со ментална болест соработуваат со установите во социјалниот и пенитенцијарниот систем.

II. Права на лицата со ментална болест

Член 6

Лице со ментална болест ги има правата и обврските пропишани со овој или друг закон.

Член 7

Личноста, достоинството и приватноста на секое лице со ментална болест мора да се почитува.

Лицето со ментална болест има право на заштита од каков било облик на малтретирање, понижување и злоставување и не смее да биде дискриминирано поради состојбата со неговото ментално здравје.

Член 8

Лицето со ментална болест има право на ист третман во грижата, лекувањето и рехабилитацијата, како и лицата болни од други болести.

Член 9

Секое лице со ментална болест има право на грижа, лекување и рехабилитација што се во најголем степен во согласност со неговите поединечни потреби и способности и што ја унапредуваат состојбата со неговото ментално здравје, со цел да се оспособи за вклучување во заедницата.

Член 10

Секое лице со ментална болест има право на обезбедување на хумана и безбедна животна средина.

Член 11

Лицето со ментална болест има право на работа во согласност со состојбата на неговото здравје.

Член 12

Лицата со ментална болест имаат посебни права во врска со нивните посебни потреби, во согласност со овој закон и друг закон.

III. Права и обврски на лицата со ментална болест во здравствените установи

Член 13

Лицето со ментална болест сместено во здравствена установа, покрај општите права уредени со овој закон, има посебни права и обврски за време на престојот во здравствената установа.

Член 14

Лицето со ментална болест од членот 13 на овој закон, за време на престојот во здравствената установа ги има и следниве права:

1) да биде работно ангажирано и да прима надоместок за работата, ако установата стекнува приход од неговата работа;

2) да биде сместено во одвоени простории од лице од различен пол;

3) малолетно лице да биде сместено одвоено од полнолетно лице;

4) на лични контакти со лица од установата или други лица;

5) да прима и испраќа пошта и прави телефонски разговори;

6) да следи радио и телевизиски програми во рамки на можностите на здравствената установа;

7) да поседува предмети за лична употреба за облекување, обезбедување на лична хигиена, како и за други лични и неопходни потреби во согласност со состојбата на неговото ментално здравје;

8) да учествува по свој избор во верски активности во рамки на можностите на здравствената установа;

9) да користи викенд - отсуство во согласност со состојбата на неговото ментално здравје доколку тоа условите го дозволуваат, освен ако не се работи за притворено лице со ментална болест и

10) лична сигурност.

Член 15

Лицето со ментална болест за време на престојот во здравствена установа треба, во согласност со состојбата на неговото ментално здравје:

1) да постапува според советите на здравствените работници за негова нега, третман и рехабилитација;

2) да ги почитува правилата за однесување во здравствената установа и

3) да прифати работен ангажман, доколку тој е дел од неговата рехабилитација.

Член 16

Лице со ментална болест може да се прими во која било болничка здравствена установа во следниве случаи:

1) ако се согласило на нега, третман и рехабилитација или за прием;

2) врз основа на судска одлука и

3) во случаи кога какво било одложување на нега, третман или рехабилитација или за прием заради моментната состојба со неговото ментално здравје може да доведе до смрт или непоправлива штета по неговото здравје, сериозна самоповреда или повреда на други, како и предизвикување на сериозна материјална штета.

IV. Обврски на здравствените установи и здравствените работници и соработници

Член 17

Здравствената установа при приемот на лице со ментална болест е должна да го утврди неговиот идентитет, врз основа на податоците во личната карта и здравствената легитимација.

Податоците за лицето од ставот 1 на овој член при приемот се воведуваат во евиденција согласно со прописите за евиденција во областа на здравството.

Член 18

Здравствена установа е должна податоците за денот и часот на приемот на лицето со ментална болест, идентитетот, медицинскиот упат, извештаите за состојбата со менталното здравје, планот и програмата за третман и рехабилитација, како и други документи во врска со состојбата со менталното здравје на лицето да ги евидентира, комплетира и чува на начин кој обезбедува нивна тајност и заштита согласно со прописите за заштита на личните податоци.

Податоците од ставот 1 на овој член здравствената установа може да ги достави до друг лекар ако тоа е неопходно за натамошниот третман и нега на лицето со ментална болест, до службените лица во надлежниот центар за социјална работа, како и до други надлежни државни органи, на нивно писмено барање.

Член 19

Здравствената установа е должна на лицата со ментална болест кои се сместени во неа да им обезбеди услови за остварување на правата уредени во овој закон.

Член 20

Се забранува секој облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување.

Се забранува вршење на клинички или експериментални истражувања на лице со ментална болест.

Се забранува стерилизација на лице со ментална болест.

Се забранува дискриминација врз основа на полот, јазикот, верата, политичкото или друго уверување, националното или социјалното потекло, сродството, имотната и општествената положба или некој друг статус на лицето со ментална болест.

Се забранува цензура или отворање на писмените документи на лицето со ментална болест, како и набљудување на неговата комуникација со лица надвор од здравствената установа.

Се забранува ангажирање на лице со ментална болест за вршење на работните задачи на персоналот во здравствената установа.

Се забранува преземање на медицински и хируршки зафати, како и електроконвулзивна терапија без согласност на лицето со ментална болест или неговиот законски застапник, освен во случај кога таквите зафати и терапии се неопходни за да се спречи смрт или влошување на здравствената состојба на лицето со ментална болест.

Член 21

Здравствената установа е должна да дава информации на лицето со ментална болест од членот 19 на овој закон, ако со тоа не се предизвикува нарушување на состојбата со неговото ментално здравје.

Член 22

Здравствената установа е должна за приемот на лице со ментална болест веднаш да ги извести родителите, законските застапници или други лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство со лицето со ментална болест.

Лицето не смее да се смести во здравствена установа без негова согласност или без одлука на надлежниот суд, кој во рок од 48 часа треба да донесе одлука.

Член 23

Здравствената установа е должна, по приемот и распоредувањето на лицето со ментална болест да определи стручен тим за третман и рехабилитација на лицето со ментална болест.

Стручниот тим од ставот 1 на овој член е должен да подготви поединечна програма за третман и рехабилитација во писмена форма за лицето со ментална болест.

Програмата за третман од ставот 2 на овој член има за цел да се подобри здравствениот статус на лицето со ментална болест најмалку до мера лицето да се оспособи за неа и третман во заедницата.

Ако лицето од ставот 1 на овој член претходно било сместено во здравствена установа, претходното сместување не смее да претставува основа за донесување на одлука за повторно сместување на лицето во здравствена установа.

Во програмата задолжително треба да се предвидат контролни прегледи најмалку на период од еден месец, заради утврдување на состојбата со ментално здравје на лицето.

Член 24

Здравствената установа е должна да го отпушти лицето со ментална болест ако стручниот тим од членот 23 став 1 на овој закон утврди дека состојбата со ментално здравје на лицето е подобрена до степен да може да се упати на натамошен третман и неа во заедницата.

Лицето од ставот 1 на овој член при отпуштањето задолжително се информира за состојбата со неговото ментално здравје и се упатува за остварување на права во системот на здравствена или социјална заштита на ниво на заедницата.

Здравствената установа е должна да ги извести родителите, законските застапници или другите лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство за отпуштање на лицето со ментална болест.

Здравствената установа е должна да го отпушти лицето со ментална болест кое е сместено без негова согласност само врз основа на одлука на надлежниот суд, донесена врз основа на мислењето на стручниот тим од членот 23 став 1 на овој закон.

V. Заштита на правата на лицата со ментална болест**Член 25**

Здравствената установа е должна да дава правни совети и правна помош на лицата со ментална болест во однос на остварувањето и заштитата на нивните права.

Член 26

Лицата со ментална болест имаат право, лично или преку нивниот законски застапник, на усна поплака до директорот на здравствената установа ако им е повредено правото.

Член 27

Лицата со ментална болест имаат право лично или преку нивниот законски застапник и на писмена поплака до директорот на здравствената установа, во рок од осум дена од денот на повредата на правото или од созновањето за повреда на правото.

Директорот на здравствената установа е должен да ги испита наводите во поплаката и во рок од 15 дена од денот на приемот на поднесокот да го извести за наодите лицето со ментална болест или неговиот законски застапник.

Член 28

Лицата со ментална болест во врска со грижата, лекувањето и рехабилитацијата во здравствената установа има право лично или преку нивниот законски застапник да поднесуваат претставки и други поднесоци до Министерството за здравство, надлежните органи и други институции.

Министерството за здравство е должно во рок од 30 дена да ги испита наводите во поплаката и да го извести лицето со ментална болест или неговиот законски застапник.

Претставките и другите поднесоци од ставот 1 на овој член се упатуваат и добиваат преку здравствената установа.

Член 29

Лицето со ментална болест има право на судска заштита за сторена повреда на неговото право на начин и во постапка утврдена со закон.

VI. Третман и рехабилитација на осудени и притворени лица со ментална болест**Член 30**

Осудените лица кај кои ќе се утврди ментална болест подлежат на медицински третман во установа, а кога тоа е потребно врз основа на наод на лекар се упатуваат во соодветна здравствена установа.

Член 31

Осудените лица кои за време на издржувањето на казната ќе заболат од ментална болест или покажуваат тешка психичка растроеност утврдена од лекар - специјалист по психијатрија, надлежниот орган за извршување на санкциите ќе ги упати во соодветна здравствена установа на лекување и чување додека не престане потребата од нивно натамошно лекување и чување, што се утврдува според закон.

Член 32

Осудено лице со ментална болест може да бара психијатриски лекарски преглед на свој трошок, доколку таков преглед не определи лекарот на установата во која ја извршува казната.

За барањето на осуденото лице одлучува директорот на установата од ставот 1 на овој член по прибавено мислење од лекарот на установата.

Член 33

За упатувањето на притворените лица со ментална болест во здравствена установа, одлучува надлежниот суд.

VII. Комисија за ментално здравје**Член 34**

Советот на општината на чие подрачје се наоѓа седиштето на здравствената установа, односно Советот на градот Скопје формира Комисија за ментално здравје (во натамошниот текст: Комисијата), за прашања од интерес на лицата со ментална болест.

Како прашања од интерес за лицата со ментална болест, во смисла на овој закон, се смета остварувањето на правата на лицата со ментална болест.

Член 35

Комисијата ги врши следниве работи:

- ја следи состојбата со заштитата на правата на лицата со ментална болест,
- разгледува поплаки од лица со ментална болест и предлага мерки до надлежните органи,
- предлага мерки за подобрување на условите за сместување и грижата на лицата со ментални болести до надлежните органи,
- помага во остварувањето на правото на жалба пред надлежните државни органи,
- го следи вклучувањето во заедницата и предлага мерки до надлежните органи,
- бара стручни мислења ако оцени дека е тоа неопходно за утврдување на одредена состојба,
- води евиденција за својата работа и
- подготвува извештаи за состојбата со остварувањето на правата утврдени со овој закон и други прописи на лицата со ментална болест и ги доставува до советот на општината, односно Советот на градот Скопје и Министерството за здравство.

Член 36

Комисијата е составена од:

- доктор на медицина, специјалист по психијатрија предложен од Лекарската комора на Македонија,
- дипломиран психолог, специјалист по медицинска психологија предложен од Комората на психолози на Република Македонија,
- дипломиран правник предложен од Министерството за здравство и
- претставник на општината, односно градот Скопје предложен од градоначалникот на општината, односно од градот Скопје.

Членовите на Комисијата не смеат да бидат вработени во болнички здравствени установи во кои се укажува здравствена заштита на лица со ментална болест.

Мандатот на членовите на Комисијата е две години.

Член 37

Општината, односно градот Скопје обезбедува услови за работа на Комисијата.

Комисијата работи врз основа на деловник за работа.

VIII. Надзор над спроведувањето на законот**Член 38**

Надзор над примената на овој закон врши Министерството за здравство.

Инспекцискиот надзор над спроведувањето на овој закон го врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат согласно со закон.

Член 39

Во вршењето на надзорот од членот 38 став 2 на овој закон Државниот санитарен и здравствен инспекторат има право и должност да:

1) забрани лице со ментална болест од членот 13 на овој закон да биде работно ангажирано без надоместок за работата, ако здравствената установа стекнува приход од неговата работа;

2) забрани лице со ментална болест да биде сместено во иста просторија со лице од спротивен пол;

3) забрани малолетно лице да биде сместено со полнолетно лице;

4) забрани лице со ментална болест да се прими во болничка здравствена установа без негова согласност, освен ако лицето се прима врз основа на членот 15 став 1 точки 2 и 3 од овој закон;

5) нареди да му се овозможат лични контакти на лице со ментална болест со лица од здравствената установа или други лица;

6) нареди да се овозможи прием и испраќање на пошта и водење на телефонски разговори на лице со ментална болест;

7) нареди да се овозможи следење на радио и телевизиски програми на лице со ментална болест во рамките на можностите на здравствената установа;

8) нареди да се овозможи на лице со ментална болест поседување на предмети за лична употреба за облекување, обезбедување на лична хигиена, како и за други лични и неопходни потреби во согласност со состојбата на неговото ментално здравје;

9) нареди да се овозможи на лице со ментална болест учество, по сопствен избор, во верски активности во рамки на можностите на здравствената установа;

10) нареди да се овозможи на лице со ментална болест викенд -отсуство во согласност со состојбата на менталното здравје на лицето доколку тоа условите го дозволуваат, освен ако не се работи за притворено лице со ментална болест;

11) нареди обезбедување на услови за лична сигурност на лице сместено во здравствена установа;

12) нареди здравствената установа да дава информации на лицето со ментална болест од членот 19 на овој закон, ако со тоа не се предизвикува нарушување на состојбата со неговото ментално здравје;

13) нареди на здравствената установа за приемот на лице со ментална болест веднаш да ги извести родителите, законските застапници или други лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство со лицето со ментална болест, односно ако лицето е сместено во здравствена установа без негова согласност, да го извести надлежниот суд;

14) нареди здравствената установа, по приемот и распоредувањето на лицето со ментална болест, да определи стручен тим за третман и рехабилитација на лицето со ментална болест;

15) нареди на здравствената установа да подготви поединечна програма за третман и рехабилитација во писмена форма за лицето со ментална болест со предвидени контролни прегледи најмалку на период од еден месец, заради утврдување на состојбата со менталното здравје на лицето;

16) нареди здравствената установа да го отпушти лицето со ментална болест ако стручниот тим од членот 23 став 1 на овој закон утврди дека состојбата со менталното здравје на лицето е подобрена до степен да може да се упати на натамошен третман и нега во заедницата;

17) нареди здравствената установа да го информира лицето од членот 24 став 1 на овој закон при отпуштањето за состојбата со неговото ментално здравје, да го упати за остварување на права во системот на здравствена или социјална заштита на ниво на заедницата, како и да ги извести родителите, законските застапници или другите лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство за отпуштање на лицето со ментална болест;

18) нареди здравствената установа да дава правни совети и правна помош на лицата со ментална болест во однос на остварувањето и заштитата на нивните права и

19) нареди спроведување и на други мерки на заштита на правата на лицата со ментална болест пропишани со овој закон.

IX. Казнени одредби

Член 40

Со парична казна од 150.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) не го утврди идентитетот на лицето со ментална болест при неговиот прием во здравствената установа (член 17 став 1);

2) не води евиденција за податоците за лицето со ментална болест кое е примено во здравствената установа (член 17 став 2);

3) не ги чува како службени документи од доверлива природа податоците за денот и часот на приемот на лицето со ментална болест, идентитетот, медицинскиот упат, извештаите за состојбата со менталното здравје, планот и програмот за третман и рехабилитација, како и други документи во врска со состојбата со ментално здравје на лицето (член 18 став 1);

4) ги достави податоците од членот 18 став 1 на овој закон до друг лекар, до службените лица во надлежниот центар за социјална работа, како и до други надлежни државни органи без нивно писмено барање (член 18 став 2);

5) преземе кој било облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување или не го обезбеди правото на лична сигурност на лицето со ментална болест (член 20 став 1);

6) врши клинички или експериментални истражувања на лице со ментална болест (член 20 став 2);

7) изврши стерилизација на лице со ментална болест (член 20 став 3);

8) врши дискриминација врз основа на полот, јазикот, верата, политичкото или друго уверување, националното или социјалното потекло, сродството, имотната и општествената положба или некој друг статус на лицето со ментална болест (член 20 став 4);

9) врши цензура или отворање на писмените документи на лицето со ментална болест, како и ако ја набљудува неговата комуникација со лица надвор од здравствената установа (член 20 став 5);

10) ангажира лице со ментална болест за вршење на работните задачи на персоналот во здравствената установа (член 20 став 6);

11) презема медицински и хируршки зафати, како и електроконвулзивна терапија без согласност на лицето со ментална болест или неговиот законски застапник, освен во случај кога таквите зафати и терапии се неопходни за да се спречи смрт или влошување на здравствената состојба на лицето со ментална болест (член 20 став 7);

12) не даде информации на лицето со ментална болест од членот 19 на овој закон, а притоа со тоа не се предизвикува нарушување на состојбата со неговото ментално здравје (член 21);

13) не ги известува родителите, законските застапници или други лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство за приемот на лице со ментална болест во здравствена установа (член 22 став 1);

14) не го известува надлежниот суд за сместување на лице со ментална болест во здравствена установа без негова согласност (член 22 став 2);

15) не определи стручен тим и не подготви поединечна програма за третман и рехабилитација во писмена форма за лице со ментална болест веднаш по неговиот прием и сместувањето во здравствената установа (член 23 ставови 1 и 2);

16) донесе одлука за повторно сместување на лице со ментална болест во здравствената установа исклучиво врз основа на тоа што лицето претходно било сместено во здравствена установа (член 23 став 4);

17) во програмата не предвиди контролни прегледи најмалку на период од еден месец, заради утврдување на состојбата со ментално здравје на лицето (член 23 став 5);

18) не го отпушти лицето со ментална болест кога ќе утврди дека состојбата со менталното здравје на лицето е подобрена до степен да може да се упати на натамошен третман и не ја во заедницата (член 24 став 1);

19) не го информира лицето со ментална болест при отпуштањето за состојбата со неговото ментално здравје или не го упати за остварување на права во системот на здравствена или социјална заштита на ниво на заедницата (член 24 став 2);

20) не ги известува родителите, законските застапници или другите лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство за отпуштање на лицето со ментална болест (член 24 став 3);

21) не го отпушти лицето со ментална болест кое е сместено без негова согласност врз основа на одлука на надлежен суд (член 24 став 4);

22) не им дава правни совети и правна помош на лицата со ментална болест во однос на остварувањето и заштитата на нивните права (член 25);

23) не обезбеди услови на лицата со ментална болест да поднесуваат претставки и други поднесоци до надлежните органи и други институции (член 28);

24) не обезбеди услови на лицата со ментална болест за поднесување на усна и писмена поплака до директорот на здравствената установа, ако им е повредено правото (членови 26 и 27);

25) не се испитаат наводите во поплаката и во рок од 15 дена од денот на приемот на поднесокот не се известуваат лицето со ментална болест или неговиот законски застапник (член 27 став 2) и

26) на заболено осудено лице не му се обезбедат услови да бара специјалистички лекарски преглед на свој трошок, доколку таков преглед не определи лекарот во установата (член 32).

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршокот од ставот 1 на овој член и одговорното лице во правното лице.

Покрај паричната казна од ставот 1 на овој член на правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност забрана за вршење на дејност од шест месеца до две години.

На одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот 1 на овој член ќе му се изрече мерка на безбедност забрана за вршење на должност во траење од три месеца до една година.

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок од ставот 1 на овој член и физичко лице.

На физичко лице за дејствијата од ставот 1 точки 5, 6, 7, 8, 9, 10 и 11 на овој член ќе му се изрече мерка на безбедност забрана за вршење на професија.

X. Преодна и завршна одредба

Член 41

Здравствените установи се должни своето работење да го усогласат со одредбите на овој закон во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 42

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR SHËNDETIN MENDOR

I. Dispozitat e përgjithshme

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen parimet themelore për mbrojtjen, promovimin dhe përparimin e shëndetit mendor, të drejtat dhe obligimet e personave me sëmundje mendore, të drejtat dhe obligimet e institucioneve shëndetësore dhe punëtorëve shëndetësorë dhe bashkëpunëtorëve, procedura për mbrojtjen e të drejtave të personave me sëmundje mendore, si dhe mbikëqyrja mbi zbatimin e ligjit.

Neni 2

Mbrojtja e shëndetit mendor e personave me sëmundje mendore bazohet mbi përkrahjen e bashkësisë dhe në bashkësinë ku ata jetojnë.

Mbrojtja e shëndetit mendor e personave me sëmundje mendore (në tekstin e mëtejshëm: mbrojtja e personave me sëmundje mendore) bëhet në mënyrë dhe përmes formave që në masë më të madhe të mundshme nuk lejojnë përjashtimin nga bashkësia në të cilën ata jetojnë, si dhe kufizimin e të drejtave të tyre të përcaktuara me këtë ligj ose me ligj tjetër.

Neni 3

Mbrojtja e personave me sëmundje mendore bazohet në sigurimin e kujdesit më të mirë, shërimit dhe rehabilitimit sa më të madh në pajtim me të arriturat vijuese në lëmin dhe në suazat e mjeteve në dispozicion, adekuate me nevoja individuale të personit, me përjashtimin e çfarëdo keqpërdorimi psikik dhe fizik, me respektimin e plotë të dinjitetit të personalitetit të tij dhe në interesin e tij më të mirë.

Neni 4

Shprehje të veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Person me sëmundje mendore" është personi te i cili është diagnostifikuar ekzistimi i sëmundjes mendore nga mjeku specialist-psikiatër, sipas kriterëve diagnostike të bazuara në medicinë të mbështetur në dëshmi;

2. "Mbrojtje e personave me sëmundje mendore" është përmbledhja e aktiviteteve që i ndërmerr sistemi shëndetësor, social dhe penitenciar në pajtim me këtë ligj dhe me ligj tjetër nga lëmi adekuat nëpërmjet sistemit të masave të intersektorit dhe interdisiplinës.

3. "Pëlqim" është vullneti i shprehur lirisht dhe pa asnjë detyrim i personit me sëmundje mendore që ka aftësi për gjykim, në bazë të informatës së siguruar paraprakisht për përkujdesje, trajtim dhe rehabilitim, si dhe për të drejtat që i ka personi dhe mënyrën e shfrytëzimit të tyre.

4. "Diskriminim" është çfarëdo izolimi, përjashtimi, largimi ose trajtimi tjetër që ka efekt të cenimit ose shkeljes së barazisë në gëzimin e të drejtave, përveç në rastet e përcaktuara me këtë ligj dhe

5. "Bashkësi" është mjedisi më i gjerë në të cilin ka vendbanim të përhershëm personi me sëmundje mendore.

Neni 5

Institucionet shëndetësore në zbatimin e masave për mbrojtjen e personave me sëmundje mendore bashkëpunojnë me institucionet e sistemit social dhe penitenciar.

II. Të drejtat e personave me sëmundje mendore

Neni 6

Personi me sëmundje mendore i ka të drejtat dhe obligimet e përcaktuara me këtë ligj ose me ligj tjetër.

Neni 7

Personaliteti, dinjiteti dhe çështja private e secilit person me sëmundje mendore doemos duhet të respektohet.

Personi me sëmundje mendore ka të drejtë në mbrojtje nga çfarëdo forme të maltremit, nënçmimit dhe keqpërdorimit dhe nuk guxon të diskriminohet për shkak të gjendjes së shëndetit të tij mendor.

Neni 8

Personi me sëmundje mendore ka të drejtën e trajtimit të njëjtë në kujdes, shërim dhe rehabilitim si personat e sëmurë nga sëmundjet tjera.

Neni 9

Secili person me sëmundje mendore ka të drejtën e kujdesit, shërimit dhe rehabilitimit që janë në shkallë më të lartë në pajtim me nevojat dhe aftësitë e tij dhe që e përparojnë gjendjen me shëndetin e tij mendor, me qëllim që të aftësohet për t'u inkuadruar në shoqëri.

Neni 10

Secili person me sëmundje mendore ka të drejtën e sigurimit të mjedisit jetësor human dhe të sigurt.

Neni 11

Personi me sëmundje mendore ka të drejtën e punës në pajtim me gjendjen e shëndetit të tij.

Neni 12

Personat me sëmundje mendore kanë të drejta të veçanta në lidhje me nevojat e tyre të veçanta, në pajtim me këtë ligj ose me ligj tjetër.

III. Të drejtat dhe obligimet e personave me sëmundje mendore në institucionet shëndetësore

Neni 13

Personi me sëmundje mendore i vendosur në institucionin shëndetësor, përveç të drejtave të përgjithshme të përcaktuara me këtë ligj, ka të drejta të veçanta gjatë qëndrimit në institucionin shëndetësor.

Neni 14

Personi me sëmundje mendore nga neni 13 nga ky ligj, gjatë qëndrimit në institucionin shëndetësor i ka edhe të drejtat si vijon:

1) të angazhohet me punë dhe të pranojë kompensim për punën, nëse institucioni fiton të ardhura nga puna e tij;

2) të vendoset në lokale të ndara nga personi i gjinisë së kundërt;

3) personi i mitur të vendoset ndaras nga personi i moshës madhore;

4) për kontakte personale me persona nga institucioni dhe persona tjerë;

5) të pranojë dhe dërgojë postë dhe të bëjë biseda telefonike;

6) të përcjellë programe të radios dhe televizionit në suazat e mundësive të institucionit shëndetësor;

7) të posedojë gjëra për përdorim personal për veshje, për sigurimin e higjienës personale, si dhe për nevoja tjera personale të domosdoshme në pajtim me gjendjen e shëndetit të tij mendor;

8) të marrë pjesë sipas zgjedhjes së tij në aktivitete fetare në suazat e mundësive të institucionit shëndetësor;

9) të shfrytëzojë pushim uikendi në pajtim me gjendjen e shëndetit të tij mendor nëse atë e lejojnë kushtet, përveç nëse nuk bëhet fjalë për person të paraburgosur me sëmundje mendore, dhe

10) siguri personale.

Neni 15

Personi me sëmundje mendore gjatë qëndrimit në institucionin shëndetësor, në pajtim me gjendjen e shëndetit të tij mendor, duhet të:

1) veprojë sipas këshillave të punëtorëve shëndetësorë për përkujdesjen, trajtimin dhe rehabilitimin e tij;

2) t'i respektojë rregullat për sjellje në institucionin shëndetësor, dhe

3) të pranojë angazhim pune, nëse ajo është pjesë e rehabilitimit të tij.

Neni 16

Personi me sëmundje mendore mund të pranohet në cilindo institucion shëndetësor në rastet si vijon:

1) nëse pajtohet për përkujdesje, trajtim dhe rehabilitim ose për pranim,

2) në bazë të vendimit gjyqësor, dhe

3) në rastet kur çfarëdo shtyrje të përkujdesjes, trajtimit dhe rehabilitimit ose për pranim për shkak të gjendjes momentale me shëndetin e tij mendor, mund të sjellë në vdekje ose dëm të papërmirësueshëm ndaj shëndetit të tij; vetëlëndim serioz ose lëndimin e të tjerëve, si dhe shkakton dëm serioz material.

IV. Obligimet e institucioneve shëndetësore dhe të punëtorëve shëndetësorë dhe të bashkëpunëtorëve

Neni 17

Institucioni shëndetësor gjatë pranimit të personit me sëmundje mendore, është i detyruar ta përcaktojë identitetin e tij, në bazë të të dhënave në letërnjoftim dhe legjitimacionit shëndetësor.

Të dhënat për personin nga paragrafi 1 të këtij neni gjatë pranimit shënohen në evidencë në pajtim me dispozitat për evidencë në lëmin e shëndetësisë.

Neni 18

Institucioni shëndetësor është i detyruar që të dhënat për ditën dhe orën e pranimit të personit me sëmundje mendore, identitetin, udhëzimin mjekësor, raportet për gjendjen me shëndetin mendor, planin dhe programin për trajtim dhe rehabilitim, si dhe dokumentacionet tjera në lidhje me gjendjen me shëndetin mendor të personit t'i evidentojë, kompletojë dhe ruajë në mënyrë që siguron fshehtësinë dhe mbrojtjen e tyre në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Të dhënat nga paragrafi 1 të këtij neni institucioni shëndetësor mund t'ia dërgojë ndonjë mjeku tjetër nëse kjo është e domosdoshme për trajtimin dhe përkujdesjen e mëtejme të personit me sëmundje mendore, personave zyrtarë në qendrën kompetente për punë sociale, si dhe organeve tjera shtetërore kompetente, me kërkesën e tyre me shkrim.

Neni 19

Institucioni shëndetësor është i detyruar që personave me sëmundje shëndetësore të cilët janë të vendosur në të t'u sigurojë kushte për realizimin e të drejtave të përcaktuara në këtë ligj.

Neni 20

Ndalohet çdo lloj i mundimit, sjelljes jo njerëzore dhe nënçmuese dhe dënimit.

Ndalohet hulumtimi klinik dhe eksperimental ndaj personit me sëmundje mendore.

Ndalohet sterilizimi i personit me sëmundje mendore.

Ndalohet diskriminimi në bazë të gjinisë, gjuhës, fesë, bindjes politike ose bindjes tjetër, prejardhjes nacionale ose sociale, farefisit, gjendjes pronësore ose shoqërore ose ndonjë statusi tjetër të personit me sëmundje mendore.

Ndalohet censura ose hapja e dokumentacionit të shkruar të personit me sëmundje mendore, si dhe mbikëqyrja e komunikimit të tij me personat jashtë institucionit shëndetësor.

Ndalohet angazhimi i personit me sëmundje mendore për kryerjen e detyrave të punës së personelit në institucionin shëndetësor.

Ndalohet ndërhyrja mjekësore dhe kirurgjike, si dhe terapia elektro-konvulzive pa pëlqimin e personit me sëmundje mendore ose përfaqësuesit të tij ligjor, përveç në rastet kur ndërhyrjet dhe terapitë e tilla janë të domosdoshme që të pengohet vdekja ose keqësimi i gjendjes shëndetësore të personit me sëmundje mendore.

Neni 21

Institucioni shëndetësor është i detyruar t'i japë informata personit me sëmundje mendore nga neni 19 nga ky ligj, nëse me atë nuk shkaktohet keqësimi i gjendjes me shëndetin e tij mendor.

Neni 22

Institucioni shëndetësor është i detyruar për pranimin e personit me sëmundje mendore që menjëherë t'i informojë prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave, të cilët jetojnë në amvisërinë e përbashkët me personin me sëmundje mendore.

Personi nuk guxon të vendoset në institucionin shëndetësor pa pëlqimin e tij ose pa vendimin e gjyqit kompetent, i cili në afat prej 48 orësh duhet të marrë vendim.

Neni 23

Institucioni shëndetësor është i detyruar që, pas pranimit dhe sistemimit të personit me sëmundje mendore të caktojë ekip profesional për trajtim dhe rehabilitim të personit me sëmundje mendore.

Ekipi profesional nga paragrafi 1 i këtij neni është i detyruar të përgatisë program të veçantë për trajtim dhe rehabilitim në formë të shkruar për personin me sëmundje mendore.

Programi për trajtim nga paragrafi 2 i këtij neni ka për qëllim të përmirësojë statusin shëndetësor të personit me sëmundje mendore së paku në masën që personi të aftësohet për përkujdesje dhe trajtim në bashkësi.

Nëse personi nga paragrafi 1 nga ky nen paraprakisht ka qenë i vendosur në institucion shëndetësor, vendosja paraprake nuk guxon të paraqesë bazë për marrjen e vendimit për rivendosjen e personit në institucionin shëndetësor.

Në program detyrimisht duhet të parashihen vizita kontrolluese së paku në periudhë prej një muaji, për shkak të verifikimit të gjendjes me shëndetin mendor të personit.

Neni 24

Institucioni shëndetësor është i detyruar ta lëshojë personin me sëmundje mendore nëse ekipi profesional nga neni 23 paragrafi 1 nga ky ligj konstaton se gjendja me shëndetin mendor të personit është përmirësuar në shkallën që të mund të udhëzohet në trajtim dhe përkujdesje të mëtejme në bashkësi.

Personi nga paragrafi 1 nga ky nen gjatë lëshimit detyrimisht informohet për gjendjen me shëndetin e tij mendor dhe dërgohet për realizimin e të drejtave në sistemin e mbrojtjes shëndetësore ose sociale në nivel të bashkësisë.

Institucioni shëndetësor është i detyruar t'i informojë prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave të cilët jetojnë në amvisërinë e përbashkët me personin me sëmundje mendore.

Institucioni shëndetësor është i detyruar ta lëshojë personin me sëmundje mendore që është i vendosur pa pëlqimin e tij vetëm në bazë të vendimit gjyqësor kompetent, të marrë në bazë të mendimit të ekipit profesional nga neni 23 paragrafi 1 të këtij ligji.

V. Mbrojtja e të drejtave të personave me sëmundje mendore

Neni 25

Institucioni shëndetësor është i detyruar t'u japë këshilla juridike dhe ndihmë juridike personave me sëmundje mendore lidhur me realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre.

Neni 26

Personat me sëmundje mendore kanë të drejtë që, personalisht ose nëpërmjet përfaqësuesit të tyre ligjor, të bëjnë ankesë me gojë te drejtori i institucionit shëndetësor nëse u është cenuar e drejta.

Neni 27

Personat me sëmundje mendore kanë të drejtë që vetë ose nëpërmjet përfaqësuesit të tyre ligjor të bëjnë edhe ankesë me shkrim te drejtori i institucionit shëndetësor, në afat prej tetë ditësh nga dita e cenimit të së drejtës ose nga të kuptuarit për cenimin e të drejtës.

Drejtori i institucionit shëndetësor është i detyruar t'i shqyrtojë shkaqet në ankesë dhe në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të shkresës, ta informojë për diagnozat personin me sëmundje mendore ose përfaqësuesin e tij ligjor.

Neni 28

Personat me sëmundje mendore në lidhje me përkujdesjen, shërimin dhe rehabilitimin në institucionin shëndetësor, kanë të drejtë që personalisht ose nëpërmjet të përfaqësuesit të tyre ligjor të paraqesin parashtesa dhe shkresa tjera në Ministrinë e Shëndetësisë, organet kompetente dhe në institucionet tjera.

Ministria e Shëndetësisë është e detyruar që në afat prej 30 ditësh t'i shqyrtojë dëshmitë në ankesë dhe ta informojë personin me sëmundje mendore ose përfaqësuesin e tij ligjor.

Parashtesat dhe shkresat tjera nga paragrafi 1 të këtij neni udhëzohen dhe merren nëpërmjet institucionit shëndetësor.

Neni 29

Personi me sëmundje mendore ka të drejtë në mbrojtje gjyqësore për cenimin e bërë të së drejtës së tij në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me ligj.

VI. Trajtimi dhe rehabilitimi i personave me sëmundje mendore të dënuar dhe të paraburgosur

Neni 30

Personat e dënuar të cilët do të konstatohet sëmundja mendore i nënshtrohen trajtimit mjekësor në institucion, ndërsa kur ajo është e nevojshme në bazë të diagnozës së mjekut udhëzohen në institucionin adekuat shëndetësor.

Neni 31

Personat e dënuar të cilët gjatë kohës së vuajtjes së dënimit do të sëmurën nga sëmundja mendore ose tregojnë çrregullim psikik të konstatuar nga mjeku-specialist i psikiatrisë, organi kompetent për përmbartimin e sanksioneve do t'i udhëzojë në institucionin shëndetësor adekuat për shërim dhe për ruajtje deri sa nuk mbaron nevoja e shërimit dhe ruajtjes së tyre të mëtejme, që përcaktohet sipas ligjit.

Neni 32

Personi i dënuar me sëmundje mendore mund të kërkojë kontroll mjekësor psikiatrik me shpenzimin e tij, nëse kontroll të tillë nuk përcakton mjeku i institucionit në të cilin e vuan dënimin.

Për kërkesën e personit të dënuar vendos drejtori i institucionit nga paragrafi 1 të këtij neni pas mendimit të siguar nga mjeku i institucionit.

Neni 33

Për udhëzimin e personave të paraburgosur me sëmundje mendore në institucionin shëndetësor, vendos gjyqi kompetent.

VII. Komisioni për shëndet mendor

Neni 34

Këshilli i komunës në rajonin e të cilit gjendet selia e institucionit shëndetësor, respektivisht Këshilli i Qytetit të Shkupit, formon Komision për shëndetin mendor (në tekstin e mëtejme: Komisioni), për çështje me interes të personave me sëmundje mendore.

Si çështje me interes për personat me sëmundje mendore, në kuptim të këtij ligji konsiderohet realizimi i të drejtave të personave me sëmundje mendore.

Neni 35

Komisioni i kryen punët si vijon:

- e përcjell gjendjen me mbrojtjen e të drejtave të personave me sëmundje mendore,
- shqyrton ankesa nga personat me sëmundje mendore dhe propozon masa te organet kompetente,
- propozon masa për përmirësimin e kushteve për vendosjen dhe përkujdesjen e personave me sëmundje mendore te organet kompetente,
- ndihmon në realizimin e të drejtës për ankesë para organeve shtetërore kompetente,
- e përcjell inkuadrimin në bashkësi dhe i propozon masa organit kompetent,
- kërkon mendime profesionale nëse vlerëson se kjo është e domosdoshme për verifikimin e gjendjes së caktuar,
- mban evidencë për punën e vet, dhe
- përgatit raporte për gjendjen me realizimin e të drejtave të përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitat tjera të personave me sëmundje mendore dhe i dërgon në Këshillin e komunës, respektivisht Këshillin e Qytetit të Shkupit dhe Ministrinë e Shëndetësisë.

Neni 36

Komisioni përbëhet prej:

- mjekut të medicinës, specialistit i psikiatrisë, të propozuar nga Oda e Mjekëve të Maqedonisë,
- psikologut të diplomuar, specialistit të psikologjisë mjekësore të propozuar prej Odës së psikologëve të Republikës së Maqedonisë.
- juristit të diplomuar, të propozuar nga Ministria e Shëndetësisë, dhe
- përfaqësuesit të komunës, respektivisht të Qytetit të Shkupit, i propozuar nga kryetari i komunës, respektivisht nga Qyteti i Shkupit.

Anëtarët e komisionit nuk guxojnë të jenë të punësuar në institucione shëndetësore të spitalit në të cilat ofrohet mbrojtja shëndetësore e personave me sëmundje mendore.

Mandati i anëtarëve të komisionit është dy vjet.

Neni 37

Komuna respektivisht Qyteti i Shkupit siguron kushte për punë të komisionit.

Komisioni punon në bazë të rregullores për punë.

VIII. Mbikëqyrja mbi realizimin e ligjit

Neni 38

Mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji bën Ministria e Shëndetësisë.

Mbikëqyrjen inspektuese mbi zbatimin e këtij ligji e bën Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor në pajtim me ligjin.

Neni 39

Në kryerjen e mbikëqyrjes nga neni 38 paragrafi 2 nga ky ligj Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor ka të drejtë dhe obligim të:

- 1) ndalojë personit me sëmundje mendore nga neni 13 nga ky ligj që të angazhohet me punë pa kompensim për punën, nëse institucioni shëndetësor fiton të ardhura nga puna e tij;
- 2) ndalojë personit me sëmundje mendore që të vendoset në të njëjtin lokal me person të gjinisë së kundërt;
- 3) ndalojë personit të mitur të vendoset me person të moshës madhore;
- 4) ndalojë personit me sëmundje mendore të pranohet në institucion shëndetësor spitalor pa pëlqimin e tij, përveç nëse personi pranohet në bazë të nenit 15, paragrafi 1, pika 2 dhe 3 nga ky ligj;
- 5) urdhërojë t'i mundësohen kontakte personale personit me sëmundje mendore me persona nga institucioni shëndetësor ose persona tjerë;
- 6) urdhërojë të mundësohet pranimi dhe dërgimi i postës dhe bisedave telefonike personit me sëmundje mendore;
- 7) urdhërojë të mundësohet përcjellja e programeve të radios dhe televizionit personit me sëmundje mendore në suazat e mundësive të institucionit shëndetësor;
- 8) urdhërojë t'i mundësohet personit me sëmundje mendore posedimi i sendeve për përdorim personal për veshje, sigurimin e higjienës personale, si dhe për nevoja tjera personale dhe të domosdoshme në pajtim me gjendjen e shëndetit të tij mendor;
- 9) urdhërojë t'i mundësohet personit me sëmundje mendore pjesëmarrje, sipas zgjedhjes personale, në aktivitete fetare në suazat e mundësive të institucionit shëndetësor;
- 10) urdhërojë t'i mundësohet personit me sëmundje mendore pushim uikendi në pajtim me gjendjen e shëndetit mendor personit nëse këtë e lejojnë kushtet, përveç nëse nuk bëhet fjalë për person të paraburgosur me sëmundje mendore;
- 11) urdhërojë t'i sigurohen kushte të sigurisë personale personit të vendosur në institucion shëndetësor;
- 12) urdhërojë që institucionit shëndetësor t'i japë informata personit me sëmundje mendore nga neni 19 nga ky ligj, nëse kjo nuk shkakton çrregullimin e gjendjes me shëndetin e tij mendor;

13) urdhërojë institucionit shëndetësor për pranimin e personit me sëmundje mendore që menjëherë t'i informojë prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave që jetojnë në amvisërinë e përbashkët me personin me sëmundje mendore, respektivisht nëse personi është i vendosur në institucion shëndetësor pa pëlqimin e tij ta informojë gjyqin kompetent;

14) urdhërojë institucionin shëndetësor që, pas pranimit dhe sistemimit të personit me sëmundje mendore të përcaktojë ekip profesional për trajtim dhe rehabilitim të personit me sëmundje mendore;

15) urdhërojë institucionit shëndetësor të përgatisë program të veçantë për trajtim dhe rehabilitim në formë të shkruar për personin me sëmundje mendore me vizita kontrolli së paku për periudhën prej një muaji, për shkak të verifikimit të gjendjes së shëndetit mental të personit;

16) urdhërojë institucionin shëndetësor ta lëshojë personin me sëmundje mendore nëse ekipi profesional nga neni 23 paragrafi 1 nga ky ligj konstaton se gjendja me shëndetin mendor e personit është përmirësuar në shkallën që të mund të udhëzohet në trajtim dhe përkujdesje të mëtejme në shoqëri;

17) urdhërojë institucionin shëndetësor ta informojë personin nga neni 24 paragrafi 1 nga ky ligj që gjatë lëshimit për gjendjen me shëndetin e tij mendor ta udhëzojë për realizimin e të drejtave në sistemin për mbrojtje shëndetësore ose sociale në nivel të bashkësisë, si dhe t'i informojë prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave, të cilët jetojnë në amvisërinë e përbashkët për lëshimin e personit me sëmundje mendore,

18) urdhërojë institucionin shëndetësor të japë këshilla juridike dhe ndihmë juridike personave me sëmundje mendore në lidhje me realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre, dhe

19) urdhërojë zbatimin edhe të masave tjera, mbrojtjen e të drejtave të personave me sëmundje mendore të përcaktuara me këtë ligj.

IX. Dispozitat ndëshkuese

Neni 40

Me dënim në para prej 150.000 deri 300.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, nëse:

1) nuk e konstaton identitetin e personit me sëmundje mendore gjatë pranimit të tij në institucionin shëndetësor (neni 17, paragrafi 1),

2) nuk mban evidencë për të dhënat për personin me sëmundje mendore, që është pranuar në institucionin shëndetësor (neni 17, paragrafi 2),

3) nuk i ruan si dokumente zyrtare të karakterit të sekret të të dhënave për ditën dhe orën e pranimit të personit me sëmundje mendore, identitetin, udhëzimin mjekësor, raportet për gjendjen me shëndetin mendor, planin dhe programin për trajtimin dhe rehabilitimin, si dhe dokumentet tjera në lidhje me gjendjen me shëndetin mendor të personit (neni 18, paragrafi 1),

4) i dorëzon të dhënat nga neni 18 paragrafi 1 nga ky ligj mjekut tjetër, personave zyrtarë në qendrën kompetente për punë sociale, si dhe në organe tjera shtetërore kompetente, pa kërkesën e tyre me shkrim (neni 18, paragrafi 2);

5) ndërmerr çfarëdo lloj forme të mundimit, sjelljes jonjerëzore dhe nënçmuese dhe dënimit ose nuk i siguron të drejtën e sigurisë personale personit me sëmundje mendore (neni 20, paragrafi 1),

6) bën hulumtime klinike ose eksperimentale ndaj personit me sëmundje mendore (neni 20, paragrafi 2),

7) bën sterilizimin e personit me sëmundje mendore (neni 20, paragrafi 3),

8) bën diskriminim mbi bazë të gjinisë, gjuhës, besimit fetar, bindjes politike ose bindjes tjetër, prejardhjes nacionale ose sociale, farenfisit, pozitës së pronës ose shoqërisë ose ndonjë statusi tjetër të personit me sëmundje mendore (neni 20, paragrafi 4),

9) bën censurë ose hapjen e dokumenteve të shkruara të personit me sëmundje mendore, si dhe nëse e përcjell komunikimin me persona jashtë institucionit shëndetësor (neni 20, paragrafi 5),

10) angazhon person me sëmundje mendore për kryerjen e detyrave të punës së personelit në institucionin shëndetësor (neni 20, paragrafi 6),

11) bën ndërhyrje mjekësore dhe kirurgjike, si dhe terapi elektro-konvulzive pa pëlqimin e personit me sëmundje mendore ose të përfaqësuesit të tij ligjor, përveç në rast kur ndërhyrjet dhe terapitë e tilla janë të domosdoshme që të pengohet vdekja ose keqësimi i shëndetit të personit me sëmundje mendore (neni 20, paragrafi 7),

12) nuk i jep informata personit me sëmundje mendore nga neni 19 nga ky ligj, ndërsa me këtë rast nuk shkaktohet çrregullimi i gjendjes së shëndetit të tij mendor (neni 21),

13) nuk i informon prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave që jetojnë në amvisërinë e përbashkët për pranimin e personit me sëmundje mendore në institucion shëndetësor (neni 22 paragrafi 1),

14) nuk e informon gjykatën kompetente për vendosjen e personit me sëmundje mendore në institucion shëndetësor pa pëlqimin e tij (neni 22 paragrafi 2),

15) nuk cakton ekip profesional dhe nuk përgatit program të veçantë për trajtim dhe rehabilitim në formë të shkruar për person me sëmundje mendore menjëherë pas pranimit dhe vendosjes së tij në institucionin shëndetësor (neni 23 paragrafi 1 dhe 2),

16) merr vendim për rivendosjen e personit me sëmundje mendore në institucionin shëndetësor kryesisht në bazë të asaj që personi paraprakisht ka qenë i vendosur në institucionin shëndetësor (neni 23 paragrafi 4),

17) në program nuk parasheh vizita kontrolluese së paku në periudhë prej një muaji, për shkak të verifikimit të gjendjes me shëndetin mendor të personit (neni 23 paragrafi 5),

18) nuk e lëshon pe gjendja me sëmundje të mund të udhëzohsi (neni 24 paragrafi 1),

19) nuk e informon personin me sëmundje mendore gjatë lëshimit për gjendjen me shëndetin e tij mendor ose nuk e udhëzon për realizimin e të drejtave në sistemin e mbrojtjes shëndetësore ose sociale në nivel të bashkësisë (neni 24 paragrafi 2),

20) nuk i informon prindërit, përfaqësuesit ligjorë ose personat tjerë nga rrethi i personave që jetojnë në amvisërinë e përbashkët për lëshimin e personit me sëmundje mendore (neni 24 paragrafi 3),

21) nuk e lëshon personin me sëmundje mendore që është i vendosur pa pëlqimin e tij në bazë të vendimit të gjykatës kompetente (neni 24 paragrafi 4),

22) nuk u jep këshilla juridike dhe ndihmë juridike personave me sëmundje mendore në lidhje me realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre (neni 25),

23) nuk u siguron kushte personave me sëmundje mendore që të paraqesin parashtesa dhe shkresa tjera në organet dhe institucione tjera kompetente (neni 28),

24) nuk u siguron kushte personave me sëmundje mendore për paraqitjen e ankesës me shkrim ose me gojë te drejtori i institucionit shëndetësor nëse u është cenuar e drejta (neni 26 dhe 27),

25) nuk shqyrtohen dëshmitë në ankesë dhe në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të shkresës nuk informohet personi me sëmundje mendore ose përfaqësuesi i tij ligjor (neni 27 paragrafi 2), dhe

26) personit të sëmurë të dënuar nuk i sigurohen kushte që të kërkojë kontroll mjekësor të specialistit me shpenzimin e tij, nëse kontrollin e tillë nuk cakton mjeku i institucionit (neni 32).

Me dënim me para prej 20.000 deri 50.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje nga paragrafi 1 të këtij neni edhe personi përgjegjës në personin juridik.

Përveç dënimit me para nga paragrafi 1 të këtij neni personit juridik do t'i shqiptohet masa e sigurisë ndalim i kryerjes së veprimtarisë prej gjashtë muajsh deri në dy vjet.

Personit përgjegjës në personin juridik për veprimet nga paragrafi 1 të këtij neni do t'i shqiptohet masa e sigurisë ndalim për kryerjen e detyrës në kohëzgjatje prej tre muajsh deri në një vit.

Me dënim me para prej 20. 000 deri 50. 000 denarë do të dënohet për kundërvajtje nga paragrafi 1 të këtij neni edhe personi fizik.

Personit fizik për veprimet nga paragrafi 1 pikat 5, 6, 7, 8 9, 10 dhe 11 të këtij neni, do t'i shqiptohet masa e sigurisë ndalim për kryerjen e profesionit.

X. Dispozita kalimtare dhe përfundimtare

Neni 41

Institucionet shëndetësore janë të detyruara që punën e tyre ta harmonizojnë me dispozitat e këtij ligji në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 42

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1010.

Врз основа на член 102 став 5 од Законот за високо образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.64/00, 49/03 и 113/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДОПОЛНИТЕЛНИ КВОТИ ЗА ЗАПИШУВАЊЕ СТУДЕНТИ ПРИПАДНИЦИ НА ЗАЕДНИЦИТЕ КОИ НЕ СЕ МНОЗИНСТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ВО ПРВА ГОДИНА НА ДРЖАВНИТЕ ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ" ВО СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТОТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ" ВО БИТОЛА И НА ДРЖАВНИОТ УНИВЕРЗИТЕТ ВО ТЕТОВО ВО УЧЕБНАТА 2006/2007 ГОДИНА

1. За обезбедување правична и соодветна застапеност на студентите припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, високообразовните установи на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Универзитетот "Св. Климент Охридски" во Битола и на Државниот универзитет во Тетово, во учебната 2006/2007 година дополнително ќе се запишат студенти припадници на овие заедници, чиј број да не е повисок од 10 % од вкупниот број студенти кои се запишуваат во прва година на ниво на факултет. При тоа, во рамките на овој процент, соодветно да бидат застапени припадниците на сите заедници, до процентот со кој соодветната заедница е застапена во вкупното население на Република Македонија.

На високообразовните установи на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје и на Универзитетот "Св. Климент Охридски" во Битола каде постојат студиски програми кои се застапени и на Државниот универзитет во Тетово, припадниците на албанската заедница ќе се запишуваат само во редовните квоти.

За припадниците на немнозинските заедници на Медицинскиот, Стоматолошкиот и Фармацевтскиот факултет, се предлага бројот на студентите да не е повисок од 25%, како и на оние факултети, односно студиски програми, каде бројот на студентите кои се запишуваат во прва година е под 20 студенти. Во рамките на овој процент, со Одлуката се предлага соодветно да бидат застапени припадниците на сите заедници, до процентот со кој соодветната заедница е застапена во вкупното население на Република Македонија.

Процентот на студентите припадници на овие заедници заедно во државната и во дополнителната квота, треба да биде до процентот на застапеноста на соодветната заедница во вкупното население на Република Македонија.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2479/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1011.

Врз основа на член 34, став 2 од Законот за Полициската академија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 01.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА БРОЈОТ НА РЕДОВНИ И ВОИРЕДНИ СТУДЕНТИ ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПОЛИЦИСКАТА АКАДЕМИЈА - СКОПЈЕ, ВО УЧЕБНАТА 2006/2007 ГОДИНА, ЗА СТЕКНУВАЊЕ ВИСОКО ОБРАЗОВАНИЕ

1. На Полициската академија - Скопје, во учебната 2006/2007 година, во 1-ва година на студии за стекнување високо образование, ќе се запишат 50 редовни и 80 воиредни студенти.

За обезбедување правична и соодветна застапеност на студентите припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, во учебната 2006/2007 година на Полициската академија - Скопје, ќе се запишат студенти припадници на овие заедници, чиј број не повисок од 25% од вкупниот број на студенти кои се запишуваат на прва година на ниво на факултет. Во рамките на овој процент, соодветно ќе бидат застапени припадниците на сите заедници, до процентот со кој соодветната заедница е застапена во вкупното население на Република Македонија.

2. Бројот на студенти припадници на безбедносните сили и другите категории на лица утврдени со Законот за посебните права на припадниците на безбедносните сили на Република Македонија и на членовите на нивните семејства („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/02), кои се запишуваат во посебна квота на Полициската академија - Скопје (без поднесување на трошоци за студирање) може да изнесува најмногу до 10% од вкупниот број на студенти на ниво на студиска програма.

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2355/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1012.

Врз основа на член 102 став 1 од Законот за високо образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/00, 49/03 и 113/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА БРОЈОТ НА СТУДЕНТИ ЗА ЗАПИШУВАЊЕ ВО ПРВА ГОДИНА НА ДРЖАВНИТЕ ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ, УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО БИТОЛА И НА ДРЖАВНИОТ УНИВЕРЗИТЕТ ВО ТЕТОВО, ВО УЧЕБНАТА 2006/2007 ГОДИНА

1. Бројот на студенти за запишување во прва година на државните високообразовни установи на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во учебната 2006/2007 година, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија, да изнесува соодветно на бројот на студентите предложен во Конкурсот за запишување студенти во прва година на Универзитетот

„Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во учебната 2006/2007 година, освен на следните факултети, каде бројот на студентите за запишување во државна квота изнесува:

- Градежен факултет - 170 студенти;
- Електротехнички факултет - 400 студенти;
- Филолошки факултет - 425 студенти;
- Медицински факултет - 130 студенти.

2. Бројот на студенти за запишување во прва година на државните високообразовни установи на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола во учебната 2006/2007 година, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија, изнесува соодветно на бројот на студентите предложен во Конкурсот за запишување студенти во прва година на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, во учебната 2006/2007 година, освен на следните високообразовни установи, каде бројот на студентите за запишување во државна квота изнесува:

- Факултет за туризам и угостителство, Охрид - 165 студенти.

3. Бројот на студенти за запишување во прва година на Државниот универзитет во Тетово во учебната 2006/2007 година, чие образование се финансира од Буџетот на Република Македонија, изнесува соодветно на бројот на студентите предложен во Конкурсот за запишување студенти во прва година на Државниот универзитет во Тетово во учебната 2006/2007 година.

4. Бројот на студенти за запишување во прва година на државните високообразовни установи во државната квота треба да е во сооднос најмногу 1:1 со студентите запишани во квотата со кофинансирање.

5. Бројот на студенти припадници на безбедносните сили и другите категории на лица утврдени со Законот за посебните права на припадниците на безбедносните сили на Република Македонија и на членовите на нивните семејства („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/02), кои се запишуваат во посебна квота на државните универзитети од точка 1, 2 и 3 на оваа одлука (без поднесување на трошоци за студирање), може да изнесува најмногу до 10% од вкупниот број студенти на ниво на студиска програма.

6. Вкупниот број на студенти за запишување во прва година на државните високообразовни установи, се утврдува согласно член 98 и член 102 став 3 од Законот за високото образование, според капацитетот утврден со решението за акредитација на високообразовната установа.

7. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 19-2478/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1013.

Врз основа на член 18, став 4 од Законот за јавен долг („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ВИДОТ И КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ВО 2006 ГОДИНА

1. Со оваа одлука се уредуваат видот и карактеристиките на државните хартии од вредност кои во името на Владата на Република Македонија ќе ги емитува Министерството за финансии во 2006 година во согласност со оваа одлука.

2. Министерството за финансии во 2006 година врши него емисија на државни хартии од вредност во максимален износ од 3.000.000.000,00 (три милијарди) денари, како резултат на што на крајот на 2006 година состојбата на државните хартии од вредност од 4.280.120.000,00 (четири милијарди двеста осумдесет милиони и сто дваесет илјади) денари на крајот од 2005 година, ќе биде 7.280.120.000,00 (седум милијарди двеста осумдесет милиони и сто дваесет илјади) денари.

3. Издавањето на државните хартии од вредност и нивната рочност се врши согласно календарот за планираните емисии на државните хартии од вредност кој го утврдува и објавува Министерството за финансии на почетокот на периодот за кој се однесува.

4. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2409/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1014.

Врз основа на член 52 став 1 и став 2 алинеи 3 и 4 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ ВО ЗАКУП НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ

Член 1

Со оваа одлука, недвижните ствари-објекти и земјиште во вкупна површина од 26.188м² во Касарната „Мирче Ацев“ во Прилеп, лоцирани на К.П. бр. 343/2 (797/1), КО Прилеп, евидентирани во Имотен лист бр. 3665 на Државниот завод за геодетски работи-Одделение за премер и катастар - Прилеп, сопственост на Република Македонија, се даваат во закуп на Стопанската комора на Македонија - Регионална комора Прилеп и Општината Прилеп.

Член 2

Недвижниот имот од член 1 на оваа одлука се дава во закуп за временски период од 30 години од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

За време на користењето на недвижната ствар, закупецот се обврзува, по истекот на една година од денот на склучувањето на договорот за закуп, да плаќа месечна закупнина во висина од 2.500 евра во денарска противвредност, сметана според средниот курс на Народна банка на Република Македонија.

Член 3

Стопанската комора на Македонија - Регионална комора Прилеп и Општината Прилеп, во рок од 3 (три) месеци од денот на влегувањето на сила на оваа одлука, да основаат јавен субјект (агенција, претпријатие и сл.) за стопанисување со недвижните ствари од член 1 на оваа одлука, во чиј орган на управување Министерството за одбрана да определи свој претставник.

Член 4

Недвижната ствар од член 1 на оваа одлука се дава во закуп со услов за реализација на проектот за развој на стопанските дејности во Општината Прилеп и за вработување со преземање на 6 (шест) работници од Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија.

Член 5

Склучувањето на договорот за давање на недвижната ствар од член 1 во закуп, со закупнината во висина определена во член 2 од оваа одлука, ќе се изврши меѓу Министерството за одбрана и Стопанската комора на Македонија, Регионална комора Прилеп и Општината Прилеп.

Член 6

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2638/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1015.

Врз основа на член 6, став 2 од Законот за концесии (“Службен весник на Република Македонија” бр.25/02 и 24/03) и член 86 од Законот за минералните сировини (“Службен весник на Република Македонија” бр. 18/99 и 29/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ КОНЦЕСИЈА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНАТА СУРОВИНА ОНИКС И ТРАВЕРТИН НА ДАПГМ “ОНТРА-МЕР” ДООО БИТОЛА НА ЛОКАЛИТЕТОТ “ДЕКОВА ДАБИЦА” ВО БЛИЗИНА НА С. БЕШИШТЕ, ОПШТИНА ПРИЛЕП

1. На ДАПГМ “ОНТРА-МЕР” ДООО Битола се дава концесија за експлоатација на минералната сировина – оникс и травертин на локалитетот “Декова Дабица” во близина на с.Бешиште општина Прилеп, со површина на простор на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелата и тоа:

ТОЧКА	КООРДИНАТА-Х	КООРДИНАТА-У
T-1	4.556.690,00	7.563.180,00
T-2	4.566.690,00	7.564.860,00
T-3	4.556.015,00	7.564.490,00
T-4	4.556.015,00	7.563.260,00

Површината на просторот на експлоатационото поле од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=0,982 \text{ км}^2$.

2. Времетраењето на дадената концесија од точка 1 на оваа одлука, ќе се определи во Договорот за концесија согласно Законот за минералните сировини.

3. Висината на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа одлука ќе се определи во Договорот за концесија, согласно Одлуката за определување на критериумите за висината на надоместокот за концесии за вршење детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија” бр. 100/05).

4. Начинот, роковите и гаранцијата за плаќањето на надоместоците ќе се определи во Договорот за концесија.

5. За површина од точка 1 од оваа одлука ЈП “Македонски Шуми” треба благавременно да изврши сеча на шумата, а истовремено ДАПГМ “ОНТРА-МЕР” ДООО Битола треба да изврши пошумување на соодветна површина која ќе ја определи ЈП “Македонски Шуми”.

6. Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишување на Договорот за концесија.

7. Во име на Владата на Република Македонија, Договорот за концесија ќе го потпише министерот за економија.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Број 19-2541/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1016.

Врз основа на член 6, став 2 од Законот за концесии (“Службен весник на Република Македонија” бр.25/02 и 24/03) и член 86 од Законот за минералните сировини (“Службен весник на Република Македонија” бр. 18/99 и 29/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ КОНЦЕСИЈА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНАТА СУРОВИНА МИНЕРАЛНА ВОДА И ГАС CO_2 НА ДТУП “ГЕО-ГАС” ДООЕЛ БИТОЛА НА ЛОКАЛИТЕТОТ “БРБОРНИК” ВО БЛИЗИНА НА С.ТРН, ОПШТИНА БИТОЛА

1. На ДТУП “ГЕО-ГАС” ДООЕЛ Битола се дава концесија за експлоатација на минералната сировина – минерална вода и гас CO_2 на локалитетот “Брборник” во бли-

зина на с.Трн општина Битола, со површина на простор на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелата и тоа:

ТОЧКА	КООРДИНАТА-Х	КООРДИНАТА-У
T-1	4.547.875,00	7.535.312,00
T-2	4.548.187,00	7.535.000,00
T-3	4.548.562,00	7.535.000,00
T-4	4.548.875,00	7.535.312,50
T-5	4.548.875,00	7.535.687,00
T-6	4.548.562,00	7.536.000,00
T-7	4.548.187,00	7.536.000,00
T-8	4.548.875,00	7.535.687,00

Површината на просторот на експлоатационото поле од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=0,80 \text{ км}^2$.

2. Времетраењето на дадената концесија од точка 1 на оваа одлука, ќе се определи во Договорот за концесија согласно Законот за минералните сировини.

3. Висината на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа одлука ќе се определи во Договорот за концесија, согласно Одлуката за определување на критериумите и висината на надоместокот за концесии за вршење детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија” бр. 100/05).

4. Начинот, роковите и гаранцијата за плаќањето на надоместоците ќе се определи во Договорот за концесија.

5. За површина од точка 1 од оваа одлука ЈП “Македонски Шуми” треба благавременно да изврши сеча на шумата, а истовремено ДТУП “ГЕО-ГАС” ДООЕЛ Битола треба да изврши пошумување на соодветна површина која ќе ја определи ЈП “Македонски Шуми”.

6. Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишување на Договорот за концесија.

7. Во име на Владата на Република Македонија, Договорот за концесија ќе го потпише министерот за економија.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Број 19-2539/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1017.

Врз основа на член 6, став 2 од Законот за концесии (“Службен весник на Република Македонија” бр.25/02 и 24/03) и член 88 од Законот за минералните сировини (“Службен весник на Република Македонија” бр. 18/99 и 29/02), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ КОНЦЕСИЈА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНАТА СУРОВИНА МЕРМЕР И МЕРМЕРИЗИРАНИ ВАРОВНИЦИ НА ТД “ВИРЦИНИЈА” - РАДОВИШ, НА ЛОКАЛИТЕТОТ “ЗМЕЈОВА ДУПКА” С. ЛИПОВИК, ОПШТИНА КОНЧЕ

1. На ТД “Вирцинија” - Радовиш се дава концесија за експлоатација на минералната сировина мермер и мермеризирани варовници на локалитетот “Змејова Дупка” с. Липовик, општина Конче, со површина на простор на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелата, и тоа:

ТОЧКА	КООРДИНАТА-Х	КООРДИНАТА-У
T-1	4.600.500,00	7.624.000,00
T-2	4.600.500,00	7.622.500,00
T-3	4.602.000,00	7.622.500,00
T-4	4.602.000,00	7.624.000,00

Површината на просторот на концесија за експлоатација од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=2,25 \text{ km}^2$.

2. Времетраењето на дадената концесија од точка 1 на оваа одлука, ќе се определат во Договорот за концесија согласно Законот за минералните сировини.

3. Висината на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа одлука ќе се определи во Договорот за концесија, согласно Одлуката за определување на критериуми за висината на надоместокот за концесии за вршење детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини ("Службен весник на Република Македонија" бр. 100/05).

4. Начинот, роковите и гаранцијата за плаќањето на надоместоците ќе се определи во Договорот за концесија.

5. Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишувањето на Договорот за концесија.

6. Во име на Владата на Република Македонија, Договорот за концесија ќе го потпише министерот за економија.

7. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2532/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1018.

Врз основа на член 6, став 2 од Законот за концесии ("Службен весник на Република Македонија" бр. 25/2002 и 24/2003) и член 86 од Законот за минералните сировини ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/99 и 29/2002), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ КОНЦЕСИЈА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНАТА СУРОВИНА – ВАРОВНИК НА "ШАЗА ТРАНС" ДООЕЛ С. СЛАТИНА, ОПШТИНА ТЕАРЦЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ "МАРКОВ КРАН" С. ГРАДИШТЕ - ТЕТОВО

1. На "ШАЗА ТРАНС" ДООЕЛ с. Слатина Теарце се дава концесија за експлоатација на минералната сировина – варовник на локалитетот "Марков Кран" с. Градиште - Тетово, со површина на простор на концесија за експлоатација дефиниран со точки меѓусебно поврзани со прави линии, а точките дефинирани со координати како е дадено во табелава, и тоа:

ТОЧКА	КООРДИНАТА-Х	КООРДИНАТА-У
T-1	4.660.787,00	7.511.660,00
T-2	4.660.600,00	7.511.900,00
T-3	4.660.409,00	7.511.836,00
T-4	4.660.213,00	7.511.585,00
T-5	4.660.065,00	7.511.200,00
T-6	4.660.150,00	7.510.955,00
T-7	4.660.320,00	7.511.340,00
T-8	4.660.500,00	7.511.585,00

Површината на просторот на експлоатационото поле од точка 1 на оваа одлука изнесува $P=0,22 \text{ km}^2$.

2. Времетраењето на дадената концесија од точка 1 на оваа одлука, ќе се определат во Договорот за концесија согласно Законот за минералните сировини.

3. Висината на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа одлука ќе се определи во Договорот за концесија, согласно Одлуката за определување на критериуми за висината на надоместокот за концесии за вршење детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини ("Службен весник на Република Македонија" бр. 100/05).

4. Начинот, роковите и гаранцијата за плаќањето на надоместоците ќе се определи во Договорот за концесија.

5. За површината од точка 1 од оваа одлука ЈП "Македонски шуми" треба благовремено да изврши сеча на шумата, а истовремено "ШАЗА ТРАНС" ДООЕЛ с. Слатина општина Теарце, треба да изврши пошумување на соодветна површина која ќе ја определи ЈП "Македонски шуми".

6. Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишување на Договорот за концесија.

7. Во име на Владата на Република Македонија, Договорот за концесија ќе го потпише министерот за економија.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2540/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1019.

Врз основа на член 11, став 1, точка 7 од Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/96, 6/02 и 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ОТУГУВАЊЕ НА ОПРЕМА ОД ФАБРИКАТА ЗА ИВЕРИЦА ВО ПШС "БОР"-КАВАДАРЦИ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката за отуѓување на опрема од Фабриката за иверица во ПШС "Бор" - Кавадарци, донесена од Управниот одбор на ова јавно претпријатие бр. 02-2142/2 од 7.10.2005 година, на седницата одржана на 7.10.2005 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-1048/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1020.

Врз основа на член 54, став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ДОГОВОР ЗА ДАВАЊЕ МОТОРНО ВОЗИЛО НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ БЕЗ НАДОМЕСТОК

Член 1

Со оваа одлука Владата на Република Македонија дава согласност на Договор за давање моторно возило на трајно користење без надоместок, марка Renault тип Laguna, број на шасија VF1BG0DOB27041819, број на мотор F139861, година на производство 2002, работна зафатнина на моторот во cm^3 2964, боја на каросерија 7F...MET SV.SIVA, меѓу Министерството за транспорт и врски и Центарот за управување со кризи.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2444/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1021.

Врз основа на член 39, член 40, став 1 алинеја 6 и член 41, став 3 од Законот за земјоделско земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/98, 18/99 и 2/04), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК НА КОРИСТЕЊЕ И ДАВАЊЕ
НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНА СТВАР

Член 1

На досегашниот корисник Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство - Претпријатие на мемо систем Липково му престанува користењето на катастарските парцели бр. 1993, 1993,1994 и 1995/2 кои се наоѓаат во КО Липково, со број на имотен лист 279, во сопственост на Република Македонија.

Недвижната ствар од став 1 на овој член се дава на користење на новиот корисник Министерството за образование и наука.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 од оваа одлука се дава на користење без надоместок.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар опишана во член 1 од оваа одлука ќе се изврши помеѓу досегашниот корисник Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за образование и наука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 19-2599/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1022.

Врз основа на член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05 и 37/06), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ЗАМЕНА НА
ПРАВОТО НА СОПСТВЕНОСТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКО
ЗЕМЈИШТЕ

Член 1

Во Одлуката за замена на правото на сопственост на земјоделско земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/05), во член 1 зборовите: „КП 382/1“ се заменуваат со зборовите: „КП 382/3“.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2197/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1023.

Врз основа на член 16 став 2 и член 20 став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК НА КОРИСТЕЊЕ И ЗА ДАВАЊЕ
НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНИ СТВARI БЕЗ
НАДОМЕСТ

Член 1

На досегашниот корисник Министерството за култура - Скопје му престанува користењето на недвижните ствари - објекти кои што се наоѓаат во м.в. с. "Пелинце", лоцирани на К.П. бр.1, згр.2, вл.1, кат ПР, во површина од 622 м², К.П. бр.1, згр.3, вл.1, кат ПР, во површина од 211 м², К.П. бр.1, згр. 6, вл. 1, кат ПР, во површина од 6 м², К.П. бр.1, згр.7, вл.1, кат ПР, во површина од 6 м², К.П. бр.1, згр.8, вл.1, кат ПР, во површина од 6 м² и зграда бр.5 која е во фаза на изградба и етажно не се мери, за К.О. Пелинце евидентирани во Имотен лист бр. 1, имот во сопственост на Република Македонија.

На досегашниот корисник Министерството за култура - Скопје му престанува користењето на недвижните ствари - објекти кои што се наоѓаат во м.в. с. "Пелинце", лоцирани на К.П. бр.1, згр.1, вл.1, кат МЕ, во површина од 127 м², К.П. бр.1, згр.1, вл.1, кат ПР, во површина од 267 м² и зграда бр.4 која е во фаза на изградба и етажно не се мери, за К.О. Пелинце евидентирани во Имотен лист бр. 1, имот во сопственост на Република Македонија.

Недвижните ствари од став 1 на овој член се даваат на времено користење на општината Куманово, за реализирање на рекреативен центар во состав на Меморијалниот музеј "АСНОМ" во с. Пелинце.

Недвижните ствари од став 2 на овој член се даваат на користење на Националната установа Музеј-Куманово, за остварување на функцијата на Меморијалниот музеј "АСНОМ" во с. Пелинце.

Член 2

Користењето на недвижните ствари од член 1 став 1 на оваа одлука се дава на општината Куманово без надомест, за временски период од 30 години од влегувањето во сила на оваа одлука.

Користењето на недвижните ствари од членот 1 став 2 на оваа одлука се дава на Националната установа Музеј-Куманово, без надомест на неопределено време.

Член 3

Примопредавањето на недвижните ствари опишани во членот 1, став 1 на оваа одлука ќе се изврши помеѓу Министерството за култура - Скопје и новиот корисник - Општината Куманово.

Примопредавањето на недвижните ствари опишани во членот 1, став 2 на оваа одлука ќе се изврши помеѓу Министерството за култура - Скопје и новиот корисник - Националната установа Музеј-Куманово.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2450/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

1024.

Врз основа на член 20, став 2 од Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја („Службен весник на Република Македонија“ бр. 2/94 и 39/99), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 1.06.2006 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ЗА-
ДАЧИТЕ НА БИРОТО ЗА СТОПАНСКИ НЕДОВОЛНО
РАЗВИЕНИТЕ ПОДРАЧЈА ВО 2006 ГОДИНА

1. Владата на Република Македонија ја одобрува Програмата за изменување на Програмата за реализација на задачите на Бирото за стопански недоволно раз-

виените подрачја во 2006 година, бр. 01-67/4 од 19.05.2006 година, донесена од Бирото за стопански недоволно развиените подрачја.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-2630/1
1 јуни 2006 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

1025.

Врз основа на член 104 став (6) од Законот за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05), министерот за животна средина и просторно планирање донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ПОБЛИСКИТЕ УСЛОВИ КОИ ТРЕБА ДА ГИ ИСПОЛНАТ ЧЛЕНОВИТЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧКАТА КОМИСИЈА ЗА НАЈДОБРИ ДОСТАПНИ ТЕХНИКИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Научно-техничката комисија за најдобрите достапни техники (во понатамошниот текст: Комисија) формирана заради определување на најдобрите достапни техники во А - интегрираните еколошки дозволи.

Член 2

За член на Комисијата може да биде назначен експерт кој ги исполнува следните услови:

- да има докажано искуство или практично и техничко познавање за примената на техники и технологии во вршењето на активностите на инсталациите определени во Прилог 1 од Уредбата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план ("Службен Весник на Република Македонија" бр.89/05) (во понатамошниот текст:Уредба), на начин на кој со нивната примена се обезбедува висок степен на заштита на животната средина;
- да има докажана способност за анализирање на економските аспекти од примената на техниките и технологиите од точка 1од овој член;
- познавање за активностите и инсталациите определени во Уредбата;
- познавање за конкретен индустриски сектор и активноста на инсталацијата од Уредбата, согласно Програмата од член 104 став 4 од Законот за животна средина;
- познавање на законодавството на Република Македонија и стратешките определби на Република Македонија во областа на животната средина;
- познавање на политиката за животна средина на ЕУ;
- систематско познавање на концептот и на механизмите за интегрираното спречување и контрола на загадувањето;
- познавање на англиски јазик;
- способност за работа на компјутер, и
- три препораки од меѓународни или домашни институции/експерти признаени во областа.

Член 3

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2746/1
26 мај 2006 година
Скопје

Министер за животна
средина и просторно планирање,
д-р **Зоран Шапуриќ**, с.р.

1026.

Врз основа на член 209 став (4) од Законот за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05), министерот за животна средина и просторно планирање донесе

П РА В И Л Н И К ЗА СОДРЖИНАТА НА ГОДИШНИОТ ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗВРШЕНИОТ ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР КАКО И НАЧИНОТ И РОКОТ ЗА НЕГОВО ДОСТАВУВАЊЕ

Член 1

Предмет

Со овој правилник се пропишува содржината на годишниот извештај за извршениот инспекциски надзор, како и начинот и роковите за доставување на извештајот.

Член 2

Содржина на годишниот извештај за извршен инспекциски надзор

(1) Годишниот извештај на државниот инспектор за животна средина и овластениот инспектор за животна средина содржи:

- податоци за инспекторот;
- податоци за извршен редовен инспекциски надзор по сектори и инсталации, и приказ на времето потрошено за инспекциски надзор;
- податоци за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание, вклучувајќи ги хавариите, инцидентите, несреќите и друго непочитување на прописите од областа на животната средина;
- податоци за соработка со други надлежни органи при извршениот инспекциски надзор;
- податоци за степенот на усогласеност на инсталациите и индустриските сектори со прописите од областа на животната средина врз основа на извршениот редовен инспекциски надзор;
- податоци за планиран, но неизвршен инспекциски надзор со образложение за причините заради неизвршување на надзорот;
- оценка на успешноста во исполнување на програмата за вршење на инспекциски надзор;
- препораки за следната програма за вршење на инспекциски надзор;
- учество на работилници, семинари, тренинзи и друго;
- податоци за донесени акти и изречени санкции и мерки.

(2) Извештајот од став (1) на овој член се изготвува на образец даден во Прилог бр.1 кој е составен дел од овој правилник.

(3) Годишниот извештај на инспекторот за заштита на природата содржи:

- податоци за инспекторот;
- податоци за извршениот редовен инспекциски надзор на заштитените подрачја и друго, вклучувајќи го инспекцискиот увид, како и приказ на времето потрошено за инспекциски надзор;
- податоци за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание/инцидент;
- податоци за соработка со други надлежни органи при извршениот инспекциски надзор;
- податоци за степенот на усогласеност со прописите од областа на природата врз основа на извршениот редовен инспекциски надзор;
- податоци за планиран, но неспроведен инспекциски надзор со образложение за причините заради неизвршување на надзорот;
- оценка на успешноста во исполнување на програмата за вршење на инспекциски надзор;
- препораки за следната програма за вршење на инспекциски надзор;
- учество на работилници, семинари, обуки и друго;
- податоци за донесени акти и изречени санкции и мерки.

(4) Извештајот од став (3) на овој член се изготвува на образец даден во Прилог бр.2 кој е составен дел од овој правилник.

Вкупно :	Вкупно по сектори	Вкупно :	Вкупно по области	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	Вкупно по медиуми :	
Вкупно извршен редовен инспекциски надзор за _____ година :																					
2. 3. Анализа на времето потрошено за спроведување на постапката за редовен инспекциски надзор (припремни активности, терен, работа во канцеларија, судски постапки и друго) дадено во работни денови																					
Ред. Бр.	Место на извршен редовен инспекциски надзор	Припрема	Увид на лице место	Работа во канцеларија	Присуство на судење	Друго															
ВКУПНО ВРЕМЕ :																				Вкупно :	Вкупно :

3. Податоци за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание, вклучувајќи ги хавариите, инцидентите, несреќите и друго непочитување на прописите од областа за животна средина

Ред.бр	Пријава/сознание/инцидент	Инсталација	Сектор	Област	Медиум	Преземени мерки
Вкупно :						

3. 1. Приказ на потрошеното време за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание, вклучувајќи ги хавариите, инцидентите, несреќите и друго непочитување на прописите за животна средина			
Реден број	Пријава/сознание/ инцидент	Приказ на активностите	Потрошено работни денови
	Вкупно :		Вкупно :

4. Податоци за соработка со други надлежни органи при извршениот инспекциски надзор

5. Податоци за степенот на усогласеност на инсталациите и индустриските сектори со прописите од областа на животната средина врз основа на извршениот редовен инспекциски надзор

6. Податоци за планиран, но неизвршен инспекциски надзор со образложение за причините заради неизвршување на надзорот

2. 3. Анализа на времето потрошено за спроведување на постапката за редовен инспекциски надзор (припремни активности, терен, работа во канцеларија, судски постапки и друго)

Ред. Бр.	Каде е извршен редовен инспекциски надзор	Припрема	Увид на лице место	Работа во канцеларија	Присуство на судење	Друго
Вкупно време :			Вкупно :	Вкупно :	Вкупно :	Вкупно :

3. Податоци за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание/инцидент

Реден број	Пријава/сознание/инцидент	Заштитено Подрачје	Друго	Преземени мерки
Вкупно :				

3. 1. Приказ на потрошеното време за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание за непочитување на прописите од областа на Законот за заштита на природата

Реден број	Пријава/сознание	Заштитено Подрачје	Друго	Потрошено работни денови
				Вкупно :

4. Податоци за соработка со други надлежни органи при извршениот инспекциски надзор

5. Податоци за степенот на усогласеност со прописите од областа на природата врз основа на извршениот редовен инспекциски надзор

6. Податоци за планиран, но неизвршен инспекциски надзор со образложение за причините заради неизвршување на надзорот

7. Оценка на успешноста во исполнување на програмата за вршење на инспекциски надзор

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ОБРАЗЕЦОТ

1. Податоци за инспекторот

1. 1. Име и презиме
1. 2. Орган на Државна управа или општина
1. 3. Подрачје : Се внесува подрачјето по општини кое го покрива инспекторот. Пр. Битола, Прилеп, Ресен, Демир Хисар и Охрид.

2. Податоци за извршениот редовен инспекциски надзор по сектори и инсталации/заштитени подрачја и друго, и приказ на времето потребно за инспекциски надзор.

2. 1. Се внесува подрачјето на кое е извршен инспекцискиот увид за _____ година.
2. 2. Временски распоред и динамика на извршениот редовен инспекциски увид.

Под :

- "инсталација" се внесува името на инсталацијата (пр. ОКТА-Скопје).
 - "сектор" се внесува бројот даден во Прилог 1 и 2 од Уредбата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план (Сл. Весник на РМ бр. 89/2005). На пр. за ОКТА треба да се внесе бројот 1.2.
 - "друго" се пополнува доколку е извршен инспекциски надзор врз субјект за кој не е потребна А или Б интегрирана еколошка дозвола. На пр. пречистителна станица за отпадни комунални води во село Враништа, Струга.
 - "област" се пополнува согласно член 5 став (1) точка (38) од Законот за животна средина (Сл. Весник на РМ бр. 53/2005) каде под области на животната средина спаѓаат природата, отпадот, бучавата, вибрациите, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, климата, миризбата и сите други елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина.
 - "медиум" се пополнува со вода, воздух или почва
2. 3. Анализа на времето потрошено за спроведување на постапката за редовен инспекциски надзор (припремни активности, терен (се прикажува заедно времето потрошено за увид на лице место и времето на патувањето до местото на увидот), работа во канцеларија, судски постапки и друго) дадено во работни денови.

Под :

- "Каде е извршен редовен инспекциски надзор" се внесува инсталацијата или друго.
 - "Друго" се подразбира присуство на состаноци во врска со предметот, размена на податоци со други органи и др.
- Времето потрошено за секоја од активностите се дава во работни денови, при што може да се користат и 1/2, 1/3, 1/4 од времето на работниот ден.

3. Податоци за извршен инспекциски надзор во случај на пријава/сознание, вклучувајќи ги хавариите, инцидентите, несреќите и друго непочитување на прописите од областа за животна средина.

Под :

- "Пријава/сознание/инцидент" се пополнува така што се дава опис на настанот и каде се случил. На пр. Пријава на граѓани за испуштање на хемикалии од инсталацијата XXX во реката YYY.
- "Приказ на активностите" се пополнува со преземените активности од страна на инспекторот во врска со пријавата/сознанието/инцидентот. На пр. Направен е увид на лице место при што е направен Записник. Издадено е Решение и поднесена е кривична пријава против XXX.
- "потрошено работно време" се дава збирот од работните денови потрошени за сите активности по повод пријавата/сознанието/инцидентот.

4. Податоци за соработка со други надлежни органи при извршениот инспекциски надзор.

- се пополнува со податоци од направените заеднички инспекциски увиди со други надлежни органи.

5. Податоци за степенот на усогласеност на инсталациите и индустриските сектори со прописите од областа на животната средина врз основа на извршениот инспекциски надзор

Се пополнува на тој начин што се дава процентуален однос на степенот на усогласеност на инсталациите и индустриските сектори, како и на другите. На пр. При извршениот увид констатирано е дека 75% од инсталациите се усогласени, а додека кај 25% е констатирано неусогласување со прописите. Исто така, се дава процентуален однос по индустриски сектори. На пр. Сектор енергетика ...

6. Податоци за планиран, но неизвршен инспекциски надзор со образложение за причините заради неизвршување на надзорот.

- се прави споредување со Програмата за работа и се дава приказ (во проценти) и образложение зошто не е исполната Програмата.

9. Учество на работилници, семинари, тренинзи и друго

- Се дава приказ на учеството и работните денови на учество на работилници, семинари, тренинзи и друго.

10. Податоци за донесени акти и изречени санкции и мерки

- се наведуваат податоци за водени управни, прекршочни и кривични постапки како и изречени мерки и санкции

Под:

- **назив и адреса:** се пополнува име и адреса на лицето против кој е поднесен актот;
- **област/медиум:** се наведува областа /медиумот за кој е поведена постапка;
- **записник за констатација** за наведува број и дата од записникот за констатација;
- **решение:** согласно Законот за општа управна постапка се наведува за какво решение се работи како и изречена мерка
- во делот за **прекршочни пријави** се наведуваат бројот на поднесени пријави, донесени пресуди и видот на изречената санкции;
- во делот за **кривични пријави** се наведуваат податоци за поднесени пријави, донесени пресуди и видот на изречени санкции,

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА
ПОЛИТИКА**

1027.

Врз основа на член 5 став 5 од Законот за агенциите за привремени вработувања („Службен весник на РМ“ бр. 49/2006), министерот за труд и социјална политика донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА НАЧИНОТ НА УПИСОТ И ВОДЕЊЕТО НА
РЕГИСТАРОТ НА АГЕНЦИИТЕ ЗА ПРИВРЕМЕ-
НИ ВРАБОТУВАЊА**

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на уписот и водењето на регистарот на агенциите за привремени вработувања.

Член 2

Агенцијата за привремени вработувања се запишува во регистарот на агенциите за привремени вработувања, врз основа на пријава за упис, поднесена од физичко лице, основач на агенцијата за привремени вработувања.

Член 3

Пријавата за упис во регистарот содржи податоци за:

- името и презимето на физичкото лице основач на агенцијата,
- единствениот матичен број на граѓанинот (ЕМБГ),
- адреса и местото на живеење на основачот на агенцијата,
- називот и адреса на седиштето на агенцијата за привремени вработувања,
- предметот на работењето и видот на лиценцата за вршење на привремени вработувања која ја бара основачот.

Член 4

Кон пријавата за упис во регистарот на агенциите за привремени вработувања се приложуваат:

- уверение за државјанство на физичкото лице, основач на агенцијата;
- диплома за завршено средно образование;
- изјава за основање на агенцијата;
- изјава за назначување на одговорно лице на агенцијата;
- заверен потпис кај нотар на основачот на агенцијата и на одговорното лице;
- изјава односно доказ од основачот на агенцијата дека располага со погоден работен простор, во согласност со закон;
- банкарска гаранција во законски утврдениот износ за соодветниот вид на лиценца.

Член 5

Поднесената пријава не се решава се додека истата не се комплетира, согласно одредбите на Законот за агенциите за привремени вработувања и овој правилник.

Член 6

Врз основа на приложените комплетни документи од член 3 и 4 на овој правилник, на Агенцијата на која и е издадена лиценца за вршење на привремени вработувања се запишува во регистарот на агенциите за привремени вработувања при Министерството за труд и социјална политика.

Член 7

Регистарот на агенциите за привремени вработувања ги содржи следните рубрики:

- реден број под кој е запишана лиценцата за вршење на привремени вработувања;
- број и датум на издавање на лиценцата;
- вид на издадената лиценца;
- име и презиме на физичкото лице, основач на агенцијата, единствениот матичен број на граѓанинот, адреса и местото на живеење на основачот;
- називот на агенцијата, адреса, седиште и телефон на агенцијата;
- времето на важењето на лиценцата;
- времето на продолжувањето на лиценцата;
- времето на одземање на лиценцата.

Член 8

Регистарот се води во пишана и во електронска форма.

Уписот во регистарот се врши според датумот на поднесената пријава за упис во регистарот.

Член 9

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 08-5431/1
2 јуни 2006 година
Скопје

Министер
за труд и социјална политика,
Стевчо Јакимовски, с.р.

1028.

Врз основа на член 34 став 4 од Законот за социјална заштита („Службен весник на Република Македонија“, бр.50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005), министерот за труд и социјална политика донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛ-
НИКОТ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА
ПРАВОТО НА ЕДНОКРАТНА ПАРИЧНА ПОМОШ**

Член 1

Во Правилникот за определување на висината на правото на еднократна парична помош („Службен весник на РМ“ бр.2/2003, 57/2003, 23/2005 и 105/2005 и 56/2006) во членот 2, став 1, алинејата 2, точката и записка се заменува со записка, и се додаваат зборовите: „како и за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик, поради тоа што на член на семејството кој има над 25 години работен стаж, му престанал работниот однос по основа на стечај, а семејството има вкупни месечни приходи до 65% од просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија остварена во последните три месеци, се до негово повторно вработување или промена во материјалната состојба на семејството;“.

Алинејата 5 се брише.

Член 2

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 10-5333/1
31 мај 2006 година
Скопје

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

1029.

Врз основа член 89-г став 2 од Законот за социјална заштита („Сл.весник на РМ“ бр. 50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005), член 205 став 1 од Законот за општа управна постапка („Сл. весник на РМ“ бр.38/2005) и член 6 од Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на регистар на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита („Сл. весник на РМ“ бр. 10/2005), министерот за труд и социјална политика, донесе

**Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ВПИШУВАЊЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА ГРАЃАНИ
ВО РЕГИСТАРОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ
ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА**

1. Барањето на Здружението на граѓани - "Сојуз на глуви и наглуви на Македонија" со скратено име "СГНМ" од Скопје СЕ УВАЖУВА.

2. Здружението на граѓани - "Сојуз на глуви и наглуви на Македонија" со скратено име "СГНМ" од Скопје, со седиште во Скопје, на ул."11 Октомври" бр.42/а, се впишува во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита, што се води при Министерството за труд и социјална политика.

3. Конечното решение за впишување од точка 2 на ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

4. Впишувањето на Здружението на граѓани - "Сојуз на глуви и наглуви на Македонија" со скратено име "СГНМ" од Скопје со седиште во Скопје, на ул."11 Октомври" бр.42/а, ќе се изврши најдоцна пет дена од денот на објавувањето на Решението во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 10-1554/4
17 мај 2006 година
Скопје

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

1030.

Врз основа член 89-г став 2 од Законот за социјална заштита ("Сл.весник на РМ" бр. 50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005), член 205 став 1 од Законот за општа управна постапка ("Сл. весник на РМ" бр.38/2005) и член 6 од Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на регистар на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита ("Сл. весник на РМ" бр. 10/2005), министерот за труд и социјална политика, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ВПИШУВАЊЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА ГРАЃАНИ ВО РЕГИСТАРОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

1. Барањето на Здружението на граѓани - "Детски парламент на Македонија" од Скопје СЕ УВАЖУВА.

2. Здружението на граѓани - "Детски парламент на Македонија" од Скопје, со седиште во Скопје, на ул."Илинденска" бб, се впишува во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита, што се води при Министерството за труд и социјална политика.

3. Конечното решение за впишување од точка 2 на ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

4. Впишувањето на Здружението на граѓани - "Детски парламент на Македонија" од Скопје со седиште во Скопје, на ул."Илинденска" бб, ќе се изврши најдоцна пет дена од денот на објавувањето на Решението во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 10-3345/2
17 мај 2006 година
Скопје

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

1031.

Врз основа член 89-г став 2 од Законот за социјална заштита ("Сл.весник на РМ" бр. 50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005 и 111/2005), член 205 став 1 од Законот за општа управна постапка ("Сл. весник на РМ" бр.38/2005) и член 6 од Правилникот за формата, содржината и начинот на водење на регистар на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита ("Сл. весник на РМ" бр. 10/2005), министерот за труд и социјална политика, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ВПИШУВАЊЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА ГРАЃАНИ ВО РЕГИСТАРОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

1. Барањето на Здружението на граѓани - "Организација на жени на општина Свети Николе" од Свети Николе СЕ УВАЖУВА.

2. Здружението на граѓани - "Организација на жени на општина Свети Николе" од Свети Николе, со седиште во Свети Николе, на ул." Цветан Димов" бр.14 се впишува во Регистарот на здруженија на граѓани од областа на социјалната заштита, што се води при Министерството за труд и социјална политика.

3. Конечното решение за впишување од точка 2 на ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

4. Впишувањето на Здружението на граѓани - "Организација на жени на општина Свети Николе" од Свети Николе со седиште во Свети Николе, на ул."Цветан Димов" бр.14, ќе се изврши најдоцна пет дена од денот на објавувањето на Решението во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 10-2701/1
17 мај 2006 година
Скопје

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА

1032.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување ("Службен весник на РМ" бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 6.06.2006 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Весна Младеновиќ, со седиште на бул. "АСНОМ" бр. 36/2-12 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 06.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-2120/30
6.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1033.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување ("Службен весник на РМ" бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Горан Тошевски, со седиште на ул. "11 Октомври" бр. 31/2 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 06.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-2120/3
6.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1034.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување ("Службен весник на РМ" бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Зоран Димов, со седиште на ул. "Даме Груев" бр. 1/3-3 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 6.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-2120/32
6.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1035.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Фанија Каламатиева, со седиште на ул. “Иво Лола Рибар“ бр. 122/5 во Скопје, именувана за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 6.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/33 Министер за правда,
6.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1036.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Благоја Николовски, со седиште на ул. “Златко Шнајдер“ бр. 6 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 6.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/34 Министер за правда,
6.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1037.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 05.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Горан Манојлов, со седиште на ул. “Маршал Тито“ бр. 84/2 во Кочани, именуван за подрачјето на Основниот суд Виноца и Основниот суд Кочани, датумот 6.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/35 Министер за правда,
6.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1038.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Жанета Пријевиќ, со седиште на ул. “Петар Петровиќ Његош“ бр. 10 во Битола, именувана за подрачјето на Основниот суд Битола и Основниот суд Ресен, датумот 6.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/36 Министер за правда,
6.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1039.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 5.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Советка Георгиева, со седиште на ул. “Ленинова“ бр. 14-1/13 во Струмица, именувана за подрачјето на Основниот суд Струмица и Основниот суд Радовиш, датумот 6.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/37 Министер за правда,
6.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1040.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Андреја Буневски, со седиште на ул. “Теодосиј Гологанов“ бр. 60/3 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 5.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2120/23 Министер за правда,
2.06.2006 година **Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.**
Скопје

1041.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Гордан Станковиќ, со седиште на ул. “Иво Рибар Лола“ бр. 32 во Скопје, именуван за подрачјето на Основниот суд Скопје I - Скопје и Основниот суд Скопје II - Скопје, датумот 5.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/24
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1042.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Љупчо Јованов, со седиште на ул. “Едвард Кардел” бр. 9/5 во Кавадарци, именуван за подрачјето на Основниот суд Кавадарци и Основниот суд Неготино, датумот 5.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/25
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1043.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Зоран Стоиловски, со седиште на ул. “Методиј Митевски-Брицо“ бб во Делчево, именуван за подрачјето на Основниот суд Берово и Основниот суд Делчево, датумот 5.06.2006 година, му се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/26
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1044.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Николина Иванова, со седиште на ул. “Железничка“ бб комплекс Пелагонија во Битола, именувана за подрачјето на Основниот суд Битола и Основниот суд Ресен, датумот 5.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/27
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1045.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Менка Мицеска, со седиште на ул. “Зеленгора“ бр. 2 во Прилеп, именувана за подрачјето на Основниот суд Прилеп и Основниот суд Крушево, датумот 5.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/28
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

1046.

Врз основа на член 37 од Законот за извршување (“Службен весник на РМ“ бр. 35/2005 и 50/2006), министерот за правда, на ден 2.06.2006 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДЕНОТ ЗА ОТПОЧНУВАЊЕ
СО РАБОТА НА ИЗВРШИТЕЛОТ

На извршителот Станка Кулакова, со седиште на ул. “Тошо Арсов“ бр. 36 во Штип, именувана за подрачјето на Основниот суд Штип и Основниот суд Свети Николе, датумот 5.06.2006 година, и се определува како ден за отпочнување со работа како извршител.

Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се достави до извршителот.

Ова решение се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07-2120/29
2.06.2006 година
Скопје

Министер за правда,
Мери Младеновска-Горѓиевска, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
1047.

Врз основа на член 32 од Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005 и 35/2006), министерот за образование и наука донесе

КА Л Е Н Д А Р
ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА И РАБОТА НА ОСНОВНИТЕ
УЧИЛИШТА ВО УЧЕБНАТА 2006/2007 ГОДИНА

Член 1

Со овој календар се утврдува организирањето на учебната година и одморите на учениците во основните училишта во учебната 2006/2007 година.

Член 2

Учебната година започнува на 1 септември 2006 година, а завршува на 31 август 2007 година.

Член 3

Воспитно-образовната работа за учениците се организира во текот на целата работна недела.

Член 4

Наставата се остварува во траење од 180 наставни денови.

Член 5

На денот на Св. Кирил и Методиј - 24 Мај и на денот на училиштето не се изведува настава и во тие денови се организираат културни, спортски и други манифестации.

Традиционалниот ден на просветата за припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик се одбележува со организирање на културни и други манифестации.

Член 6

Деновите кога се изведуваат ученичките екскурзии, наставата во природа и 21 Март-Денот на еколошката акција на младите во Република Македонија се наставни денови кога се реализираат посебни програми.

Член 7

Ученичките одмори се организираат во текот на учебната година и тоа како зимски и летен одмор за учениците.

Член 8

Зимскиот одмор за учениците се организира и користи од 3 јануари и трае заклучно со 19 јануари 2007 година.

Член 9

Летниот одмор за учениците се организира и користи, по правило, од 11 јуни до 31 август 2007 година.

Член 10

Со денот на влегувањето во сила на овој календар престанува да важи Календарот за организација и работа на основните училишта во учебната 2005/2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/2005).

Член 11

Овој календар влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1.09.2006 година.

Бр. 10-1313/1
31 мај 2006 година
Скопје

Министер
за образование и наука,
д-р **Азиз Положани**, с.р.

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1048.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 13 став 4 од Законот за поштенски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.172/2005 од 12 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 13 став 4 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 13 став 1 и 2 од овој закон е определено дека курирски услуги можат да вршат домашни и странски правни и физички лица како поштенски оператори, врз основа на лиценца, а лиценцата ја издава министерот за транспорт и врски.

Според ставот 3 на овој член од Законот, за издадената лиценца за вршење на курирски услуги се наплатува надоместок. Средствата од надоместокот се приход на Министерството за транспорт и врски и се користат за развој на поштенската инфраструктура на основен поштенски оператор, како обезбедувач на универзалната поштенска услуга.

Со оспорената одредба од ставот 4 е определено дека висината на надоместокот од ставот 3 на овој член со акт ја утврдува министерот за транспорт и врски.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Законот за поштенските услуги во членот 1 определил дека предмет на негово уредување се условите и начинот на вршење на поштенските услуги во внатрешниот и меѓународниот поштенски сообраќај, на обезбедувањето пристап на секој корисник до универзална поштенска услуга на целата територија на Република Македонија, на воведувањето на конкуренција во вршењето на поштенските услуги, меѓусебните односи на корисниците и давателите на поштенските услуги, на издавањето на поштенски марки и поштенски вредносници, како и други прашања во врска со поштенските услуги.

Како цели на овој закон се определени потребата да се обезбеди вршењето на ефикасни и навремени поштенски услуги за прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки, парични средства и стоки, како на територијата на Република Македонија, така и надвор од нејзините граници, да се заштитат интересите на корисниците на поштенските услуги и да се обезбеди доверливост на поштенските пратки, да се овозможи конкуренција во областа на поштенските услуги земајќи ја предвид потребата за обезбедување на финансиската рамнотежа на основен поштенски оператор со цел да го обезбеди извршувањето на универзалната поштенска услуга која опфаќа минимален обем на услуги со утврден квалитет по достапни цени за сите корисници на целата територија на Република Македонија.

Имено, Јавното претпријатие за поштенски сообраќај Македонска пошта ги врши работите како основен поштенски оператор (ОПО), ова согласно членот 66 од Законот.

Во целите на Законот е определено и обезбедување на унапредувањето на поштенска инфраструктура на целата територија на Република Македонија за поквалитетно вршење на поштенските услуги; обезбедување на извршување на универзалната поштенска услуга која се состои од резервирани и нерезервирани поштенски услуги при што резервираните поштенски услуги може да ги обезбедува само основен поштенски оператор; потоа да овозможи поштенските тарифи да бидат објективни, транспарентни и недискриминаторски и да обезбеди пренесување на поштенски пратки и преку курирски услуги.

Според членот 3, вршењето на поштенските услуги и издавањето на поштенските марки и поштенските вредносници се работи од јавен интерес.

Поаѓајќи од овие цели, со членот 5 од Законот се пропишани видовите на поштенски услуги и тоа универзалната поштенска услуга (резервирани и нерезервирани поштенски услуги) и други поштенски услуги кои не се во рамките на универзалната поштенска услуга.

Во Законот е определено дека универзалната поштенска услуга вклучува прием, сортирање, пренос и достава на поштенски пратки до 2 кг. и на пакети до 31,5 кг. Во универзалната поштенска услуга не спаѓаат курирските услуги и услугите на размена на документи.

Со оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот, се овластува министерот за транспорт и врски со свој акт да ја утврди висината на надоместокот за издавање на лиценци на домашни и странски физички и правни лица како поштенски оператори за да вршат курирски услуги.

Од анализата на оваа оспорена одредба во контекст и на другите одредби од Законот за поштенски услуги, произлегува дека законодавецот предвидел, во случајов, овластување за министерот за транспорт и врски да ја определува висината на надоместокот за введени лиценца, меѓутоа во Законот недостасуваат критериуми врз основа на кои надлежниот министер би ја определувал висината на овој надоместок.

Според Судот со оставената можност, без конкретна законска рамка да се определува висината на надоместокот за лиценца, се остава простор за мешање на извршната власт во законодавната власт, кои во системот на поделбата на власта се јасно разграничени со Уставот. Воедно, ваквиот недостаток на оспорената одредба остава можност за арбитрерност и нееднаков третман на лицата под објективизирани и еднакви услови да го остваруваат правото на лиценца.

Оттука, Судот утврди дека овластувањето кое произлегува од оспорената одредба нема уставна основа со оглед на тоа што Законот за поштенски услуги не содржи параметри за утврдување на висината на надоместокот, поради што оспорената одредба од ставот 4 на членот 13 од Законот не е во согласност со принципот за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија според членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот. Имено, актот што министерот го донесува врз основа на даденото законско овластување да ја утврдува висината на надоместокот без постоење на законска рамка, не претставува подзаконски акт на министерот за разработка на законска одредба заради нејзино извршување, како што предвидува членот 56 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр. 58/2000 и 44/2002), туку води кон тоа со акт на министерот да се утврдуваат права и обврски за граѓаните, кои можат да се утврдуваат единствено со закон.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Барјам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

У.бр.172/2005 Претседател
24 мај 2006 година на Уставниот суд на Република
Скопје Македонија,
Лилјана Ингилизова-Ристова, с.р.

1049.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ членовите 11 став 3 и 14 став 3 точка 2 од Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" бр. 28/2004 и 84/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр. 177/2005 од 15 март 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот за трговските друштва, означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 11 став 1 од Законот за трговските друштва, физичките лица кои во согласност со овој закон, во вид на занимање, вршат трговска дејност од мал обем се регистрираат кај надлежниот орган на локалната самоуправа.

Според оспорениот став 3 на членот 11 од Законот, дејностите од мал обем и начинот на регистрација ги уредува Владата на Република Македонија.

Според член 14 став 2 од Законот, пријава за упис на трговец-поединец во трговскиот регистар поднесува физичкото лице, кое бара да биде запишано како трговец-поединец или негов полномошник со посебно полномошно во кое се наведуваат податоците што се запишуваат во трговскиот регистар.

Во ставот 3 од истиот член на Законот се определуваат доказите што се приложуваат за упис во трговскиот регистар.

Меѓу другото, со оспорената точка 2 на ставот 3 од членот 14 од Законот е предвидено дека кон пријавата се приложува и изјава од физичкото лице дека не му е изречена забрана да врши некоја од дејностите определени со овој закон.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 61 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката.

Според член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа на Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000, 12/2003 и 55/2005), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите, утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

6. Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организацијата на државната власт, заснова на врз принципот на поделбата на власта, е дефинирана како носител на извршната власт и како таква таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Врз основа на таквата поставеност, Владата на Република Македонија, согласно член 11 став 3 од Законот ја донесе Уредбата за трговските дејности од мал обем и начинот на нивната регистрација ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2005).

Во член 2 од Уредбата е определено дека дејности од мал обем се оние дејности кои ги вршат физичките лица во вид на занимање (во натамошниот текст: вршители на дејност од мал обем) за кои не е задолжително да се вршат во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците поединци и трговските друштва, туку се вршат на определени локации или во движење.

Понатаму во ставовите 2 и 3 од истиот член на Уредбата децидно се набројуваат видови на дејност од мал обем.

Тргувајќи од содржината на членот 11 од Законот, вклучувајќи го и оспорениот став 3, Судот оцени дека со наведените членови се определува статусот на физичкото лице кое во вид на занимање врши трговска дејност од мал обем, при што критериумите за определување на тој статус не се уредуваат со законски одредби, како што тоа е направено за останатите форми на вршење на трговска дејност, туку е оставено тој статус да се уреди од страна на Владата на Република Македонија.

Според тоа, Судот оцени дека законската рамка од членот 11 став 1 и 3 од Законот, не е доволно јасна за да би можело врз основа на неа Владата како носител на извршната власт во реализација на законската одредба да разработува одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, бидејќи во неа недостасуваат дополнителни параметри според кои со сигурност би се утврдиле критериумите за статусот на лицата кои во вид на занимање вршат трговска дејност од мал обем.

Напротив, дури откако ќе се стават во релација член 11 став 1 од Законот со член 2 од Уредбата се добива појасна рамка на она што би преставувало трговска дејност од мал обем, или од двете одредби произлегува дека трговска дејност од мал обем е дејност што во вид на занимање ја врши физичко лице за која не е задолжително да се врши во простории или на друг вообичаен начин на којшто ги вршат трговските дејности трговците-поединци и трговските друштва, туку се врши на определени локации или во движење.

Оттаму, произлегува дека критериумите за дефинирање на дејноста од мал обем, а со тоа и за статусот на лицата што ги вршат тие дејности, се утврдени од Владата на Република Македонија, а не со закон.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека оспорениот член 11 став 3 од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

7. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невинно се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска пресуда.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 33 став 1 точка 3 од Кривичниот законик, ("Службен весник на Република Македонија" бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004 и 81/2005), забраната за вршење професија, дејност или должност е предвидена како вид на казна.

Според член 106 став 5 од истиот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за нивната осудуваност или неосудуваност.

8. Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприкосновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски кои во конкретниот случај во постапка на регистрација можат службено да се проверат.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосудуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казненото право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиност и заштитата на достоинството на поединецот.

Во конкретниот случај, барањето изјава од физичкото лице за околноста дали му е изречена забрана за вршење на дејност, неизбежно се сведува на барање изјава за неговата осудуваност или неосудуваност, со оглед на тоа што забраната за вршење на дејност е споредна казна што се изрекува како дел од осудителната пресуда. Иако оваа изјава не се бара во кривично-правен контекст, односно нема самообвинувачки квалитет, обврската за нејзино соопштување има ефект врз однесувањето на поединецот, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара било доказ за осудуваност, било доказ за неосудуваност.

Притоа, за Судот не е спорно дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт за едно физичко лице не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за регистрацијата на трговецот-поединец и којшто за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

Ова особено ако се има предвид дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт за едно физичко лице не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за регистрацијата на трговецот-поединец и којшто за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

Ова особено ако се има предвид дека забраната за вршење на дејност изречена со една осудителна пресуда мора да биде ефективна, односно дека не може да се дозволи лицето под таква забрана да ја врши таа дејност се додека таа забрана трае. Меѓутоа, утврдувањето на тој факт за едно физичко лице не може да биде обврска на поединецот кој е во прашање, туку на надлежниот орган што одлучува за регистрацијата на трговецот-поединец и којшто за утврдување на таа законска обврска ја има на располагање службената казнена евиденција, како инструмент за правилно применување на законот.

9. Врз основа на изнесеното Судот, одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова – Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спироски и д-р Зоран Сулејманов.

У.бр. 177/2005
24 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Македонија,
Лилјана Ингилизова-Ристова, с.р.

1050.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 мај 2006 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители, донесен од министерот за правда ("Службен весник на Република Македонија" бр. 90/2005).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со Решение У.бр. 219/2005 од 12 април 2006 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот означен во точката 1

од оваа одлука, затоа што основано се постави прашање-то за неговата согласност со Уставот и законот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 5 од Правилникот кандидатот за полагање на испитот за извршители поднесува писмена пријава до Министерството за правда.

Кон пријавата од став 1 на овој член се приложуваат следните документи:

- диплома за завршен правен факултет;
- потврда за работно искуство на правни работи од пет години, односно на извршни работи од три години;
- уверение за неосудуваност;
- доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка;
- доказ за платени трошоци за испитот.

Документите се приложуваат во оригинал или фотокопија заверена од нотар.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 11 став 1 од Уставот, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени.

Според член 12 став 3 од Уставот, лицето повикано, приведено или лишено од слобода мора веднаш да биде запознато со причините за неговото повикување, приведување или лишување од слобода и со неговите права утврдени со закон и од него не може да се бара изјава. Лицето има право на бранител во полициската и судската постапка.

Според член 13 од Уставот на Република Македонија, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во членот 14 став 1 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Согласно член 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според членот 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност, а во ставот 2 од овој член од Уставот е утврдено дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Во членот 54 ставот 1 од Уставот е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Според член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од содржината на член 11 став 1 и член 25 од Уставот, Судот оцени дека истите ја истакнуваат вредноста и неприкосновеноста на човечката личност како основа и смисла на гарантирањето на човековите права. Човечкото достоинство, во таа смисла, не е само едно од субјективните човекови права што изречно се препознава во член 25 од Уставот, туку и темелна вредност на демократското општество што ужива универзална заштита.

Почитувањето на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот во себе ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе се обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, но и со изbegнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски.

Во тој контекст одредбата од член 106 став 5 од Кривичниот законик со која се забранува од граѓаните да се бараат докази за нивната осудуваност или неосу-

дуваност е јасен израз на овој втор аспект на заштита на човековото достоинство, како што тоа е општо прифатениот принцип на забрана за самообвинување на осомничениот во казеното право, кој што е изграден подеднакво врз презумпцијата на невиноста и заштитата на достоинството на поединецот.

Тргувајќи од содржината на оспорената одредба од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители произлегува дека во неа се предвидуваат посебните услови за полагање на испитот на извршители, меѓу другото и тие од алинеите 3 и 4 од ставот 2 на членот 5 од Правилникот. Овие посебни услови се однесуваат на доставување на уверение за неосудуваност и доказ дека против кандидатот не се води кривична постапка.

При анализа на овие посебни услови од аспект на уставните одредби, Судот утврди дека во овие делови оспорената одредба не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Имено, од содржината на членот 13 и 14 од Уставот на Република Македонија произлегува дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, односно дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон и за кое не била пропишана казна.

Во наведените уставни одредби всушност се утврдуваат два принципи на казено-правниот однос и тоа прво: принципот на презумпција на невиноста на лицето под правосилноста на судската одлука и второ, принципот на легалитет, односно законитоста во казеното право, што значи забрана за казнување за дело кое е извршено во време кога не било предвидено со закон како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Значењето на принципот на презумпцијата на невиноста, меѓу другото, се состои и во тоа обвинетото лице да не може да трпи ни една правна последица пред правосилноста на судската пресуда, ниту да се смета како виновно, односно осудено.

Имајќи го предвид наведеното, како и содржината на оспорената одредба според која поранешната осудуваност и актуелното водење на кривичната постапка, претставуваат ограничувачки фактор за полагање на испитот за извршители од кандидатот, со што се повредува начелото на презумпцијата на невиноста утврдено во член 13 став 1, што воедно укажува и на повреда на принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Ова од причини што, во конкретниот случај, кандидатот што би можел по други основи да го полага испитот за извршители, со оспорената одредба се смета за виновен пред да биде утврдена неговата вина со правосилна судска одлука, поради што таа по својата суштина во овој дел всушност е казнена одредба, односно има елементи на правна последица од осуда врз лицето што не произлегува од осудата, но настапува по сила на законот (ex lege) и на овој начин се проширува правното дејство на осудата, за што не постои уставен основ.

Тргувајќи од наведеното, Судот оцени дека оспорената одредба од член 5 став 2 алинеи 3 и 4 од Правилникот за програмата и начинот на полагање на испитот за извршители не е во согласност со наведените уставни одредби, а од исти причини и со членот 106 став 5 од Кривичниот законик, како и со членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Баррам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

У.бр. 219/2005
24 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Македонија,
Лилјана Ингилизова-Ристова, с.р.

1051.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 и 18 мај 2006 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 18 став 1 алинеја 1, член 19 став 2, член 31 став 2 точки 24 и 37, и член 87, од Изборниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2006).

2. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на одредбите од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од Законикот било предвидено дека член на избран орган не може да биде лице осудено за казниво дело поврзано со изборите. Со оглед на тоа што одредбата предвидувала по сила на закон да настапат правни последици од осуда за казниво дело, што се состојат во губење или ограничување на права, кои не се изречени од суд во рамки на одлучувањето за казната, произлегува дека оспорената одредба е неуставна.

Во однос на одредбата од членот 19 став 2 од Изборниот законик, во иницијативата се наведува дека таа предвидувала право на надомест за претседателот и членовите на изборните органи чијашто функција немала карактер на професионален ангажман и надоместокот го утврдувала Државната изборна комисија со свој акт, а во контекст на ова со оспорената законска одредба од членот 31 став 2 точка 24 било предвидено дека Државната изборна комисија донесувала правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи.

Со оглед на тоа што во Изборниот законик не биле предвидени одредби кои би содржеле критериуми и параметри врз основа на кои Државната изборна комисија со подзаконски акт би ја определувала содржината и висината на надоместоците на членовите на изборните органи, произлегувало дека со Законикот се давало овластување со подзаконски акт Државната изборна комисија да пропишува права и обврски кои само со закон можат да се уредат, па поради тоа одредбите од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик биле во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа членот 8 став 1 алинеја 3, 4 и 5, членот 51, членот 61 став 1 и членот 68 став 1 алинеја 2.

Понатаму, според иницијативата со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик било предвидено Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи да донесе правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите. Меѓутоа, со оглед на тоа што било логично Владата на Република Македонија или министерот за внатрешни работи кој раководи со полицијата да го донесе прописот за извршување на Законикот, а не како во случајов Државната изборна комисија која немала врска со полицијата, произлегувало дека оспорената одредба давала овластување кое било спротивно на уставните начела за владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврдени во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, како и оспорената одредба била во спротивност со членот 51, членот 91 алинеја 1 и 5, членот 96 и членот 97 од Уставот.

Во однос на членот 87 од Изборниот законик, во иницијативата се наведува дека одредбата од ставот 1 на овој член предвидувала надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик да донесе решение за неисплаќање на надоместок на трошоците на организаторите на изборната кампања во согласност со

членот 85 став 7 на овој законик. Меѓутоа, донесувањето на решение за неисплаќање на надоместок не произлегувало од членот 85 став 7, што значи, покрај другото, двете законски одредби не биле ниту усогласени. Имено, членот 85 став 7 од Законикот предвидувал само поведување на соодветна постапка и не упатувал на донесување на решение какво што било предвидено во членот 87 став 1. Од овие причини оспорената одредба од членот 87 став 1 била во спротивност со владеењето на правото и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори од член 8 став 1 алинеја 3 и 5, како и со членот 51 од Уставот.

Оспорената одредба од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик, била во контекст со првооспорената законска одредба од членот 18 став 1 алинеја 1, и за двете со иницијативата се наведува дека поради истите причини биле во несогласност со членот 8 став 1 алинеја 3, 4 и 5, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 22, член 23, член 51, член 54 став 1 и член 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека во дел III од Изборниот законик со наслов „Органи за спроведување на избори“, во членот 18 став 1 е предвидено дека член на избран орган не може да биде, според алинеја 1, лице осудено за казниво дело поврзано со изборите, а според алинеја 2, лице кое претходно учествувало во спроведување на изборите и во чија работа како член на избран орган се утврдени неправилности поради кои е поништено гласањето.

Во членот 19 став 1 од овој законик е предвидено дека претседателот и членовите на изборните органи својата функција ја извршуваат непристрасно, совесно и одговорно во согласност со надлежностите утврдени со овој законик.

Според ставот 2 од овој член, претседателот и членовите на изборните органи, чијашто функција нема карактер на професионален ангажман, имаат право на надоместок што се утврдува со акт на Државната изборна комисија.

Според одредбата од членот 31 став 1 од овој законик, Државната изборна комисија се грижи за законитоста во подготовката и спроведување на изборите во согласност со овој законик и врши надзор над работата на изборните органи.

Во ставот 2 од овој член во точката 24 е предвидено дека Државната изборна комисија донесува правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи, а според точката 37 Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите.

Во дел VI од Изборниот законик со наслов "Изборна кампања и финансирање на изборната кампања" во членот 87 став 1 е предвидено дека надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик ќе донесе решение за неисплаќање на надоместок на трошоците на организаторите на изборната кампања во согласност со членот 85 став 7 од овој законик.

Според ставот 2, надлежната изборна комисија ќе донесе решение за поништување на листата на кандидати најдоцна до денот на одржување на изборите, ако со правосилна пресуда се утврди дека во текот на изборната кампања користеле средства стекнати од извршени казниви дела.

5. Според членот 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава, а согласно членот 2 став 2, граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски изборни претставници по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Според членот 8 алинеја 3, 4 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се владеењето на правото, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска и политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори.

Со одредбата од членот 13 став 1 од Уставот е определено дека лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино со додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Со членот 14 став 1 од Уставот е определено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според членот 22 од Уставот, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право.

Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање.

Избирачко право немаат лицата на кои им е одземена деловната способност.

Согласно членот 23 од Уставот, секој граѓанин има право во вршењето на јавни функции.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби произлегува дека во овој дел од нормите на Уставот не се прави разлика меѓу активното избирачко право, односно правото на граѓанинот да избира и пасивното избирачко право, односно правото на граѓанинот да биде избран. Избирачкото право е уставно определено како едно од најсуштествените политички права кое кореспондира со останатите демократски определби утврдени со Уставот, посебно во делот на организацијата и функционирањето на државната власт.

Според членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите морат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Поаѓајќи од уставното начело на поделба на власта, со Уставот се утврдуваат органите на власт, нивната организација и надлежности.

Според членот 61 од Уставот, Собранието на Република Македонија е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Републиката. Организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот. Согласно членот 62 од Уставот, Собранието го сочинуваат од 120 до 140 пратеници кои се избираат на општи, непосредни и слободни избори со тајно гласање. Пратеникот ги претставува граѓаните и во Собранието одлучува по свое уверување. Пратеникот не може да биде отповикан. Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека начинот и условите за избор на пратениците се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Според членот 79 од Уставот, претседателот на Република Македонија ја претставува Републиката, тој е врховен командант на вооружените сили на Македонија. Претседателот на Републиката своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите. Според членот 80 став 1 од Уставот, претседателот на Републиката се избира на општи и непосредни избори, со тајно гласање, за време од пет години. Со Уставот, исто така, се утврдени начинот и постапката за избор на претседателот на Републиката.

Според членот 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт. Своите права и должности Владата ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Уставот на Република Македонија во институционализацијата на власта воспоставил самостојно и независно судство со Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд.

Според членот 108 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија е орган на Републиката кој ја штити уставноста и законитоста.

Согласно одредбите од членот 114 од Уставот, на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа.

Со одредбите од Уставот кои се однесуваат на локалната самоуправа е утврдено дека единици на локалната самоуправа се општините а како посебна единица на локалната самоуправа е определен градот Скопје. Во единиците на локалната самоуправа граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење.

6. Поаѓајќи од уставните норми произлегува дека власта се остварува преку демократски избрани претставници, по пат на референдум и други облици на непосредно изјаснување.

Во правниот поредок во Република Македонија спроведувањето на изборите беше регулирано со посебни закони за секој вид избори, но со донесувањето и влегувањето во сила на Изборниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.40/2006) престанаа да важат посебните закони од областа на изборната регулатива и се кодифицираа прописите во еден законик.

Според членот 1 од Изборниот законик, со овој законик се уредуваат начинот, условите и постапката за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места.

Во дел III од Изборниот законик, со наслов "Органи за спроведување на изборите", во членот 17 е определено дека органи за спроведување на изборите се: Државната изборна комисија, општинските изборни комисији и избирачките одбори.

Со оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од овој законик е утврдено дека член на изборен орган не може да биде лице осудено за казниво дело поврзано со изборите.

Според членот 26 од овој законик, Државната изборна комисија е составена од претседател, заменик и пет члена. Претседателот и заменикот се членови на Државната изборна комисија. Претседателот и членовите на Државната изборна комисија функцијата ја вршат професионално со мандат од пет години, со право на повторен избор.

Според одредбите од ставот 5 и ставот 6 од овој член, Државната изборна комисија има својство на правно лице, и средствата за работа на Државната изборна комисија се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Понатаму, друг орган за спроведување на изборите се општинските изборни комисији.

Според членот 34 од Изборниот законик, општинската изборна комисија е составена од претседател, четири члена и нивни заменици, (има секретар и негов заменик). Претседателите, нивните заменици, четирите члена и нивните заменици се избираат од вработените во државната, општинската и администрацијата на градот Скопје, со високо образование по случаен избор за време од пет години.

Трет орган за спроведување на изборите е избирачкиот одбор.

Според членот 38 од Изборниот законик, избирачкиот одбор се формира за секое избирачко место, тој е составен од претседател, четири члена и нивни заменици. Претседателите на избирачките одбори и нивните заменици, се избираат од редот на државната, општинската и администрацијата на градот Скопје, а четирите члена и нивните заменици се избираат од редот на јавната администрација по случаен избор за време од четири години и по правило тие имаат живеалиште во општината на која припаѓа избирачкото место.

Кога станува збор за Државната изборна комисија согласно членот 27 став 5 и 6 нејзиниот претседател, заменик и членовите ги избира Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници. На претседателот и членовите на Државната изборна комисија од денот на изборот им мирува работното место. Што се однесува до општинските изборни комисији и до избирачките одбори, со членот 35 став 2 и членот 39 став 3 од Изборниот законик, е утврдено дека начинот и постапката за именување на претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици, се уредуваат со акт на Државната изборна комисија.

Од изнесените законски норми произлегува дека својството на член на изборен орган, во Државната изборна комисија е децидно определено и тоа својство го имаат единствено претседателот, заменикот и петте члена на Државната изборна комисија (член 26). Надвор од тој круг на лица не се сметаат за членови на Државната изборна комисија други лица како што се генерален секретар на Државната изборна комисија и негов заменик, лица во стручна служба на Државната изборна комисија за вршење на стручно-административните и организационотехнички работи, кои се опфатени со законикот.

Својството на член на изборен орган, во општинските изборни комисији и избирачките одбори, го имаат сите лица во нивниот состав. Имено, претседателот, четирите члена и нивните заменици во општинските изборни комисији, како и претседателот, четирите члена и нивните заменици во избирачките одбори, се лица со својство на член на изборен орган.

Оттука, од анализата на оспорената одредба од членот 18 став 1 алинеја 1 од Изборниот законик произлегува дека со неа не се дозволува определено лице да се стекне со својство на член на изборен орган, согласно одредбите од овој законик, доколку било осудено за казниво дело поврзано со изборите.

Значи, со оспорената одредба се поставува услов и критериум за стекнување на определената функција (член на изборен орган).

Имено, законодавецот не дозволил спроведувањето на изборите како јавна функција да ја вршат членови на изборни органи кои биле осудувани за казниво дело поврзано со изборите.

Делот од оспорената законска одредба кој се повикува на лице осудено за казниво дело поврзано со изборите, јасно определува дека се однесува на донесена правосилна судска одлука по кој момент едно лице може да се смета како осудено за виновно за сторено кривично дело утврдено со закон како казниво дело за кое е предвидена казна. Поради тоа не станува збор за претпоставена вина и повреда на начелото на презумпција на невиност.

Оспорената законска одредба воедно не се однесува за било кое казниво дело туку за она кое е поврзано со изборите, а со тоа осудуваноста на лицето ја поврзува за казните дела посебно определени во глава четрнаесетта од Изборниот законик и за кривични дела против изборите и гласањето кои се посебно регулирани со одредбите во глава шеснаесетта во Кривичниот законик.

Во контекст на наведеното, треба да се има предвид дека согласно членот 88 од Изборниот законик, изборните органи, а со тоа нивните членови, имаат надлежност да располагаат и користат финансиски средства сопственост на државата кои се алиментираат од Буџетот на Републиката и од локалната самоуправа, што се обезбедуваат од јавните давачки кои ги плаќаат граѓаните. Поради тоа, право на законодавецот е со закон да го обезбеди остварувањето и спроведувањето на изборите преку издигање на кредибилитетот на изборните органи со состав на членови кои би можеле законито и квалитетно да ги извршуваат функциите во изборниот процес, уредувајќи ги за таа цел условите поради кои не може едно лице да биде член на изборен орган, како што е тоа случај со оспорената законска одредба. Ваквата законска одредба според Судот е во согласност со одредбите од Уставот на кои се повикува подносителот на иницијативата и ги афирмира уставно определените вредности и начела.

Ова особено и поради тоа што согласно членот 2 став 1 од Уставот, во Република Македонија суверенитетот произлегува од граѓаните и им припаѓа на граѓаните, а според ставот 2 граѓаните на Република Македонија власта ја остваруваат преку демократски избрани претставници. Изборните органи треба да ги обезбедат токму овие уставни вредности и изборот на претставниците да произлегува од граѓаните на кои со Уставот им е дадено вршењето на власта, а не нивниот избор да произлегува од манливи изборни постапки надвор од волјата на граѓаните, што би било спротивно на Уставот.

Оттука, меѓу другото постои и одговорноста на изборните органи да функционираат со членови во својот состав кои исполнуваат определени услови, меѓу кои тоа да се лица кои не се осудувани за казниво дело поврзано со изборите.

Со оспорената одредба од членот 19 став 2 од Изборниот законик е предвидено дека претседателот и членовите на изборните органи, чијашто функција нема карактер на професионален ангажман, имаат право на надоместок што се утврдува со акт на Државната изборна комисија, додека со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 24 од овој законик, во надлежност на Државната изборна комисија е предвидено донесување на правилник и упатство за надоместокот на членовите на изборните органи.

Овие одредби со иницијативата се оспоруваат од аспект дека давале законско овластување на Државната изборна комисија да донесува подзаконски акти за уредување на одредено прашање за кое во самиот Изборен законик немало критериуми и параметри врз основа на кои со подзаконските акти би се операционализирале одредбите од законикот.

Поаѓајќи од наводите во иницијативата и имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби, според Судот неспорно е дека одредбите не можат изолирано и самостојно да се разгледуваат надвор од целината на Изборниот законик, туку тие се во врска со комплексот одредби со кои се регулира предметна материја во Законикот.

Врз основа на веќе изнесените одредби од Изборниот законик, произлегува дека карактер на професионален ангажман во изборен орган имаат претседателот и членовите на Државната изборна комисија. Ова согласно членот 26 став 3 и член 27 став 6 од овој Закон според кои тие функцијата ја вршат професионално со мандат од пет години, со право на повторен избор, и од денот на изборот работниот однос им мирува. Со одредбите од Изборниот законик функцијата на членовите на другите изборни органи (општински изборни комисији и избирачки одбори) не е определена да има карактер на професионален ангажман.

Оттука оспорените одредби од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик, се однесуваат за утврдување на право на надоместок со акт на Државната изборна комисија за претседателот и членовите на општинските изборни комисији и избирачките одбори.

Според Судот, во оспорената одредба од членот 19 став 2, само се утврдува едно право со Законикот, а тоа е право на надоместок за определени субјекти, кој ќе се уреди со акт на Државната изборна комисија, што е посебно определено како нејзина надлежност со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 24.

Според уставносудската анализа на оспорените одредби од Изборниот законик неспорно е дека право на законодавецот е со закон да ги пропишува правата и обврските а во тие рамки и правото на надоместок на кое се однесуваат оспорените одредби и од тој аспект, имајќи ја предвид целината на одредбите од овој Закон тие не се во спротивност со Уставот. Од друга страна, законодавецот исто така го уредил прашањето за средствата за спроведување на изборите, кое е непосредно поврзано со правата и обврските од наведените оспорени одредби.

Имено, според членот 88 од Изборниот законик, покрај тоа што во ставот 1 е определено дека средствата за спроведување на изборите се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и со нив располага Државната изборна комисија, во ставот 2 од овој член се дадени критериумите и општите рамки за располагањето на Државната изборна комисија со средствата, и децидно е определено дека од средствата наменети за изборите две третини служат за покривање на трошоците поврзани со изборните дејствија на органите за спроведување на изборите.

Располагањето на Државната изборна комисија со средствата за спроведување на изборите понатаму е определено и со одредбата од ставот 3 на овој член од Изборниот законик, според која една третина од сред-

твата служи за покривање на дел од трошоците што ги направиле организаторите на изборната кампања чии кандидати се избрани.

Овие критериуми и општи рамки утврдени во ставот 2 и 3 од членот 88 од Изборниот законик го определуваат располагањето со средствата за спроведување на изборите.

Со Изборниот законик овие рамки воедно се определени и со бројот и опфатот на општинските изборни комисији и избирачките места на избирачките одбори на територијата на Република Македонија.

Според Судот тие не дозволуваат неограничено со подзаконски акти да се уредува начинот на располагањето со средствата за спроведување на изборите, а во тие рамки и правото на надоместок кое е утврдено во оспорените одредби, бидејќи Изборниот законик ги утврдил рамките на користењето на средствата, и на таа законска основа е дадено овластување со оспорените одредби со подзаконски акт да се операционализира извршувањето на Законикот.

Врз основа на изнесеното Судот оцени дека за оспорените одредби од членот 19 став 2 и членот 31 став 2 точка 24 од Изборниот законик не може основано да се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот на кои се однесуваат наводите во иницијативата.

Со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик е предвидено Државната изборна комисија во соработка со Министерството за внатрешни работи да донесе правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите.

Оваа одредба не се оспорува со иницијативата во однос на овластувањето за донесување на правилник и природата на прашањата кои со него ќе се уредуваат, туку во однос на тоа дека Владата на Република Македонија или пак евентуално министерот за внатрешни работи биле органите кои можеле да го донесат подзаконскиот акт, а не Државната изборна комисија. Според иницијативата некомпетентен бил органот за донесување на конкретниот подзаконски акт па поради тоа оспорената одредба била неуставна.

Поаѓајќи од предметот на уредувањето, Изборниот законик во најголем дел содржи одредби со кои се утврдуваат права и обврски. Тие се однесуваат на субјектите инволвирани во постапката за избор и тоа на органите за спроведување на изборите и другите органи и на лицата со активно и пасивно избирачко право, односно правото на граѓанинот да биде избран и да избира. Во тие рамки се регулирани повеќе прашања кои се однесуваат на избирачките списоци, подносителите на листи, кандидати, независни кандидати, политички партии, позиција и опозиција, овластен претставник, коалиција, изборна кампања, организатор на изборна кампања, набљудувачи, вработени во јавната администрација, вработени во државната, општинската администрација и администрацијата на градот Скопје, гласачки места, утврдување на резултати од гласањето и други прашања.

Меѓу другото, во рамките на оваа регулатива со членот 102 од Изборниот законик е уредено дека полицијата го обезбедува гласачкото место непрекинато почнувајќи од 6,00 часот до 19,00 часот. По затворањето на гласачкото место, за време на сумирањето на резултатите полицијата го обезбедува објектот и просторијата во која е сместено гласачкото место и избирачкиот одбор и ги отстранува сите неовластени лица од објектот. Полицијата го обезбедува избирачкиот одбор до предавање на записникот и изборниот материјал на општинската изборна комисија, ако е тоа побарано од страна на избирачкиот одбор.

Со оглед на комплексноста на постапките за спроведување на избор на претседател на Република Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија, за избор на членови на советите на општините и Советот на градот Скопје и за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје со Изборниот законик е утврдена Државната изборна комисија како највисок изборен орган со определени надлежности,

која согласно членот 31 став 1 ќе се грижи за законитоста во подготовката и спроведувањето на изборите во согласност со овој законик и врши надзор над работата на изборните органи. Нејзините компетенции произлегуваат од одредбите на Изборниот законик, според кои таа е правно лице со состав кој има професионален ангажман. Претседателот, заменикот и членовите на Државната изборна комисија ги избира Собранието со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, има генерален секретар и стручна служба.

Значи, со Изборниот законик е определен статусот на Државната изборна комисија како највисок изборен орган одговорен за законито подготвување и спроведување на изборите.

Оттука, со определениот статус и ингеренции на Државната изборна комисија се овозможува на соодветно институционално ниво да се вршат функциите на законито и одговорно подготвување и спроведување на изборите кои опфаќаат разновидни активности во изборните постапки.

Според Судот поаѓајќи од тоа дека право на законодавецот е со Законикот да ги пропишува правата и обврските од предметната област, не постои уставно ограничување со Законикот да се пропише органот кој ќе биде надлежен за вршење на изборните функции, како и да ја пропише и димензионира соработката на тој орган со другите државни органи, институции и единици на локалната самоуправа, како што е тоа предвидено во случајов со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот законик.

Покрај тоа, прашањето кое произлегува од иницијативата дека Државната изборна комисија не била компетентен орган да донесува правилник за начинот на постапување на полицијата за време на спроведување на изборите и дека законското овластување за донесување на правилникот од страна на овој орган било нецелесходно законско решение, не е спорно прашање од уставноправен аспект што би ја довело под сомнение уставноста на одредбата.

Со оглед на наведеното со оспорената одредба од членот 31 став 2 точка 37 од Изборниот закон не се повредуваат уставните начела определени во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 во Уставот, кои се однесуваат на владеешето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, ниту се повредуваат други одредби од Уставот на кои се повикува подносителот во иницијативата. Ова особено што законитоста е обезбедена во давањето на овластување со одредба од Законикот. Прашањата кои треба да се уредат со подзаконскиот акт се исклучиво материја за разработка со правилник на изборниот орган на начин на кој е тоа всушност рамковно утврдено со Законикот.

Понатаму со оспорените одредби од членот 87 од Изборниот законик е предвидено во кои случаи надлежниот орган ќе донесе конкретно решение за прашања во текот на работењето во изборните постапки.

Според ставот 1 од овој член, надлежниот орган врз основа на одлуката од членот 86 став 3 на овој законик ќе донесе решение за неисплаќање на надоместок на трошоците на организаторите на изборната кампања во согласност со членот 85 став 7 од овој законик.

Имено, со членот 86 став 1 и 2 е утврдено дека право на надоместок за трошоци за избори имаат организаторите на изборната кампања од чии листи на кандидати се избрани кандидати за пратеници, членови на совет, односно кандидат за градоначалник во висина од 15 денари по добиен глас. Надоместокот на трошоците за избори ќе се исплати од Буџетот на Република Македонија, односно од буџетот на општината и на градот Скопје најдоцна во рок од три месеци по поднесување на финансискиот извештај на организаторот за изборната кампања врз основа на извештајот на Државната изборна комисија за спроведените избори.

Според ставот 3 на овој член, надоместокот на трошоците за избори се определува со одлука на Собранието, советот на општината и на градот Скопје.

Според членот 85 став 7, Државниот завод за ревизија доколку утврди неправилности во финансискиот извештај на организаторот на изборната кампања, а се поврзани со надминување на лимитот за изборна кампања или финансирање на изборна кампања спротивно на одредбите на овој законик ќе ги извести надлежните органи заради поведување на соодветна постапка.

Оттука, следователно на изнесено е и предвиденото во оспорената одредба од членот 87 став 1 од Изборниот законик, со која се утврдува правото на надлежниот орган (Собранието, советот на општината и на градот Скопје) да донесе решение за неисплаќање на надоместокот.

Понатаму со одредбата од ставот 2 од членот 87 од Изборниот законик е утврдено дека надлежната изборна комисија ќе донесе решение за поништување на листата на кандидати најдоцна до денот на одржување на изборите, ако со правосилна пресуда се утврди дека во текот на изборната кампања користеле средства стекнати од извршени казниви дела.

Имено, ова решение за поништување на листата на кандидати може да биде донесено само во рок до денот на одржување на изборите и само доколку претходно е донесена правосилна пресуда со која било утврдено дека во текот на изборната кампања организаторот користел средства стекнати од извршени казниви дела. Овие два условия се кумулативни и од нив зависи донесувањето на решението, што значи по определениот рок не може да се донесе решението и без правосилна судска одлука за казнивото дело исто така не може да се донесе решението.

Во контекст на ова треба да се има предвид дека согласно членот 72, за законитоста на спроведувањето на изборната кампања е одговорен организаторот на изборната кампања. Тој е одговорен и за оние дејствија на изборната кампања за кои ќе овласти други лица.

Од анализата на оспорените одредби од членот 87 од Изборниот законик, произлегува дека тие утврдуваат право за донесување на решение како конкретен акт од надлежни органи, под услови и за прашања кои се утврдени со Законикот.

Според Судот, оспорените одредби од ставот 1 и ставот 2 на членот 87 се разликуваат по однос на органите кои ги донесуваат решенијата и по однос на прашањата за кои се донесуваат тие решенија. Но, од уставноправен аспект битно е што станува збор за законски одредби со кои се утврдуваат права и обврски за донесување на конкретни акти под определени услови во изборните постапки, овие одредби се законски основ на надлежните органи да донесуваат решенија и не се во спротивност со Уставот. Имено, донесувањето на решението за неисплаќање на надомест од ставот 1 на членот 87, е резултат на постапката на која уплатува ставот 7 од членот 85 од Изборниот законик и не може да се прифати наводот во иницијативата дека овие две одредби немале правен континуитет па поради тоа оспорената одредба била неуставна и посебно се повредувале уставните начела на владеење на правото, како и политичкиот плурализам и слободните непосредни демократски избори. Спротивно на тврдењето во иницијативата, всушност со оспорената одредба од ставот 1 на членот 87 правно се заклучува една постапка регулирана со одредбите од членот 85 од овој законик и како резултат на постапката се предвидува донесување на решение за неисплаќање на надоместокот од причините утврдени со Законикот.

Од друга страна и донесувањето на решението предвидено во ставот 2 од членот 87 од Изборниот законик според Судот е во согласност со Уставот, бидејќи оваа одредба претставува законски основ на

лежната изборна комисија за донесување на решение со кое може да се поништи листата на кандидати под услови и од причини утврдени со Законикот и на тој начин со Изборниот законик да се спречи организаторот на изборната кампања да користи во кампањата средства стекнати од извршени казниви дела. Со оспорената одредба е определено дека решението може да се донесе доколку претходно е донесена правосилна пресуда што значи со судска одлука било утврдено конкретно казниво дело кое овозможило финансиски ефекти кои биле употребени од организаторот во изборната кампања. Поради тоа решението за поништување на листата на кандидати не претставува административен акт со кој се повредуваат граѓанските слободи и права утврдени со Уставот на кои посочува подносителот во иницијативата, туку е правно делување во изборните постапки во согласност и континуитет со фактите утврдени со правосилната судска пресуда.

Со оглед на тоа со оспорената одредба од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик, се афирмираат уставните определби во членот 2 од Уставот, кои се однесуваат на демократските принципи во изборот на претставници на граѓаните на Република Македонија во власта и уставното начело на политички плурализам и слободните непосредни и демократски избори определено во членот 8 став 1 алинеја 5 од Уставот. Од овие причини, според Судот не може ниту за одредбата од ставот 2 на членот 87 од Изборниот законик да се постави прашањето за согласноста со Уставот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Махмут Јусуфи, Мирјана Лазарова Трајковска, Вера Маркова, Бранко Наумоски, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов.

Решението во однос на членот 87 од Изборниот законик е донесено едногласно, а во однос на останатите членови од овој законик е донесено со мнозинство гласови.

У.бр.74/2006
17 и 18 мај 2006 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Македонија,
Лилјана Ингилизова-Ристова, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на членот 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 70/94, 62/95, 33/97, 50/2001, 26/02, 46/02 и 37/05), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

1. Стапката на трошоците на живот за месец мај 2006 година, во однос на месец април 2006 година, е повисока за 1,2 %.

2. Правото на пораст на платите за месец мај 2006 година, во однос на месец април 2006 година, за работодавците од членот 3 став 1 изнесува 0,6 %.

Бр. 08-5397/1
2 јуни 2006 година
Скопје

Министер,
Стевчо Јакимовски, с.р.

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Борис Тренески.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2006 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ЦЕТИС ПРИНТ ДООЕЛ увоз-извоз, Скопје.

ISSN 0354-1622

